

Порука
“Соколима”

Митрополит
Николај

ИСТИНСКА
СЛОБОДА

Интервју
“Сокола”

Драган
Пајић

ФУДБАЛ
МИ ЈЕ БИЛА
НАЈВАЖНИЈА
СТВАР У ЖИВОТУ

Гост
“Сокола”

Дејан
Узовичић

СПРЕМАМО
СЕ ЗА
ОЛИМПИЈАДУ
У ЛОНДОНУ

Подсећање

Флора
Сендс

ГОСПОЂИЦЕ
СЕНДС,
БРАТЕ

Подсећање

Алексеј
Александров

ИДИ ТАМО,
УПОЗНАЈ СРБЕ
И БРАНИ ИХ

Разговор
с поводом

Драгиша
Милисављевић

НАШЕ ВЛАДИКЕ
НАПАДАЈУ ОНИ
КОЈИ О ЊИМА
НИШТА НЕ ЗНАЈУ

Задњег фебруарског викенда гости Српског соколског друштва "Соко" из Добруна код Вишеграда и његове спортске секције "Бамби - Соко" били су млади фудбалери и чланови управе Фудбалског клуба "Трећа" из Косовске Митровице.

НАШИХ И ВАШИХ 20 СОКОЛА

Подсећамо - први број часописа за духовну и културну просвјету "Соко", Српског соколског друштва "Соко" из Добрена, на иницијативу и уз благослов Митрополита дабробосанског Николаја, из штампе је изашао у септембру 2005. године.

Часопис је покренут као израз жеља нашег чланства, али и потребе да се од заборава отгрну изузетно значајни догађаји, какав је 2004. године била велика народна светковина у манастиру Добрину, где је одржана централна манифестација обиљежавања 200-годишњице Првог српског устанка, од када узвишењем изнад Добрунског манастира гордо доминира монументални споменик Вожду Карађорђу.

Минулих година, на страницама 19 Сокола, ријечју и сликом покушавали смо вам представити најзначајније културне, духовне и историјске догађаје, као и наше најистакнутије личности, градећи тако једну узлазну уређивачку политику према нашим све бројнијим читаоцима, међу којима предњаче млади људи.

У нашим интервјуима, из броја у број, представљали смо најистакнутије српске личности из разних области, на чemu би нам позавидјели много тиражнији часописи.

Све смо то успјели захваљујући доброочинству наших бројних сарадника, али првенствено Издавачкој кући "Дабар" Митрополије дабробосанске, без чије техничке и логистичке помоћи тешко да би смо могли дочекати јубиларни 20-ти број Сокола.

Први број часописа Соко штампан је на 44 странице, да би се временом његов обим повећавао до стандардних седамдесетак и више страна.

Уз подршку манастира Добрена 2007. године покренули смо Конкурс за "Васкршњу кратку причу", која се за кратко вријеме афирмисала. На наш Конкурс редовно пристижу изузетно вриједни рукописи књижевних стваралаца из скоро свих српских крајева.

Слиједећи ту мисију у 20-том броју Сокола нудимо вам разноврсне и занимљиве текстове. По традицији и у овом броју објављујемо мудре поруке Митрополита дабробосанског Николаја, те чак три интервјуа: први са легендом екс-Југословенског и српског фудбала, Драганом Џајићем, затим са Дејаном Удовичићем, селектором трофејне ватерполо репрезентације Србије, те са познатим ужичким историчаром и истраживачем Драгишом Милосављевићем. Ту је и мини интервју са Матијом Бећковићем, те пригодан текст у славу најбољег спортисте планете, тенисера Новака Ђоковића.

Ту су и текстови посвећени јубилејима Ива Андрића, као и цјеловито подсећање на његовог учитеља Љубомира Поповића. Вашој пажњи препоручујемо и причу о сликарским изложбама Хаци Бранка Никитовића, везаним уз Андрићеве јубилеје, те репортаже и текстове Радоја Тасића и Светислава Тијанића.

У овом броју објављујемо и помен на рано преминулог монаха Стефана из манастира Светог Саве у Горњој Лијесци код Вишеграда. Ту су и пригодни помени и на наша два члана редакције, истакнутог вишеградског новинара Љубомира Мутапчића и ужичког новинара-хуманисту Зорана Тмушића. Њихови текстови, у минулим бројевима Сокола, само су дио њихове изузетно богате новинарске заоставштине.

Наравно, уз остале, и у овом јубиларном броју објављујемо текстове духовног садржаја, а поезији и њеним ствараоцима повећали смо број наших страница.

Култура је и овај пут најзаступљенија преко већег броја текстова из наших разних средина, писаних разним поводима и о разним личностима.

Српско соколско друштво "Соко" од почетка 2012. године остало је без стотињак фолклориста који су се припојили вишеградском КУД-у "Бикавац", али смо зато богатији за шездесетак младих фудбалера, који су активни у нашој спортској секцији "Бамби-Соко", која је крајем фебруара, уз подршку Митрополије дабробосанске, Општине Вишеград, предузећа "Хидроелектране на Дрини", Градске дворане и бројних дародаваца угостила младе фудбалере ФК "Трепча" из Косовске Митровице.

И на крају, нашој пажњи препоручујемо репортажне записи о Соколовој - драмској и секцији народне радиности.

Славко ХЕЛЕТА

ЧАСОПИС ЗА ДУХОВНУ И КУЛТУРНУ ПРОСВЈЕТУ

С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ г. НИКОЛАЈА

Издавач:
Српско соколско друштво
“Соко”-Добрун-Вишеград

За издавача:
Славко Хелета, предсједник

Уређивачки савјет:
предсједник: Милан Комад
чланови:

Хаџи Бранко Никитовић, Драгутин Станчић,
Благоје Андрић, јерођакон Гаврило (Ђурић),
Александар Савић,
архимандрит Јован (Гардовић)

Главни и одговорни уредник:
Славко Хелета
тел: (065) 536-386
e-mail: heleta.vg@gmail.com

Технички уредник:
архимандрит Јован (Гардовић)

Уредник у редакцији:
Александар Савић

Редакција:

Славко Хелета, Александар Савић,
Радоје Тасић, Милица Кусмук,
јерођакон Гаврило (Ђурић), Радисав Машић,
Љубомир Мутапчић, Зоран Тмушић

Адреса редакције:
ССД “СОКО”, 73247 Добрунска ријека,
Манастир светог Николаја, РС
Тел: (058) 612-112, (065) 431-505, (065) 536-386
soko@gmail.com
sokodobrun@yahoo.com

Компјутерска припрема:
Издавачка кућа “ДАБАР”
Мирослав Радуловић

Тираж:
1500 примјерака

Штампа:
„Графичар”, Ужице

Часопис излази полугодишње

Садржај

Уз јубиларни број	
НАШИХ И ВАШИХ 20 СОКОЛА.....	3
Порука “Соколовима”	
ИСТИНСКА СЛОВОДА	5
Гост “Сокола”	
СПРЕМАМО СЕ ЗА ОЛИМПИЈАДУ У ЛОНДОНУ ...	6
Подсећање	
ГОСПОЂИЦЕ СЕНДС, БРАТЕ.....	8
Градови Митрополије дабробосанске	
ЧАЈНИЧЕ	10
Репортажа	
АНДРИЋЕВ СПОМЕН АПАРТМАН.....	12
Интервју “Сокола”	
ДРАГАН ЦАЈИЋ	13
Цркве и манастири	
АРИЉЕ ЧУВА СВЕТИ АХИЛИЈЕ	16
Запис	
ДОБРИ УЧИТЕЉ И ЗАНЕСЕНИ УЧЕНИК	17
ГОРШТАЦИ САЊАЈУ НЕВЈЕСТЕ	20
Подсећање	
ПАНЧИЋЕВА ОМОРИКА ЈЕДИНСТВЕНА У СВИЈЕТУ	21
ИДИ ТАМО, УПОЗНАЈ СРБЕ И БРАНИ ИХ!	22
Равногорци	
РЕХАБИЛИТАЦИЈА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА.....	24
Умјетност	
АНДРИЋЕВИ ЈУБИЛЕЈИ НА ПЛАТНУ	25
Разговор с поводом	
НАШЕ ВЛАДИЋЕ НАПАДАЈУ ОНИ КОЈИ О ЊИМА НИШТА НЕ ЗНАЈУ	27
Личности	
НАЈВОЉИ СПОРТИСТА ПЛАНЕТЕ	30
Из наше прошlostи	
ПРИЧА О СВЕТОМ САВИ.....	31
Српски јунаци	
МИЛАН ТЕПИЋ	32
Српска традиција	
СТИГЛЕ ИКОНЕ СА СВЕТЕ ГОРЕ	33
ОСВЕШТАНА РУСКА СПОМЕН КАПЕЛА.....	34
Свијет информатике	
КАКО САЧУВАТИ ЗДРАВЉЕ?	35
УЗ RS И СРБ	37
Умјетност	
УМЕТНОСТ ЈЕ РУХО ИДЕЈЕ	38
Култура	
КУЛТУРА И РЕЦЕСИЈА	39
Спорт	
СПОНА БРАТСКЕ САРАДЊЕ.....	40
Репортажни запис	
ПРИЧЕ ИЗ АКРЕ	42
Српска традиција	
НАРОДНИ ДОМ “ВЛАДИМИР МИЛАНОВИЋ”	44
Осврт	
ПРЕСТИЖНЕ НАГРАДЕ ЗА БУДУЋЕ РЕЖИСЕРЕ....	45
Јубилеји	
УЗ ЧАСОПИСЕ И ДУХОВНА ЛИТЕРАТУРА	46
Мини интервју	
ЂОКОВИЋЕВ РЕКЕТ ЈЕ НАША ПОСЛЕДЊА САБЉА.....	47
Судбине	
ХЕРОЈ БЕЗ ПРИЗНАЊА	48
Поетска страна	
ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ - ДИС.....	50
Наши пјесници	
ДАНКА ЂУКАНОВИЋ	51
Репортажа	
ОПЕТ БИ СТАЛИ НА ПУТ КРИМИНАЛЦУ	52
ОВАКО ЈЕ НЕКАД БИЛО	53
Култура	
ВИШЕГРАД КУЛТУРНА ПРЕСТОНИЦА	54
ВИШЕГРАД НОБЕЛОВЦУ	56
АНДРИЋЕВ САН О ЉЕПОТИ СТВАРАЊА.....	57
Сабори	
ПОНОСНИ НА СВОЈЕ СЛАВНЕ ПРЕТКЕ	58
Активности Сокола	
ЊЕГУЈУ НАРОДНО СТВАРАЛАШТВО	59
ЦИЈЕЛА ШКОЛА ДРАМСКА СЕКИЈА	61
Занимања	
СВЕ СТАЗЕ ПОШТАРА ГОРАНА.....	63
Вијести из културе	64
ВИЈЕСТИ.....	70
Помени	
ОСТАО УЗ СВОЈ МАНАСТИР.....	72
ХРОНИЧАР ВИШЕГРАДСКОГ КРАЈА	73
ПОКРЕТАЧ БРОЈНИХ ХУМАНИХ АКЦИЈА.....	74
Наши пјесници.....	74

ПОРУКА "СОКОЛОВИМА"

ИСТИНСКА СЛОБОДА

З и млади људи, окупљени у ово духовно заједничарство, имаћете у животу велике задатке на плану слободе, и у објашњавању какав је то Божји дар слобода. Налазимо се сви у једном узбурска-ном времену у коме се Цркве и верске заједнице враћају у предконстантиновску епоху. Треба знати: свет више није пагански, он је дубоко безбожан. Он слуша друга јеванђеља, чита друге несвете књиге и други му пророци говоре. Динамичке силе улазе у игру и покушавају да остваре један нови свет, са другим доминантама неспојивим са Богом даном етиком.

Слобода је основна тајна живота дата од Бога. Веријући људи знају о прошлости из историје – да није постојала разлика послушности вољи Божјој од послушности вољи човечјој. Савремена криза не огледа се само у тражењу усклађених међусобних односа. Она задире дубоко више и обара се на законито право Цркве не би ли оправдала свој ауторитет. Апостол Павле и данас не престаје опомињати да се чува хришћанска слобода, да се не гаси и да се не жалости Дух Свети слепом послушношћу.

На жалост, у великој мери световни човек доживљава Бога као непријатеља слободе. По хегеловско-марксистичкој дијалектици, то је однос „господара и роба“; за Фројда је то симбол „садистичког Оца“. Да даље не наводимо друга имена мислилаца који су претече и данашњих појава. Савремена мисао о свемоћи и свезнању Бога своди се и на мар-ионетско позориште. Закључује се, код њих: ако је једино Бог слободан, једино на њега пада кривица за постојање зла. „Ако Бог постоји, значи ја нисам слободан; пошто сам ја слободан, значи Бог не постоји“, тако гласи атеистички силогизам из уста анархисте Бакуњина и Жан Пол Сартра.

Да оставимо настрану напред речено, него да кажемо: Јеванђеље тражи „правду“ у међуљудским односима и у стварању људске заједнице. Тражи укидање глади и валијуће неправде у трећем свету и, с друге

стране, буржоаске саможивости. Није реч о одмеравању или ограничавању комфора, него о томе да човечанство буде отворено за Божје присуство, за чудо Његовог Оваплоћења, чији циљ није просто „срећан човек“, него „блажен човек“ који је сазревао на сунцу самих блаженстава.

Разумна вера је чин одраслог човека, а не детета. Црква настаје другим рођењем од Духа, а не првим рођењем од човека. Ово помену-смо првенствено ради вас, драги слушаоци, јер пред вами је живот, као и живот цркава и верских заједница. У овом времену треба рећи да постоји опасност да их недуховни чланови цркава и верских заједница поведу за „недуховном теологијом“ и потопе у религиозном инфанилизму.

Треба знати: никаква социјална правда и друштвена реформа не може имати апсолутну вредност сама по себи. Оне налазе своје оправдање једино у Христу Богу, кроз кога сведоче о љубави Оца. Друштвене реформе су пред-одређене да још овде на земљи нађу своју вечну димензију. Божје данас јавља се у човековом данас једино у тренутку када човек превазилази себе у чежњи ка „сасвим Другачијем Богу“. Међутим, широм крилатице „Бог је умро“ отвара се пут насиљу, које жели да срода љубав Божју на људска мерила, проглашавајући да је она доступна кроз политику и посредством бли-жињега.

Насупрот овој заблуди, треба рећи, са светим Оцима, да љубав као „Света тајна братства“ значи примити другога кроз Христа. У Христу и са Христом присутним у мојој души, једино Он омогућава да један у другоме препознамо брата. Теологијама насиља недостаје јеванђелски корен. Оне превиђају чињеницу да нас Христос позива на савладавање страсти са којима смо у сукобу.

Бог је, вели свети Максим, постао просјак због своје просјачке снисходљивости према нама, страдајући до краја века заједно са сваким страдалником на свету. „Бог нам је приснији него што смо ми сами себи“, говорио је блажени Августин, јер је бескрајно изнад свега, изнад онога што можемо замислити о Њему. Он је истина која зрачи љубављу. Али и то је очигледност која се не може ни показати ни доказати, него само примити вером и својом слободом, као што је учинио и свети апостол Тома изјавом: „Господ мој и Бог мој“ (Јн 20,28).

Да закључимо ових неколико мисли о слободи, коју ви схватате као изузетан дар Божји подарен човеку приликом његовог стварања, док је ђаво увек тврдио и данас уверава свет да је слобода дата човеку највећа Божја погрешка.

Епиктет је рекао: „Нико није слободан до онога ко собом влада“. И још да поменемо светог владику охридског и жичког Николаја који о слободи каже: „Слобода је дар Божји“. Она је нераздвојива је од Часног Крста. Ко се огреши о Часни Крст, огрешио се о слободу. Слобода је светиња. Отуда и назив Света Слобода. Слобода се даје људима као чисто платно; када је људи упрљају, морају је прати сузама и крвљу. Или чиста слобода или никаква. Или Златна Слобода, од Часног Крста, или никаква.

Митрополит дабробосански Николај

ГОСТ “СОКОЛА”

Дејан Удовичић, селектор ватерполиста Србије

СПРЕМАМО СЕ ЗА ОЛИМПИЈАДУ У ЛОНДОНУ

СОКО: Познато нам је да сте у задње вријеме под притиском новинара. Сви жеље да чују како успјевате да одржите ниво самог врха ватерполо репрезентације. Заиста, како успјевате?

Да бисмо могли да функционишемо створили смо неки свој мали свет. Када смо у припремама за неко такмичење покушавамо да се одсечемо од обичног живота и живимо у њему. То је начин да сачувамо енергију, да будемо способни да радимо тренинге и да се нормално такмичимо.

СОКО: Јесу ли новинари заиста некак нестручни и како успјевате свима удовољити?

Сва та помпа и притисци медија којима смо изложени су у неку руку добри, а у неку руку су и лоши. Из тог разлога ми се држимо средине и покушавамо да све то држимо у равнотежи. Мислим да су ватерполисти и људи из ватерпола веома коректни према новинарима, што је на обострану корист тако да су сви задовољни. Ми покушавамо свима, ма колико то дуго трајало или у неким тренуцима није у право време, да изађемо у сусрет.

СОКО: Да се вратимо у прошлост: како сте почели стварати ову златну репрезентацију?

То је, по мени, неки природан ток. Некоме ко није у спорту, у ватерполу, то може другачије да делује. Ови момчи су прошли још јуниорски и омладински стаж, били су два пута европски, два пута и светски прваци узастопно. Гро играча били су и тада из Србије, из Партизана. Самим тим, мислим да смо се дочекали на ноге после одласка Црне Горе из заједничке државе и да смо наставили својим путем.

СОКО: Јако је мали број клубова у Србији који се баве ватерполом. Шта би, по Вама, требало учинити да се омасови овај спорт у Србији?

То није само проблем ватерпола, то је проблем свих спортиста. Уз Партизан имате још евентуално пола или један цео клуб у било ком спорту: да ли је то фудбал, да ли је то кошарка, одбојка, рукомет. То је реално стање, и ко не жeli то да призна грдно се вара. Цео спорт - по мени - није дочекао ситуацију како је требало, није се 2004. - 2005. припремио за одлазак Црне Го-

ре из заједничке државе. Ово су само “епилози”, плаћање неког цеха. Мислим да је на општем нивоу, од Министарства и Владе Србије потребан један мораторијум на период од неких шест година да се спорт постави на здраве основе.

Требало би увести централизам. Није нормално да у, рејимо Фудбалском првенству Србије, имамо само шест или седам од 14 екипа из Београда. То не доноси никакво добро.

Значајна је подршка породиџе

СОКО: Шта мислите о спорту у Србији? Да ли треба више улагати у спортске школе и каква је могућност васпитања тих младих људи?

Јесте. Мислим да је институција која је у бившој Југославији најбоље функционисала и којој је захвалан цео спорт био СОФК Југославије, која је по мени и најбоља организација те врсте у Европи. Она је поставила чврст темељ и организације и културе, и доносила је увек добре резултате. Начин и принцип функционисања СОФК-а су по мало преузели Спортски савез Србије и Министарство спорта, али то још није дошло до нивоа како је било раније. Структура и инфраструктура објектата, улагање у знање, тренере, спортске раднике првенствено морају да постоје, а резултати ће сами по себи доћи.

СОКО: Породиџа полако губи контролу над младим људима, и сама одговорност истих је мала. Колико породично васпитање утиче на успјех спортисте?

Истина је да је то један од кључних фактора. Ми из ватерпала смо поносни што смо, без обзира на темпо и начин живота под притиском свих ових година, уз ове резултате и брзину живљења успели да сачувамо здрав разум. Морамо да будемо свесни да је оно што ватерполу и доноси све ове медаље атмосфера која стоји иза њих. Она сигурно није могла да се створи у оквиру само људи из ватерпала, него су ти момци донели нешто од куће и успели да дограде дружење и социолошке односе између њих у самој репрезентацији.

СОКО: По неким Вашим изјавама највећи вид опуштања налазите у породичном амбијенту, као сте у ријетким тренуцима са супругом и двогодишњом мезимицом Данијелом Аном. Како породица доживљава Ваше успјехе?

Веома лепо. И супруга и кћерка, која тек има две и по године, схватају то. И велики и битни, и мали спортски успеси који се догоде једном у шест месеци или годину дана се исплате и њихова подршка даје ти снагу да истрајеш до краја. Нама је сада циљ Лондон. Све ћемо подредити томе али од тога не треба правити притисак. Када кренемо са припремама, и играчи и њихове породице биће у једном “војном ванредном стању”. Они највише трпе, а ми смо њима највише захвални.

Битно је чвршиће национално осјећање

СОКО: Потичете из часне српске породице. Ваш прадједа Јован је био Солунац кога су, чак, прогласили мртвим, мада је он успио преживјети ту голготу српске војске. Колико је у Вашој породици развијен дух патриотизма и наше српске православне традиције?

Мислим да је то прва, најбитнија ствар! Без породице, без традиције, без оних који су били испред нас нема ни нас самих. Волео бих да имамо мало израженије, чвршиће национално осећање, да се кроз основне школе мало више развија такав однос према земљи, породица да буде доминантна. То је прави пут да се издигнемо и као народ и као нација, да будемо стварно оно што мислим да јесмо.

Требало би почети од оног најбаналнијег првог часа: од учења и певања химне, учења неких основних ствари о породици, ... То није претерано и не изискује неке напоре. Тако би се изразила захвалност тим нашим прецима.

СОКО: Спорт, породица, вјера у Бога. Да ли је тај спој потреба и како Ви доживљавате тај спој?

Мислим да јесте. Увек када ти је тешко покушаваш да нађеш негде помоћ, некога да ти помогне. Потребно је да верујеш да ћеш то урадити и имаш позитивне мисли, да знаш да си окружен добрым и квалитетним људима и да ће ти они помоћи у свакој невољи.

СОКО: Ватерполисте Србије ове године очекује завршни турнир Севјетске лиге у Фиренци и Светско првенство у Шангају и Олимпијада у Лондону. Каква су очекивања?

Ми чекамо само Лондон. Рекао сам пре четири године: надам се да можемо да играмо финале и да дођемо до краја. Далеко од тога да ће то бити лако - има осам, девет земаља које се надају истом чему и ми. Уз добре припреме и оно што нас краси и квалитет играча, имамо право да се надамо.

СОКО: Ваша кратка порука читаоцима СОКОЛА, часописа за духовну и културну просвјету?

Оно што бих ја волео је да се изгради што више базена и спортских објеката. Деју све више треба усmeravati ка спортским активностима, јер оне јачају и дух и тело. Не морају сви да буду врунски спортисти, али ће кроз дружење и односе у самом спорту постати квалитетнији и бољи људи, било којом професијом да се баве сутра.

Моја порука свим породичним људима је да своју децу што пре, од малих ногу, јер никад није рано, усмере ка спорту и у спорт, и да ће се то вишеструко вратити.

Славко Хелета

ПОДСЈЕЋАЊЕ

Флора Сендс, капетан српске војске из Првог свјетског рата

ГОСПОЂИЦЕ СЕНДС, БРАТЕ

У временима у којима нас засипају са свих страна вијестима о нашој затворености, о томе како не припадамо Европи ни географски ни цивилизациски, свака прича која укаже на нешто другачије, која нас прикаже као гостољубиве, пожртвоване и захвалне враћа наду у народ какав смо некад били и какав смо и данас, али смо можда и сами престали да вјерујемо у себе.

Најљепши и најсјајније приче из наше историје су из времена Првог свјетског рата, "Великог рата", како су га звали онда кад нису знали за већи и кад су вјеровали да се ништа страшније и веће не може десити. У том рату смо добијали битке, губили, повлачили се и страдали и опет се изнова рађали - ослабљени физички, али оснажени вјером у Бога, и жељом да се вратимо у своју земљу. Водио нас је краљ који није напуштао свој народ, а предводио Мишић, Путник. Стекли смо пријатеље за цијели "живот", оне који су нас упознали из свихуглава и чије ће ријечи остати за сва поколења, добили смо битке које су нас потврдиле не само као добре ратнике, него и као добре стратеге.

На самом почетку рата, као испомоћ, у Србију је дошла група медицинских радника из Америке и Енглеске, углавном жена које су биле оспособљене за болничарке. Међу њима је била и Флора Сендс. Напустила је посао секретарије, и као једна од првих жена волонтера само са положеном обуком за прву помоћ, стигла је у Крагујевац. Дошла је на три мјесеца, јер се предвиђало да ће толико трајати рат. По истеку свог уговора, као представник Црвеног крста Србије, вратила се у Енглеску и прикупљала помоћ за српске болнице. Апеловала је на све могуће начине, и захваљујући уредништву "Дејли мејл", који је њен писани апел објавио, у рекордном року је скупила новац за 120 тона медицинске помоћи Србији. Заједно са конвојем помоћи, и она се вратила натраг у Србију.

Мало тога би се знало о госпођици Сендс, да није било њеног дневника који је уредно писала у тренуцима предаха: једнако у болници, приликом повлачења, на ратишту. Све те цртице које је писала преиначила је у дјело "Аутобиографија жене војника", која се може наћи у верзији на енглеском језику.

Након њеног поновног доласка у Србију, премјештена је у Ваљево, које је у том тренутку било жариште тифуса. У тој истој ваљевској болници под налетом тифуса су поклекли многи, између осталих и чувена сликарка Надежда Петровић. Болест је покосила и 21 из групе Флоре Сендс, док је она преживјела. Неуморно је стизала на све стране: радила као болничарка, као физички радник, као све што је у том тренутку могло да буде од помоћи. Ваљевчани су се чудили и дивили тим

Флора Сендс

(1876-1956), рођена је у Јоркширу, у Енглеској. Једна је од странкиња које су дошли у Србију током Првог свјетског рата да помажу српској војсци и српском народу. Игром случаја, и захваљујући њеној вансеријској пожртвованости и храбrosti, госпођица Сендс остаје са српском војском током свих недаћа које су услиједиле: повлачење преко албанских планина, боравак на Крфу и пробој Солунског фронта.

Дошла је до чина капетана, одликована је Орденом Светог Саве и Кађорђевом звездом. Била је добитник заслужене пуне војне пензије. У Србији је била до краја Другог свјетског рата, након чега се враћа у Енглеску, где и умире у свом дому у Сафоку 1956. године.

пожртвованим Енглескињама, које су биле прве у свему. Чудили су се њиховој спретности у свему, па чак и у руковању лопатом и ашовом. Оне, које до тад вјероватно нису ашов ни узеле у руке.

Епидемија се стишла у пролеће 1915. године, али Флора и даље није сматрала своју дужност готовом. Покушавала је на више начина да је поново ангажују у болници у Крагујевцу, где је била приликом свог првог доласка у Србију, али наишла је на одбијање. Још једанпут се вратила у Енглеску, и ускоро, у октобру исте године поново дошла. Овог пута је доспјела до Битоља. Тик из прве линије фронта. Друге медицинске сестре које су дошли са њом су одустале, пребачене су до Солуна јединим преосталим безбједним путем. Без обзира на инсистирање команданта војске, амбасадора Енглеске, било кога За њу "не" и "не може" нису важили, већ су је само додатно мотивисали. Чудесна је била жеља да остане са српском војском: није је плашило ни то што ће живјети у практично немогућим условима. На једном мјесту у својој аутобиографији каже да је мислила да су најгори могући услови за живот они какве је имала у Ваљеву у болници. Ту их је спавало седам или осам у једној соби, често без кревета, покривали су се једним војничким ћебетом, но у поређењу са стањем на ратишту, то је био луксуз. Воље од свих видјела је да неће имати на чему спавати, ако буде уопште имала када да спава. Међутим, оног тренутка кад је изгубљена свака

могућност да се повуче, склони на безбједно мјесто, да је депортују са српског фронта, она је одахнула.

Српским војницима била је прво предмет чуђења. Како сама каже, "Није им било чудно што сам жена, било је у редовима српске војске још жена које су они гледали са уважавањем, јер су биле спремне да положе свој живот за своју отаџбину. Али да једна Енглескиња жели да да свој живот за њихову отаџбину - е то је већ било чудно". Временом, послије борби раме уз раме са војницима, чуђење је престало, и прозвали су је "наша Енглескиња". (У знак захвалности за све што је ова вансеријска жена учинила за наш народ, РТС је у сопственој продукцији снимила ТВ филм "Наша Енглескиња" по сценарију Јелице Зупанџ, у режији Слободана Радовића.)

Флора Сендс са два српска војника 1917. године

Није ни чудо што је била толико вољена и поштovана. Флора је заједно са српском војском прошла борбу за голи живот приликом повлачења преко Албаније, опорављала се заједно са њима на Крфу током љета 1916. године и поново се упустила у борбе. У редовима у којима је преносила тренутке поновног покретања наше војске и кретања на бугарске фронтове недостајало јој је ријечи, и на српском и на енглеском, да опише силину и борбеност, да представи са којим ентузијазмом је из праха подигнута војска кренула да покаже непобедивост једног народа и неуништивост воје. Обраћали су јој се са "брате", и кроз приче и дјела је учили да стекне владање српског војника, причали су јој о дугом српском робовању под турском влашћу, о Марку Краљевићу.

Након три мјесеца непрестаног боравка на првој линији, потпуно је заборавила да је икада водила другачији живот. Никада јој саборци нису дали да носи свој пртљаг, већ су њен равномјерно дијелили између себе. Она је носила само своје наоружање. О томе колико су је чували свједоче и њене ријечи да им је највећа стрепња у борби била да њу не заробе. А она им је узвраћала онолико колико је било у њеној моћи: довољно је само поменути да је за католички Божић уприличила на ратишту прославу, и увесељавала војнике свирајући виолину. Војници су је сматрали својом талијом, и вјеровали да док год је она са њима, не може им се ништа десити. Током преношења свега што се дешавало

Флора Сендс са српским официјером

на ратишту и међу војницима, чини се да је Флора много више пажње поклањала описивању племенитости својих сабораца, команданата и у упирању да њихову људскост што вјерније пренесе, него што се трудила да себе истакне у први план. У њеној аутобиографији се скоро фактографски ређају имена, чинови, борбе, спашени рањеници, витешки подвизи Госпођица Сендс била је рањена, али се након опоравка поново придружила војсци. Двије и по године након прикључивања српској војсци, умарширала је у Србију заједно са побједничком војском Седам година након њеног приступања, 31. октобра 1921. године добила је документацију о демобилизацији, заједно са припадницима своје јединице и из војске је изашла као капетан.

Припремила Јелица Ђурић

Флора Сендс се удала 1927. године, а у Београду је живјела до краја Другог свјетског рата. Поред ордена којима је одликована, и ТВ филмом који је направљен о њеној личности, српски народ јој се одужио и тиме што је једна од улица у Београду назvana по њој.

ГРАДОВИ МИТРОПОЛИЈЕ ДАБРОБОСАНСКЕ

ЧАЈНИЧЕ*

Чајниче је градић и сједиште истоимене општине на крајњем истоку Републике Српске на граници са Црном Гором.

У историјским документима се први пут помиње 1477. године као један од важнијих градова у Херцеговачком санџаку. Развоју Чајниче у то вријеме посебно су доприносили рудници гвожђа, једини у Херцеговачком санџаку као и положај који је заузимао на трговачком путу (Стамболска цада) између Дубровника и Истанбула. Овај градић је богат културно-историјским мотивима. Стара православна црква први пут се спомиње 1492. године. У XVII веку чајнички ковачи су били познати по вештини обраде метала, а у мјесту је постојала и ковачница новица.

Чајничке цркве

Оба чајничка православна храма налазе се у истој порти и посвећени су Успењу Пресвете Богородице. Старија црква се спомиње у 15. веку, што не значи да је тада грађена, већ је можда и старија. Првобитни храм је разорен највјероватније приликом турског освајања Чајниче. Обновљени храм је страдао у Другом светском рату у ноћи између 11. и 12. априла 1943. године, након што су Италијани запалили складиште експлозива које је било стационирано у црквеној порти. Храм је обновљен 1946. године у готово истом облику као и раније. Тако обновљени храм освећен је 20. јула 1946. год.

Нови храм је грађен прилозима вјерног народа у периоду од 1857-1863. године. Зидали су га неимари из Велеса који су урадили и унутрашње зидне слике, даривали неке од икона и иконостас у резбарији. Кров је украшен са 18 мањих и већих кубета, а на западној страни је од 1893-1897. године подигнут високи звоник. Нови храм је страдао од јаких земљотреса при чemu су попуцали неки сводови. У Другом светском рату након експлозије храм је претрпео велика разарања. Од последица експлозије и прокишњавања у ноћи између 26. и 27. марта 1946. године урушило се неколико кубета, сводова и дио јужног зида. Након десет година почело се са обновом. Обновом је задржан првобитни изглед храма, а нови иконостас у дуборезу од ораховине дело је охридских мајстора. Обновљену светињу је освештао Патријарх српски Господин Герман на Малу Госпојину 1959. год.

Нова чајничка црква Успења Пресвете Богородице

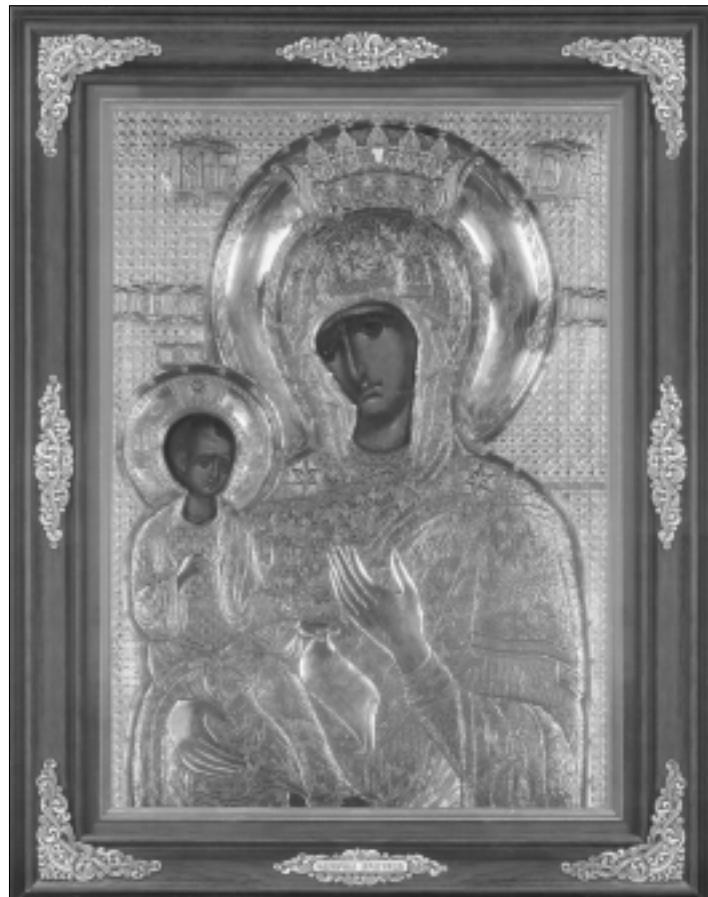
Чајничке цркве имају богату ризницу коју чине старе књиге, иконе, прилози верника из разних периода и други значајни музејски експонати. Посебно су значајни: Чајничко Јеванђеље (рукописна књига из 14. века), Црнојевићев Октоих из 1494. године, први писани спомен чајничке цркве из 1492. год., Псалтир Ђурађа Црнојевића из 16. века, рукописно Јеванђеље попа Оливера из 1513. године, Октоих Божидара Вуковића из 1537. године, икона са приказом житија Св. Георгија из 1574. године итд. У порти се налази и конак за поклонике и ходочаснике.

Чудотворна икона Пресвете Богородице Чајничке

Чајниче је данас најпознатије по чудотврној икони Пресвете Богородице Чајничке, познате и под именом Чајничка Красница. Ова икона се чува у новом храму на посебном престолу, на североисточној страни, и испред ње непрестано светле кандила. Та кандила се, по казивању очевидаца, ни-

су угасила чак ни у вријеме експлозије у Другом светском рату када је црква претрпела велико разарање.

Према народном и предању Цркве ову икону је начинио Св. Апостол и Јеванђелиста Лука. На једној страни налази се лик Пресвете Богородице са Христом, а на другој Св. Јована Крститеља. Она је

Икона Пресвете Богородице Чаяничка Красница

давно донесена у Србију и била је у дому Немањића још од времена краља Милутина, а цар Урош ју је даривао манастиру Бања код Прибоја на Лиму у знак захвалности Богу за своје срећно излечење у том манастиру после дуже болести. Након што су 1594. године мошти Св. Саве однете из манастира Милешева, Турци су запалили и опљачкали манастир Бању и тада је један сељак спасао свету икону из ватре и пренео преко Лима у чајничку цркву (данашњи стари храм) где се налазила 370 година, па је премештена у нову цркву. Због старости и страдања у пожарима ликови на икони су били потамнели, нарочито лик Св. Јована Крститеља, док су лица на икони Пресвете Богородице са Христом сачувана. Године 1868. један кујунџија је урадио оков од злата и сребра за обе стране иконе тако да су остала видљива само лица Светих. Лице Св. Јована Крститеља заштићено је кожом. Круна Пресвете Богородице била је украсена једним већим и са неколико мањих дијаманата. Због великих чуда

Чаяничка Стара црква

која су се дешавала пред овом иконом по милости Божијој, а молитвама Пресвете Богородице, када се почело причати да ће се 1868. године обновити манастир Бања и тамо вратити икону, побунили су се сви мештани, не само православни него и мусимани, католици и Јевреји и хтели су то спречити чак и оружјем, па је тако икона остала у Чаяничу. За време Другог светског рата, после експлозије, непријатељске трупе су пљачкајући цркву извадиле дијаманте из круне Пресвете Богородице. Икону и друге црквене драгоцености Срби су пренели у једну српску кућу и тако сачували од осталих непријатељских дивизија. По одласку тих дивизија икона је пренета у цркву у селу Стречање у Санџаку. Било је предлога да се пренесе у Београд и сачува до краја рата, али се томе народ упротивио. Одатле је пренета у једну пећину, где је чувана под стражом, затим у цркву у селу Слатина код Фоче, а потом у село Трпиње где остаје до краја рата у малој пећини. Враћена је у Чаяниче по обнови старе цркве, а у нову је пренета по њеној обнови. Данас овој светињи притичу многи верници из разних крајева. Чуда се и даље пројављују. Тако је и лик Св. Јована Крститеља почeo да се сам обнавља.

Припремио: Александар Савић

* - Име Чаяниче је настало спајањем персијских речи *чай* - вода и *нич* - добра.

РЕПОРТАЖА

Сокобања се на достојан начин одужила нобеловицу Иви Андрићу

АНДРИЋЕВ СПОМЕН АПАРТМАН

Сокобања се прошле јесени на достојан начин одужила великим писцу и нобеловицу Иви Андрићу, обиљежавајући пола вијека од дојдјеле Нобелове награде нашем великану писане ријечи. Апартман 144 у хотелу "Моравица" добио је изглед какав је имао док је у њему боравио славни писац.

Тај апартман се, у ствари, налази на другом спрату поменутог хотела, који послује у оквиру Казнено-поправног завода Сремска Митровица. Поред уређеног апартмана рестаурирана је и Андрићева биста, која као и апартман 144 и многе друге успомене подсећају на боравке славног писца у овом туристичком центру Србије.

Иво Андрић је долазио у Сокобању и по три пута годишње. Многи се питају одакле толика пишчева везаност за Сокобању? У овом граду Андрић је први пут илегално боравио ратне 1942. године, где је управо у то вријеме "скицирао" будуће ремек дјело, чувени роман "На Дрини Ћуприја", за који је, уз остало стваралаштво, и добио Нобелову награду за књижевност. Мјештани су га, у то ратно вријеме често скривали и помагали му.

ИДЕЈА ЗА "НА ДРИНИ ЂУПРИЈУ"

Београдски сликар Душан Мицковић, рођени Сокобањчанин, често је друговао са Ивом Андри-

Иво Андрић испред хотела "Моравица" у Сокобањи

ћем, слушајући сјећања познатог писца на ратну 1942. годину, када му се у Сокобањи родила идеја о роману "На Дрини Ћуприја".

Иначе, у "Знаковима поред пута" Андрић је овјековјечно и два мотива из овог града: "На висовима Озрена, изнад Сокобање, расте и цвета божур; његови цветови личе заиста на крупне ране и имају боју тешке, тамно-црвене боје"... "Сокобања је једна од ретких климатских наших станица где се дању и ноћу осећа да на овом свету има ваздуха и да у ваздуху има свежине и мириза."

Задugo након Другог свјетског рата Сокобањи се Андрић поново враћа августа 1971. године, када је саграђен хотел "Моравица", у коме је одсједао, и то увијек и искључиво у апартману 144. Посљедњи пут у њему је боравио 1974. године.

ЧУВЕНИ ПОСЈЕТИОЦИ СОКОБАЊЕ

Све до Другог свјетског рата, Сокобања је била најбојемскија бања на Балкану. Један од њених најчешћих посетилаца, Стеван Сремац, овде је и умро 1906. године. Најчешће су овде долазили Бранислав Нушић, Иво Андрић, Родољуб Чолаковић, Меша Селимовић и Васа Чубриловић.

У овом граду најдуже се памте Нушићеви стихови: "Сокобања, Сокоград, дођеш матор, одеш млад"!

ИНТЕРВЈУ “СОКОЛА”

Прослављена фудбалска звијезда Драган Ђајић

ФУДБАЛ МИ ЈЕ БИЛА НАЈВАЖНИЈА СТВАР У ЖИВОТУ

СОКО: Прве фудбалске кораке начинили сте у родном Убу. Је ли то потврда да су мала мјеста расадник највећих спортиста, и ко Вас је као талентованог запазио?

Мале средине су увек давале добре играче. Одјако сам у фудбалу, и колико ја знам, добри играчи су се увек рађали у малим местима. Сматрам за позитивно то што у малим местима деца увек играју фудбал и имају доста простора, и једино је проблем да ли ће вас неко у тој малој средини запазити или не. Ја сам имао срећу да сам, играјући на Убу као дечак, растао са људима који су вољели фудбал. Дечаци су га у великом броју играли, а и било је спортских радника који су познавали добро фудбал тако да су и мене запазили и тако је почела моја каријера.

СОКО: Како сте стигли до Црвене Звезде?

До “Звезде” сам стигао тако што су ме људи из управе ФК “Јединство” послали са још једним другом у Крушевач. Тамо је било на логоровању око 200 дечака из читаве Србије. Ту су ме запазили, и одмах после тога су дошли људи из Црвене Звезде код мене на Уб и разговарали са мојим оцем. После извесног времена ја сам прешао у Звезду.

СОКО: У генерацијама старијих љубитеља фудбала још увијек су у сјећању Ваше акције на позицији лијевог крила у Црвеној Звезди,

Бастији и репрезентацији Југославије. Која Вам је утакмица најдражаша, које се сјећате?

Моја најдражаша утакмица у Црвеној Звезди је против Ујпешт Доже у Лиги шампиона (тад је то био Куп шампиона). Што се тиче Бастије волио сам неколико утакмица. Сећам се једне против Париз Сен Жермена када смо победили са 5:2. За репрезентацију Југославије свакако да ми је најдражаша она коју сам одиграо у Италији, у полуфиналу Купа нација, против Енглеске, када сам постигао гол и када смо елиминисали тадашњег светског првака, репрезентацију Енглеске.

СОКО: Били сте један од најмлађих стандардних репрезентативаца. Какав је осјећај бити млад и зрео фудбалер?

Као један од најмлађих репрезентативаца нисам имао нека права, неки ауторитет. Играте са играчима који су вам до тада били узори. Када сте старији онда је обрнуто: ви постајете узор онима који су млађи од вас.

Прва фудбалска лига бивше Југославије била је једна од најјачих у Европи

СОКО: У већини анкета проглашени сте за најбољег фудбалера бивше Југославије. Какво је Ваше мишљење о тадашњој Првој лиги?

Кратка Биографија

Драган Ђајић је рођен 30. маја 1946. у Убу од оца Кристиља и мајке Видосаве. Ђајић је у петнаестој години живота постао члан Црвене звезде, јер је претходно сјајно играо на једном турниру у Ваљеву и ловци из великих клубова су га одмах запазили. Када је стигао до прве селекције јуниора, само шест месеци касније пребачен је у први тим. Александар Обрадовић му је указао шансу 6. маја 1963, када је дебитовао у мечу против титоградске Будућности с непуних 17 година. Већ у наредној 1963/64 сезони освојио је прву шампионску титулу и постао предводник нове генерације која је три пута узастопно (1968, 1969. и 1970) и још једном 1973. освајала титулу најбољих у првенству Југославије и четири Купа Југославије.

Две сезоне (1975. и 1976) провео је у Бастији, где је за француског прволигаша одиграо 80 мечева.

За Црвену звезду је одиграо рекордних 590 мечева и постигао 287 голова.

За репрезентацију је играо укупно 85 пута.

Црвена звезда је Ђајићу 1979. понудила улогу техничког директора клуба са које функције је постигао највеће успехе у историји Црвене звезде, освајање Купа европских шампиона и Историонишненшалног купа 1991.

Мислим да је она била једна од најјачих у Европи. Заиста је била веома јака лига док су били сви тимовима са простора бивше Југославије. Једино ми је жао што тај квалитет више не постоји и то је велики проблем за српски фудбал у овом тренутку.

СОКО: Остал сте љубимац навијача, захваљујући префињеној техници на терену и понашању ван њега. Како сте спојили приватни и спортски живот?

Увек сам се трудио да дајем и пружам максимум на својим утакмицама, а навијачи су ти који бирају своје љубимце, бирају играче које они воле. Једноставно - то могу за себе да кажем - био сам добар професионалац. Фудбал ми је била најважнија ствар у животу. Живео сам уредан спортски живот, а после тога, ако имате талента и играте у великому фудбалском клубу, као што сам ја имао срећу да играм у Црвеној Звезди, онда све то долази само по себи.

СОКО: Како данас гледате на епитет да сте истинска легенда фудбала на бившим југословенским, па и европским просторима?

То ми импонује и даје ми једну додатну снагу. Драго ми је да љубитељи фудбала на просторима читаве бивше Југославије, а и овде у Србији имају такво мишљење о мени.

СОКО: Каква је могућност Регионалне лиге? Да ли би (сходно атмосфери на Балкану), таква лига била на корист или штету фудбала?

Што се тиче самог фудбала била би корисна. По квалитету била би боља него што је то сада, али у овом тренутку то је још увек далеко од нас.

Без добрих резултата нема ни публике на стадионима

СОКО: Зашто стадиони нису пунији? Како вратити публику, и како је смирити, задовољити?

Публику можете вратити само добрым резултатима, а што се тиче добрих резултата, бар када је Звезда у

питању, онда се траже европске утакмице. Иначе, Црвена Звезда у овом тренутку има највише публике, највећи број навијача. И сада њене утакмице гледа по петнаестак хиљада људи, што је у овом времену и са овим тимом који Звезда поседује заиста једна импресивна бројка. Ако на једну обичну утакмицу дође 15.000 гледалаца, онда је то велики успех.

СОКО: Играли сте пет пута у селекцијама Свијета и Европе. И легендарни Пеле за вас је рекао да спадате у ред играча који су обиљежили историју фудбала. Ваше мишљење о звијездама из Вашег времена и звијездама данашњице?

И у моје време, и данас, има доста великих играча, светских играча, великих звезда. Ја сам играо фудбал онда када је играо Пеле, Бекенбауер, Милер, Еузебио, Боби Чарлтон. И данашњи фудбал има доста великих играча. Наравно, у овом тренутку по пом мишљењу најбољи је Меси, али такође има још велики број добрих играча.

СОКО: Публику на свим мериџијанима сте одушевљавали и доводили до делиријума. Пљушићали су комплименти са свих страна, али су "златне" пехаре и лопте односили други. Већина слављеника из тих година потонула је брзо у заборав, а Ви сте и данас истинска легенда која траје. Има те ли осјећај неправде или оштећености?

Публика је она која се опредељује за неког. Ја сам заиста у својој каријери доживео пуно лепих ствари, и доста сам добио великих признања. Фудбал је таква игра, и слава кратко траје, тако да поједини играчи који су можда могли и заслужили да још дуги низ година буду у жижи интересовања или да постоји једна повољна медијска клима за њих и да трају - то сада није случај. Сад се живи брзо, заборавља се све то мало брже. Што се мене лично тиче, ја вероватно не спадам у ту категорију. Драго ми је да и данас, када сам већ одавно оставио фудбал, људи имају такво мишљење о мени. То ме посебно радује.

СОКО: Крајем 2011. године добили сте још једно признање - изабрани сте у најбољу по-

ставу у историји Европских првенстава у фудбалу. Уз Вас су у најбољи тим Европе одабрани: Дино Зоф, Матијас Замер, Франц Бекенбаумер, Паоло Малдини, Вилфрид Ван Мор, Гинтер Нецер, Зинедин Зидан, Мишел Платини, Герт Милер и Марк ван Бастен. Колико Вам импонује ово признање?

Много! Чак могу да кажем да је то једно од мојих највећих признања до сада. То да је прављена ранг листа за задњих педесет година и да сам ја у идеалном тиму, то је заиста велико признање. То је признање које ме је јако обрадовало.

За пар мјесеци о повратку у "Звезду"

СОКО: Након неколико година ван фудбала поново се најављује ваши повратак у управу Црвене Зvezде. Колико имате снаге да ствари у Звезди крену узлазним путем?

О мом повратку за сада не бих желео да говорим, евентуално за неколико месеци можемо да причамо на ту тему. Уколико бих се за тако нешто одлучио, онда то значи да постоји у мени снага. Сад, треба сачекати још неко време па ћу видети да ли ћу се вратити или не.

СОКО: Репрезентација Србије, након експериментисања са селекторима, никако да заузме мјесто које јој по квалитету фудбалера припада. Има ли рјешења, да ли треба направити смјену генерација? Године стижу, имамо ли потенцијала за освјежење репрезентације Србије?

Мислим да, када је репрезентација у питању, имамо велики број добрих играча, и мислим да наша репрезентација може да постиже боље резултате него што је то био случај до сада. Надам се да ће у догледно време репрезентација правити много боље резултате. У Европи и у нашој лиги има бар двадесет пет добрих играча од којих се може направити добра репрезентација. Ја верујем да ће у догледно време репрезентација Србије играти значајну улогу у Европи.

СОКО: Породица је снага свих људи. "Свудаје прођи својој кући дођи". Како успјешан спортиста доживљава породичну атмосферу?

Увек сам сматрао да је права породица врх сваког човека, да човек треба да тежи ка томе да формира стабилну породицу. То вам даје додатну снагу, јер живети у здравој средини, у здравој породици, то је оно што је најважније за једног човека.

СОКО: Колико је вјерски живот присутан и битан за успјех у животу уопште, и како Ви доживљавате Вјеру у Бога?

Наравно да је врло битан. Многи људи верују у Бога, и ја спадам у ту категорију људи. Увек сам веровао у Бога и мислим да верујући у Бога добијамо помоћника у животу, а Он нам на најбољи начин узврати Својом добротом. Мислим да сваком оном ко заслужи да га Бог прати, Он му је наклоњен.

Овог лета у Вишеграду

СОКО: Све више младих људи путем разних школа фудбала види потпуну шансу за успјех. Колико су оне расадник будућих фудбалских звијезда? Шта поручујете тим младим људима?

Талентованим младим људима поручујем да раде, да су истрајни, да су упорни, да су искрени и да се посвете фудбалу на прави начин. Сваки млади дечак који је талентован и који воли фудбал, ако се нађе у средини која води рачуна о свему томе може јако пуно да постигне. Сада млади људи воле фудбал, посвећују му се. Врло је битан таленат. Уколико га немате у довољној количини онда не треба ни да покушавате, али уколико га имате, онда га не треба лако прокоцкати. Треба се определити за једну такву врсту живота који није ни мало лак. Код сваког младог човека мора да постоји и љубав према томе. Ако имате и љубав и таленат, онда је успех загарантован.

СОКО: "Цајић у Вишеграду" - колико је то изводљиво? Ово је уједно и позив, не само наше Редакције него и грађана Вишеграда.

Моја је давна жеља да посетим Вишеград, и ја се надам да ћу у току овога лета доћи у тај лепи град.

Архимандрит Јован Гардовић

Својевремено је познати спортски новинар Мирослав Радојчић написао: "Цајић је постао нешто велико и колосално, што смо сви ми, мање талентовани, желели да постанемо али нисмо - он је био успешан. Остаје ми да размишљам шта је тајна животног успеха. Из свих ових година, вероватно то више наслућујем него што знам. Чини ми се да је Цаја, ако не открио, онда најбоље у животу применио ту тајну - важно је бити важан али не правити се важан".

ЦРКВЕ И МАНАСТИРИ

Тамо-амо по Србији

АРИЉЕ ЧУВА СВЕТИ АХИЛИЈЕ

Ариље, градић у Западној Србији, последњих два-десетак година познат по узгоју малина и јабука, по вриједним сељацима и запаженим текстилцима.

Град саграђен на узвисини, као родном гнијезду, изнад таласасте равнице, коју надкривљују обронци планина, вијековима је познат и по храму посвећеном епископу Ахилију из Ларисе, ватреном борцу против аријанске јереси.

Стари записи говоре да је на овом мјесту постојао храм када је Свети Сава овуда ходио и 1.220 године у њему основао епископију.

Манастир Светог Ахилија у Ариљу

У знатно оштећеном запису тог времена, који се налази високо у прстену тамбура куполе, стоји да је по заповиести краља Драгутина, у вријеме краља Милутина, године 1296. живописан храм Светог Ахилија у Ариљу.

Наука је утврдила да је краљ Драгутин, који на фресци држи макету храма, живописао ово црквено здање или је сигурно да га он није зидао из темеља.

Црква је бисер винзантијског градитељства. Складног облика и линија, без много украса и мајсторских маштарија плијени монументалношћу и стаменошћу, као да је на овом мјесту заједно са стијеном и бријегом на њој израсла прије много вијекова.

Храм није грађен да би се у њему Богу молио велики број вјерника што говори да је био првенствено највећи тадашњио властели.

Једна од најљепших фресака у храму је идеализовани портрет владарске браће Милутина и Драгутина у пратњи жене угарске принцезе Кателине. Драгутин у

руци држи модел храма али га, као код других ктиторских композиција тог доба не предаје на дар Богородици или Христу. Христос је на фресци насликан у медаљону између глава српских краљева.

Исти поступак је примјењен и на портретима Драгутинових синова Владислава и Урошева чије тијело почива у каменом саркофагу испод фреске његовог оца.

Солунски зографи Михаило Астрап и Евтихије урадили су и фреску са необичном представом Светог Јована Претече са крилима и одсјеченом главом коју носи у једној здјели.

Као и у свим црквама на фрескама превладава лик Исуса Христа, његово крштење, ношење крста, издајство Јудино. Ариљски светитељи, архангели, црквено-достојници, ратници и краљеви као да не показују емоције.

Они управљени, загледани у даљину, мирног ока и бистра погледа уливају снагу у душе вјерника који испод њих стоје у молитвеном миру. Поглед вјерника ка горе, ка свецима на слицима је и поглед према небу и Богу, коме се упућује молитва кроз понизност и шапат како то православље налаже.

Христос је извор свјетла и на фрескама у ариљској цркви. Он својом фигуrom, заустављеним покретом и очима освјетљава лица других светитеља који су према њему окренути. И градитељ храма и сликар су се потрудили да мали отвор на зиду храма, уместо прозора, зрачи сунчаном свјетлошћу која у спону пада на Христов лик.

“Исус им поново проговори:

Ја сам свјетлост света. Ко мене слиједи, сигурно неће ићи по тами, него ће имати свјетло које води у живот” (из Јеванђеља по Јовану).

Још неколико историјских података. Светог Ахилија слави само српска и грчка православна Црква. Мощти овог светитеља су из његове цркве на Преспанском језеру грчки монаси пренијели у Ариље. Дугогодишња турска владавина, паљења и рушења храма, сеобе монаштва учинили су да из њега нестану имошти Светог Ахилија. Оне нису нису пронађене ни у недавним археолошким истраживањима.

Обновитељ храма, несрћни краљ Драгутин, замонашио се пред крај живота и добио име Теоктист.

За вријеме таде турске владавине звона ариљске богољубије су ћутала. Рујански сердар Јован Мићић је 1833. године даровао нова која су се поново огласила и њихова јека и данас траје. Мићићево тијело и данас почива испод камене плоче десно од улаза у овај прелијепи храм.

ЗАПИС

О животу Љубомира Поповића, учитеља Иве Андрића

ДОБРИ УЧИТЕЉ И ЗАНЕСЕНИ УЧЕНИК

Једна од најтоплијих Андрићевих прича, написана када је писац сазнао за смрт свога учитеља је Учитељ Љубомир. Овај некролог објављен је 1930. године, неколико година после смрти Љубомира Поповића, првог учитеља Ива Андрића. Читајући пишчеву биографију, уочавамо да су најмање познате и истражене прве деценије његовог живота, а посебно период дјетињства и школовања у Вишеграду.

Постоји више објашњења зашто је то тако и зашто има најмање сачуваних података из тог периода. Сам писац је казивао да је Вишеград несрћена варош, на стратешки веома важном мјесту, уз границу, где су се увијек сударали интереси великих и моћних држава, где су нестајале и поново настajале нове границе, где се становништво после сваке кризе, устанка или рата расељавало и мијењало. Тешко је наћи неку вишеградску породицу, која је у неколико нараштаја стварала и живјела у вароши.

Послије сваког немирног периода, преживјели су се селили, најчешће из безбједносних или економских разлога. Тако се одувијек у Вишеграду досељавало и селило, уништавало претходно створено и таман када стаса зрела генерација, која би могла да донесе напредак и омогући новим нараштајима бољу будућност, деси се неки нови рат, пресељења, изbjеглице и згаришта. Због тога је остало врло мало сачуваних материјалних доказа о прошлости мјesta, значајним периодима и људима, о значајним објектима и грађевинама. Овакав положај и судбина мјesta условила је и менталитет Вишеграђана, који су најчешће неповјерљиви према странцима, тврди на ријечима, упућени само једни на друге, често замишљени јер брину бриге претходних нараштаја и у неизвјесности гледају у будућност, стрпећи од нових сеоба. Ријетко се ко у овој вароши обогатио, „Јер се код њих паре не држи“ (1), али када би се и то десило, као по неком неписаном правилу, брзо је богатство пропадало и нестајало.

И то је тако одувијек; смјењује се власт, а времена су бременита несрћом и врло често мржњом. Због свега реченог Андрића, о свом “великом учитељу” (2), који је имао унутрашњу снагу, топлину и доброту, есеј је посебан и дубоко људски испричан. То “нешто” умилно и добро, обасјало је дјечакову душу, при првом сусрету са

њим, 1899. године када су га као шестогодишњака довели пред учитеља Љубомира. “То је био једини учитељ, од званичних учитеља, кога се по добру сећам. Све што је дошло доцније у гимназији, универзитету, било је грубо, опоро, аутоматски, без воље, вере, човечности, топлине и љубави.”

По казивању Андрићевих биографа, учитељ Љубомир је својим знањем, добротом, људским односом према свим живим створењима, први пробудио љубав према књизи и љепоти причања. Тако су се, на срећу будућег писца, среле двије изузетне личности- добри учитељ и занесени ученик.

Ко је Љубомир Поповић, за кога у званичним биографијама нашег писца постоји тек неколико основних података? По чему је то посебан вишеградски учитељ, који ће у великој мјери обиљежити пишчев будући животни пут?

Ево неких основних података, којим ћу расвијетлити рад и живот учитеља Љубомира.

Учитељ Љубомир (сједи) окружен својом многобројном породицом

Зграда Основне школе, коју је Андрић похађао у периоду од 1899. до 1903. године и данас постоји и у њој је опремљена Спомен-учионица, налази се у Новој махали, у близини Рзавског моста. До школе

је дјечак морао да пређе ћуприју на Дрини, цијелу чаршију, па још један дрвени мост на Рзаву- прилично дуг пут, због тога је морао да има пратњу. То је била Ајкуна Хрељић, дјевојка, која је помагала у одржавању домаћинства тетки Ани, са којом ће Андрић све до њене смрти (а умрла је код кћери и сахрањена у Сарајеву, где је провела последње године свог живота) одржавати везе и материјално је помагати.

Школа је имала педесетак ученика, углавном хришћанске и јеврејске дјеџе, неколико учитеља, а управник је био Љубомир Поповић.

У тадашњем спису (картону) са подацима о запосленој особи, под именом ОСОБНИК (3) забиљежени су следећи подаци:

Поповић Љубомир, дефинитиван учитељ, посједник Златног крста за заслуге. Указом од 25.10.1923. год. Министарства Просвете, одликован Орденом Св. Саве V реда.

Рођен 07.11.1862. у Соколовићима (Котар вишеградски), окружје Сарајевско (Босна).

Народност: Српска, вјера: источно-православна

Ожењен Илинком, рођ. Шкоровић 1883. Године и у браку са њом, изродио седморо дјеџе: Милутина, Бранка, Милана, Драгољуба, Ленку, Јованку, Милеву.

Основну школу завршио у Србији (не наводи се мјесто), а учитељску школу у Сарајеву. Био осposобљен за српско православно појање и добро говорио српски и њемачки.

Поред ових личних података, налазимо и подatak да је као ученик, написао причу Паскал (о једном старомодном учитељу) која је објављена у значајном педагошком часопису тог доба и прича је уврштена у антологију радова ученика Учитељске школе.

Пред Први св. рат, у вријеме анексионе кризе, због нездовољства тадашњим притиском аустро-угарске власти и због јавних протеста, био је по казни премјештен на службу у мјесто Горња Прача. Затим сlijеде нове недаће. У току Првог св. рата провео је двије године у казаматима у Араду (Румунија), да би после био депортован у Кakaњ (мјесто у средњој Босни).

Одмах по завршетку рата, у новој држави, краљевини СХС, поново је постављен за учитеља у Основној школи у Вишеграду. Пензионисан је 1924., а умро 1928. године и сахрањен на вишеградском православном гробљу. Неколико корака од гроба учитеља Љубомира, сахрањени су, али у католичком гробљу Андрићеви тетка и теча, Ана и Иван Матковићчи.

Нажалост, страхоте рата, окупације и затворе није осјећао и проживио само Љубомир Поповић, већ и његов ученик Иво Андрић (боравио у затво-

Кућа подије Поповић у Новој мајали

рима Сплита, Шибеника и Марибора, а затим интерниран у село Овчарево).

У годинама које су долазиле, трагична судбина обиљежила је животе његових синова.

Син Милутин (1885-1940) био је уважени професор у Сарајеву и Андрићев добар и искрен пријатељ (остала је сачувана преписка). Умро је изненада у Вишеградској бањи и сахрањен је поред оца на гробљу у Вишеграду.

Син Бранко (1888-1946) био је свештеник, као и деда, Љубомиров отац. Предавао је вјеронауку у школи у Вишеграду. Убијен је од нове власти, са групом свештеника, непосредно после Другог св. рата у мјесту Миљевина код Фоче, када су покушали да напусте земљу.

По причању живих потомака учитеља Љубомира, прије неколико година, мјесто злочина је откријено и пронађени остаци послије више од пола вијека, убијеног свештеника Бранка Поповића.

Син Милан (1894-1942) по занимању ћарник, под неразјашњеним околностима, погинуо је 1942. године на граници, у Мокрој Гори. Не зна му се за гроб.

Син Драгољуб (1899-19—) врло млад је умро.

Од кћери, само је Јованка била удата и имала потомство.

Отац учитеља Љубомира, свештеник, дошао је у Вишеград осамдесетих година 19. в. И данас, у родном селу Соколовићи, у засеоку Попов до (али сада мјесто припада општини Рудо), постоје остати куће свештеника Вуколе, Љубомировог оца. У приватној преписци (4) двојице потомака учитеља Љубомира пише:

“Покојни стриц Милутин је пре Другог св. рата испитивао наше порекло, па је стигао до Црне Горе, до племена Дробњаци, на Дурмитор и пронашао да потичемо од Остојића или Нешовића (?). Дедин отаџ је био свештеник и звао се Вукола. Де-да Љубомир је дошао у Вишеград као дете и чаршија га је звала “Попче”, тако да су га, када су уведене књиге рођених уписали као “Поповић”. Ето толико знам.”

Породица Поповић била је угледна и богата, јер су поред лијепе породичне куће у Новој Махали, посједовали и двије зграде у старој Вишеградској бањи, где и данас постоји турски аман, који је грађен у вријеме градње вишеградске ћуприје.

Послије Другог св. рата, наследницима учитеља Љубомира, власт је одузела кућу и већ 1953. године, кућа је уписана на име новог власника (5).

Зграде у Бањи су такође одузете и национализоване и биле су у саставу угоститељско-туристичког предузећа - Панос-Вишеград. Осамдесетих година 20. в. Потомци су тражили повратак имовине, када је већ био направљен и нови хотел у Вишеградској бањи, али се завршило само на захтјеву за повратак.

Тако је породица Андрићевог учитеља Љубомира Поповића, која је у неколико нараштаја школовала професоре, учитеље, свештенике, официре у историјски кратком периоду пропатила и страдала.

На овом тлу, где се смјењују у одређеним временским размацима свакојаке недаће и несреће,

Споменик учитељу Љубомиру на гробљу у Вишеграду

Андрић је дивним и искреним казивањем уздигао доброту свога учитеља изнад сваке мржње и зла.

Он је свјетионик који је показао дјечаку, будућем писцу, да се само добротом човјек издје изнад времена која на овим просторима никада нису била лака.

О доброти учитеља Љубомира, свједоче и малобројни потомци старих вишеградских породица. Сјећају се приче да нико од њихових очева није поменуо учитељево име сједећи и устајали би и крстили се, захвални што су за свог пријатеља имали учитеља Љубомира (6).

Стога је овај есеј најљепши споменик једном учитељу. Живот је одабрао Љубомира Поповића, да буде учитељ дјечаку Андрићу, који је на Вишеградској стази, тврдој и неправилној засновао мисао о богатству света.

Споменик учитељу Љубомиру, велики и бијели, и данас постоји на стрмом гробљу у Црнчи, у Вишеграду. Походе га они који знају да је то гроб учитеља, јединог нашег нобеловца, књижевника Ива Андрића.

ЛИТЕРАТУРЕ И ИЗВОРИ:

1. Андрић Иво; Стазе, лица, предели, Удруженi издавачи Београд 1981.
2. Андрић Иво; На Дрини ћуприја, Удруженi издавачи Београд 1981.
3. Каџаулац Мирослав, Рани Андрић, Просвета, Београд 1980.
4. Ђорђије Ражнатовић, Историјат школства у Вишеграду (необјављен рукопис)
5. Историјски архив БиХ
6. Општински суд Вишеград-Земљишно-књижна канцеларија
7. Приватна преписка и фотографије, добијене од потомака учитеља Љубомира Поповића

*ДИВНА ВАСИЋ
(Професор у Средњој школи
“Иво Андрић” Вишеград)*

Напомене (фусноге)

- (1) Андрић Иво, На Дрини ћуприја, Удруженi издавачи, Београд 1981. Стр. 19.
- (2) Андрић Иво, Стазе, лица, предели, Удруженi издавачи, Београд 1981. Стр. 63.
- (3) Особник за Поповић Љубомира, Историјски архив БиХ
- (4) Из приватног писма, које је упутио Миро Поповић, унук учитеља Љубомира, из Београда, 07.01.2011. Саша Ђуровић, вишеградском стоматологу, праунуку учитеља Љубомира. Захваљујем се љубазности др Ђуровића у могућности да цитирам дио писма
- (5) Подаци из Основног суда Вишеград- Земљишно-књижна канцеларија
- (6) Забиљежено по сјећању архитекте Јиљане Чолић рођ. Миловановић из Београда, чији је отаџ Ранко био чувени И богати вишеградски трговац, пријатељ учитеља Љубомира и Ива Андрића

ЗАПИС

Зимски дани у вишеградском селу Крагујевац

ГОРШТАЦИ САЊАЈУ НЕВЈЕСТЕ

Вишеградско село Крагујевац је на гребену пла-
нине Дикаве на 1.200 метара надморске висине.
У њега је ових дана, кад је снијег од 1,5 метар
затрпао све сеоске стазе и богазе прва из града
стигла наша екипа.

Умјесто жалопојки на тежак живот, велики снијег,
нерашчишћене путеве, оскудицу и неимаштину дочека-
ла нас је пјесма и гостопримство које се ријетко среће.

Овдје људи као да пуцају од здравља, осамдесето-
годишње старије красе дјевојачка лица, а дјеца се од
малих ногу уче да издрже на вјетрометини, да се снађу-
у сметовима, као што су овдашњи, и да се никоме не жа-
ле ако их какво зло снађе.

“Ми се не плашимо снјегова, иако овакав није за-
памћен у последњих пола вијека, припремили смо хра-
не за чељад, сијена за стоку, једино нам у шталама и
кућама вода заледила па је доносимо са сеоског корита”, прича Бране Милићевић.

Млађо Кнежевић каже да је најважније пропртити
до штала, кокошиња, амбара и дрвљаника па и до сије-
на гдје се у току дана хране овце које се јагње скоро мје-
сеј дана.

У овом селу, у коме царује снијежна идила, живи
неколико нежења у већ подмаклим годинама. Причају
да су се одлучили да живот проведу на огњиштима сво-
јих предака али да дјевојке неће овдје да се удају “јер је
госпоски лакше на асфалту”.

Миле и Валентина

Домаћин Миле Милићевић, који гаји бикове, има
неколико крава, коња и стадо оваца, за младу је “поте-
гао” чак у Албанију у једно село код Драча.

“Кад се дјевојком из Албаније оженио мој друг
Дарко Стјепановић из села Паочића одем с њим да би-
рам невјесту. Сртнем тако Валентину, допаднемо се

једно другом и доведох је у ово моје забачено село”,
прича Милићевић.

Валентина се, како овдје кажу, брзо обикла на ово
мјесто, комшије који је воле као добру снаху, а посебно
јој је задовољство да изађе на снијег кога нема у њеном
Драчу.

Село Крагујевац

“Овдје добро има свега, има меса, млијеко, сира, ја-
ја, има купуса, кромпира, парадајза. Ја овде лијепо жив-
јети, војети ово село и мог Мила”, каже Валентина
која је за двије и по године од како је дошла у Крагује-
вац солидно савладала српски језик.

Миле прича да је Валентина католичке вјериопо-
вјести али да њени проводе исте обичаје за Васкрс и
Божић па имају и своју крсну славу.

“Њени су уствари били Срби али пошто Енвер Хо-
цина Албанија није дозвољавала да се тако изјасне они
су формално прешли у католицизам који је био дозво-
љен”, објашњава Милићевић.

Миле и Валентина ускоро очекују бебу па ће то би-
ти прво дијете у овом селу послије 15 година.

Дуга зимска ноћ се спустила са планине Дикаве на
кровове завејаних кућа у селу Крагујевицу. Код Мила је
“сазвано сијело”, дошлије комшије Млађо, Љубе, Јованка,
Бране и Радоје да попричају, замезете стељу и прштују,
попију по коју мученицу и прозборе како “предеверати”
ову зиму.

Миле је са зида скинуо гусле и у полуумраку собије
зачули су се звуци за њених струна и пјесма гуслара, а о
чemu би другом, него, за своју супругу, о зидању Скадра
на Бојани.

Pagoje ТАСИЋ

ПОДСЈЕЋАЊЕ

Овим текстом подсјећамо на допринус преминулог вишеградског новинара Љубомира Мутапчића расту и развоју часописа "Соко"

ПАНЧИЋЕВА ОМОРИКА ЈЕДИНСТВЕНА У СВИЈЕТУ

Јосиф Панчић је 1875. године открио јединствену врсту четинара, на обронцима Таре, недалеко од Вишеграда, по коме је и добила име ПАНЧИЋЕВА ОМОРИКА, а вијековима прије тога била је ни јела, ни смрча, већ само оморика...

Првог августа 1875. године чувена Панчићева оморика добила је своје садашње име. Ову реликтну врсту дрвета открио је те године Јосиф Панчић у њеном вјековном станишту, у Заовинама на Тари, на висовима изнад кањона Дрине, недалеко од Вишеграда.

Од тада је средњи ток Дрине, на падинама Таре између Вишеграда и Бајине Баште, постао свјетски познато и једино природно станиште Панчићеве оморике (*Picea omorica Panc.*), реликтног шумског четинарског дрвета.

Осим дивљег кестена, кога има само у Македонији, Грчкој и Бугарској, Панчићева оморика се сматра најљепшим дрветом на свијету, а потиче још из периода терцијера, завршеног прије милион година.

Само у сливу Дрине

Панчићева оморика

Према незваничним подацима Панчићева оморика у свом станишту има око 10.000 стабала, на површини од 20 хектара земљишта стрме и сјеверне експозиције, са кречњачком подлогом. Расте обично у скupинама уз обичну смрчу, црни бор, брезу и јасику. Ради се о чврстом дрвету са честим годовима, висине око 30 метара, а дебљине око 40 сантиметара (по правилу метар висине сантиметар дебљине). У горњем дијелу стабла гране су окренуте навише, на средњем дијелу су готово хоризонталне, док су доње гране пружене према тлу уз повијене врхове према горе. Шишарка Панчићеве оморике рађа на посљедњем метру висине, те јој је због тога изузетно тешко сакупљати сјеме.

Панчићева оморика расте искључиво у доњем сливу ријеке Дрине, у околини Вишеграда и Бајине Баште, те нешто мање на подручју Сребренице и Рогатице, на падинама Јавора, Бокшанице, Сјемећа и Звијезде.

На падинама Дринског кањона, уз акумулационо језзеро хидроелектране Бајина Башта дуго 54 километра, су њене дјиље највеће састојине - једна на Стоцу, а друга на Гостиљу. Дјиље мање одвојене састојине су на подручју Вијогогра код Устипраче, те на Соколинама код Миљевине, а има је дјелимично и на Зе-

ленгори. Трећа одвојена скupина откријена је прије неколико година у кањону Милешевке, код Пријепоља. Све у свему, већа или мања станишта Панчићеве оморике лоцирана су у кањону Дринског слива.

Јединствено природно станиште

Било је то велико изненађење за стручњаке и научнике цијelog свијета када је 1. августа 1875. године Јосиф Панчић, по занимању љекар, али ботаничар по наклоности, у Заовинама открио јединствено четинарско дрво.

Откриће је било тим значајније што је потврдило да се ради о јединственом и природном станишту ове раритетне оморике, која је ту више од милион година представљала живи споменик некадашње вегетације.

Име и дјело Јосифа Панчића, који је открио јединствену врсту оморике (срдњих врста има још једино у Сјеверној Америци и Југоисточној Азији), с поштовањем се помиње у цијелом свијету, на научним скуповима, академијама, у ботаничким баштама, стручним и научним дјелима.

Панчићу је требало пуних 20 година док, након студиозног испитивања, није видио и открио своју оморику, а до њених станишта су га, заједно са његовим студентима, одвели сељаци са Заовина и Таре, показујући им предивне четинаре за које су говорили да су ни јела, ни смрча-него оморика.

Панчићева оморика из расадника

Већ скоро 130 година стручњаци су проучавали могућност масовног узгоја Панчићеве оморике и ван њеног природног станишта. У томе су дјелимично успјели, а показало се да је она не само изванредан украс у парковима, већ изузетно отпорна на загађеност атмосфере, те се зато већ одавно узгаја у више земаља.

Стручњаци тврде да има основа да се наставе активности на узгоју ове врсте оморике и ван њеног природног станишта. То је добар знак за шумска газдинства да уђу у ове опробане експерименте, јер Панчићева оморика је драгоценјо дрво, важно за производњу, екологију и естетику. Значајна је и за обогаћивање ваздуха кисеоником и због утицаја на регулацију подземних вода.

Панчићева оморика све више заокупља пажњу свјетских ботаничких кругова. У свијету не постоји уџбеник ботанике у коме она не заузима почасно место. Нема ботаничара ни шумара који не би пожелио да упозна кршевите пределе Подриња, где једино више од милион година расте и опстаје овај раритетни четинар. Осим ботаничара, биолога, шумара и дендролога, интерес за Панчићевом омориком исказују обични грађани, планинари и туристи.

То је разлог више да се сви скупа потрудимо да у својим даљим активностима поклонимо још већу пажњу Панчићевој оморици, колико на њеном узгоју, толико и на њеној презентацији и заштити.

Љубомир МУТАПЧИЋ
(Соко број 4, октобар 2006. године)

Посљедња репортажа нашег сталног сарадника, познатог ужишког новинара Зорана Тмушића:
Алексеј Александров испуњава жељу покојног оца, руског добровољца у Војсци РС

ИДИ ТАМО, УПОЗНАЈ СРБЕ И БРАНИ ИХ!

Руски добровољац у српској војсци Александар Александров је 1992. године уочи поласка на ратом захваћени Балкан, заветовао седмогодишњег сина да једног дана мора доћи у Србију и Босну... Алексеј је дошао и остао...

У недељу поподне, на Војничком гробљу у Вишеграду, током откривања споменика руским добровољцима који су се борили у српским једицима током минулог рата у Босни, један корпулентни младић је и стасом, и гласом и својом причом привлачио пажњу скоро свих учесника великог чина српске захвалности руској браћи по крви и вери.

Алексеј Александров (26) је син Александра Александрова из Санкт Петербурга, руског добровољца који је погинуо у ратним окршајима 21. маја 1993. године близу Сарајева. Носио је униформу Војске Републике Српске и, како сведоче неки од његових сабораца током ранијих ратних окршаја код Вишеграда и Скелана, био борац кога би пожелела свака војска на свету.

Као Бикавац високи и широки Алексеј је имао само седам година кад му је отаџ, приликом одласка на Балкан, говорио:

- Рекао ми је тада да иде да ратује за своју православну српску браћу и да ја, ако се њему нешто деси, морам једног дана доћи у Србију и Босну, упознати српски народ и ако затреба исто га бранити... Ето, већ пет година живим на Палама и осећам се одлично - започео је Алексеј сведочење о испуњењу очевог завета.

Ипак, прво је прелистао неколико страница из ратне приче о јуначком страдању његовог оца.

- Отаџ је био војни инжењер и често је, послом, током свог радног века путовао у Србију и Босну, упознавао тамо људе, дружио се са њима, и причао о њима. Он је заиста био заљубљен у ту српску душу. И, кад је почeo рат у Босни, одмах је спаковао ствари и рекао "идем". Нико га од тога није могао одвратити - прича Алексеј.

Пуковник Александар Александров је после неколико жестоких ратних окршаја у околини Вишеграда рањен на ратишту близу Скелана. Тешка рана и дugo лечење у Санкт Петербургу нису поко-

лебали Александра. Обећање дато неким српским саборцима да ће се вратити, одржао је и само што су ране зацелиле, поново се вратио. На жалост, велико јуначко срце одвело га је у смрт на сарајевском ратишту.

Алексеј Александров

- О смрти мого оца многи су ми причали и све те приче могу да стану у једну реч. Отаџ је био "јунак" и јуначки је погинуо. Поносан сам на њега - каже Алексеј, који је након рата од Републике Српске добио очеву пензију, а кад је напунио још неку годину сетио се и завета.

- Долазио сам неколико пута са мајком на Пале, причао о томе да би желeo да ту живим и на наговор неких очевих сабораца одлучио да на Палама упишем факултет 2006. године. У ствари, нису они ме не много ни наговарали - каже кроз осмех Алексеј, који је на паљанском Универзитету уписао српски језик и књижевност и већ стигао до краја.

- Остало ми је још пар испита и готово. А после, видећемо, постоје разне комбинације. Данас живимо у времену кад се мало тога може поуздано планирати.

О студентским данима у земљи за коју је његов отаџ положио живот и својим српским пријатељима Алексеј прича са пуно љубави и поштовања.

- Веријте, дани и године проведени у овој земљи за мене су нешто велико, готово свето. Овде сам стекао много, много пријатеља, имам их у готово свакој варошици у Босни. Где год макнem, сртнем неког јарана, неко на кога могу да рачунам и ко на мене може да рачуна у сваком тренутку.

Алексеј невољно признаје да је због напуњених 26. година изгубио право на очеву пензију и да се сада мало теже финансијски сналази на Палама. Међутим, каже, успева да преживи захваљујући и томе што повремено нешто преведе или нађе други други посао.

- Добро, нешто пошаљу мати и баба од куће, нешто се овде заради, није проблем. Битно је да ћу још мало завршити факултет, а после може да се деси свашта - поново шири осмех Алексеј, тешко признајући како је на неколико корака од брачних вода са девојком Милиџом, "кршном Херцеговком".

- Само, пазите "Вести", ако Милиџа ово прочита могу да се пакујем и враћам у Русију!

На крају, Алексеј је још признао да би, ако затреба његовој браћи, кренуо очевим путем и да би, ако затреба његовој браћи, дао и оно што је дао његов отаџ.

Кад човек упозна Алексеја Александрова и, уз то, чује са стране неколико сјајних речи о овом руском младићу, остаје му само да себи каже: "Данас сам имао много среће".

Споменик руским добровољцима

Живим свој живот

- Не знам да ли неки Бошњаци са којима повремено имам контакт знају да је мој отаџ ратовао и дао живот за Српску, али то ме не интересује. Ја овде живим свој живот, трудим се да никога не оптерећујем са причом о мом оцу. За сада нисам имао проблема, нити у Српској, нити у Федерацији. Мислим да су овде људи хиљаду пута бољи од оних слика какве у свету круже о њима. Овај народ треба добро упознати да би га заволео - каже Алексеј.

Обећање

Током откривања и освећења споменика руским добровољцима, Алексеј је пришао споменику, клекао под њега, и пољубио очево име које се, заједно са још 36 руских добровољаца налази уклесано у подножју каменог споменика.

- Ово је за мене велики знак српске захвалности мом оцу и његовим друговима који су дали живот за ову земљу. Увек ћу овде долазити и палити свеће за оца и његове саборије - обећао је Алексеј.

Зоран Тмушић

РАВНОГОРИЦИ

РЕХАБИЛИТАЦИЈА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА

Негова рехабилитација има многострука значења. После рехабилитације кнеза Павла, ова ќенералова значи да је Србија изабрала пут ка истини, пут ка животу, каже историчар Миодраг Јанковић. Генерал Драгољуб Драже Михаиловић биће коначно рехабилитован у поступку који је заказан за 23. март у 10 часова у Вишем суду у Београду.

Након рехабилитације генерала Југословенске војске у отаџбини Драже Михаиловића, који је стрељан 17. јула 1946. јер га је војни суд прогласио кривим за издају и ратне злочине, у Србији више ништа неће бити исто.

Историчар Миодраг Јанковић каже да рехабилитација Михаиловића има огроман значај за српски народ и да показује да је Србија изабрала пут ка истини.

Трагична личност

- Јунак без гроба, најтрагичнија личност новије српске историје, ќенерал Драгољуб Михаиловић представља и оличење наше српске несреће. Његова рехабилитација има многострука значења. После рехабилитације кнеза Павла, ова ќенералова значи да је Србија изабрала пут ка истини, пут ка животу. Ношен најплеменитијом љубављу за Србију, ќенерал је себе принео на олтар отаџбине. И као што су Србију издали тобожњи савезници и југословенска влада избегла у Лондон, тако су и њега издале те политичке примадоне, да би га напокон издао и његов краљ, позвавши га да се прикључи Јосипу Брозу. Осуђен је у политичком процесу, правој лакридији судства, убијен и после годинама сатанизован, између осталог изједначаван са Павелићем! Судили су му и преко њега судили српском народу, томе маломе национу који још увек рађа светитеље. Гроб јунака је у срцу живих, тако ће сад ќенерал бити у нашим срцима, где нема лажи, издаје, срамоте...

Рехабилитација историјске истине

Председник Српског покрета обнове Вук Драшковић каже да би рехабилитација генерала Драже Михаиловића значила рехабилитацију историјске истине:

- А историјска истина гласи - да Србија у Југословенској војсци у отаџбини није имала сарадника окупатора, већ првог антифашистичког герилџа у Европи.

Историчар и књижевник Предраг Остојић каже да ће рехабилитацијом Драже Михаиловића бити исправљена велика историјска и људска неправда.

- Дражина рехабилитација требало је да уследи много раније. Генерал Михаиловић је за цео свет био симбол отпора против окупатора. Оно што су комунисти урадили настојећи да га прикажу у сасвим другачијем светлу није могло да поништи његово дело које је српски народ носио у срцима. Дан када Драже Михаиловић буде рехабилитован биће дан када се Србија коначно вратила својим коренима. Такође, тај дан ће представљати значајан корак ка помирењу међу Србима - сматра Остојић.

Историчар Јован Пејин сматра да је рехабилитација Драже Михаиловића после признања статуса бораца Југословенске војске у отаџбини још један значајан корак ка новој државној политици Србије.

Рехабилитовани:

- Кнез Павле
- Драгиша Цветковић
- Слободан Јовановић
- Момчило Нинчић
- Жанка Стокић
- Борислав Пекић
- Драгослав Михаиловић

Још чекају рехабилитацију:

- Генерал Драже Михаиловић
- Милан Недић
- Милан Антић
- Милован Ђилас

Српска државна идеја

- То значи да политичке партије треба да промене програме и ускладе их са дугом одбацивањем и југословенством потискиваним српском државном идејом. Да одрже мини конгресе и донесу мере ради одбацивања наметнутих кроатокомунистичких решења јер је то важно за опстанак српског народа у целини, а не само у Србији. Такође, рехабилитација Драже Михаиловића значи преузимање корака да се поделе које нам је наметнуо тај исти кроатокомунистички врх и које још постоје коначно пониште - истиче Пејин.

Мада се тачан број жртава политичког и идеолошког прогона за време и после Другог светског рата још утврђује, у српским судовима тренутно има око 1.000 захтева за рехабилитацију. Већину су потписали наследници. Ипак, има и оних поступака у којима судије пажљиво мере сваку реч због улога које су знамените личности чија се рехабилитација тражи имале на нашој историјској сцени.

Историчар Вељко Ђурић Мишина каже да је о Дражи Михаиловићу за протеклих 66 година написано дољно научноистраживачких радова на српском, немачком и енглеском језику.

- За оног ко је прочитао макар део тих радова нема великих тајни о Михаиловићевој биографији. Додуше, има још неколико догађаја који су недовољно разрешени односно реконструисани, као што су улога Британаца у његовом хапшењу и где му је гроб. Своју трагику и судбину покрета Михаиловић је објаснио при kraју одбране на суђењу речима да се није снашао у светском вртлогу у коме су посебно место имале обавештајне игре око њега. Михаиловић је, гледајући са историјске дистанце, трагични губитник који се није снашао у тешким временима. А ми Срби волимо губитнике и трагичаре - сматра Ђурић.

Виолета Недељковић

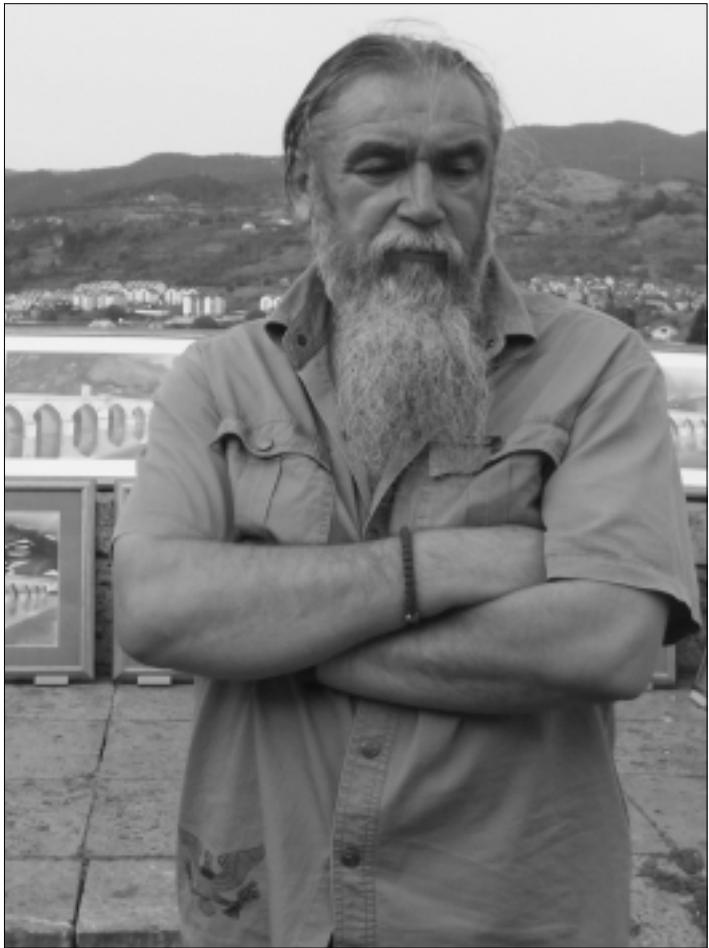
УМЈЕТНОСТ

Вишеградске сликарске стазе Хаџи Бранка Никитовића

АНДРИЋЕВИ ЈУБИЛЕЈИ НА ПЛАТНУ

Прошле године цијела Република Српска и Србија свечаним и културним дogaђajima обиљежиле су јубилеј 50 година од додјеле Нобелове награде за књижевност Иви Андрићу.

Централна манифестација одржана је у Андрићевом Вишеграду у оквиру манифестације Вишеградска стаза када су се у граду на обалама Рзава и Дрине окупили високи званичници двије земље, културни радници и многоbrojni посјетиоци.

Свој допринос на необичан начин обиљежавању овог јубилеја дао је вишеградски сликар и директор Градске галерије Хаџи Бранко Никитовић.

Изложбама 50 акварела истог формата са мотивима старе вишеградске Ћуприје Никитовић је на себи својствен начин дао свој сопринос овој значајној годишњици када се славио једини српски нобеловац.

Прва у низу изложби одржана је управо на мосту Мехмед-паше Соколовића у Вишеграду где се Ники-

товић са својих 50 акварела представио својим суграђанима, а затим је ношен добрим критикама и похвалама своје аквареле представио и у Херцег Новом, Билећи, Источном Сарајеву и Бијељини.

-То је само камичак у мозаику дogaђaja којима је обиљежен овај јубилеј. Изложбом у Вишеграду придржио сам се великој групи културних посленика који чине напор да на достојан начин подсјетимо на Андрића и његово непролазно књижевно дјело, рекао је тада Никитовић.

-Знао сам да ће после ове изложбе услиједити позиви и интересовања за даље представљање ове изложбе акварела. Прво је стигао позив да се са овом изложбом представим херцеговачкој публици на значајној манифестацији "Ђоровићеви дани" у Билећи, у организацији Српског просвјетног друштва "Просвјета", истакао је Никитовић.

За ту изложбу СПКД "Просвјета" је позвало историчара умјетности из Београда Николу Кусовића који се тада посебно осврнуо на тежину и значај једне овакве изложбе, чиме је Никитовићу, како сам каже, указана велика част.

Након Билеће изложба "50 акварела за 50 година" је приказана јавности у Херцег Новом, у оквиру Шестих октобарских сусрета и научног скупа "Његош и Андрић".

-Ову изложбу сам доживио као својеврstan мост између Андрићевих градова Вишеграда и Херцег Новог и између народа који граде везе и заједништво. Мени је посебно било драго што је један од мојих акварела остао у Андрићевој кући у Херцег Новом, каже Никитовић.

"У распјеваном сазвежђу неба, ријека и планина, мост је увјек чврста форма која све одређује и условљава. Он је кичма времена, капија савјести, магијски камен и једништво Бога, људи и природе" истакла је том приликом Тамара Комар, додавши да акварели Хаџи Бранка Никитовића биљеже промјене у природи, причају о неумитности друштвене стихије која узнемира, а они који шаљу енергију Андрићеве смирености или Капоровог савезништва са животом, чини се, откривају тренутке за којима сликар трага и које на срећу проналази.

Хаџи Бранко Никитовић је након Билеће и Херцег Новог своје аквареле излагао и у Источном Сарајеву, где је о изложби говорио директор Културног центра Источно сарајево Недељко Зеленовић, истакавши да је

танка линија између сликарства и поезије што Никитовић доказује својим сликарским дјелима.

Након 50 и изложба 120 акварела Ђуприје

Након што је своје радове представио и Бијељинској публици Хаџи Бранко Никитовић је почeo да размишља и о обиљежавању још једног значајног јубилеја за нашу књижевност - 120 година од рођења нашег једног нобеловца.

-На мени је сада да радим и достигнем ту цифру од 120 акварела са мотивима Ђуприје и то ће бити својеврstan наставак предходних изложби и предходних јубилеја. Мене је охрабрило све ово што се дододило у току ове изложбе "50 акварела за 50 година" и онда сам себи рекао да, ако је то све тако добро изгледало и изазвало одређена интересовања у одређеним срединама, ја бих био пресрећан да се то понови и са овим јубилејом па и ако изложба не макне даље од Вишеграда и направно да се деси опет на позорници какву би пожелио сваки умјетник овог свијета, открива своје планове Никитовић.

СПКД "Просвјета" из Билеће, на челу са Николом Асановићем је већ направило програм неких мјеста у Војводини у којима има поприличан број Херцеговаца, који учествују у разним културним догађајима и, како каже сам Никитовић, његова изложба од 120 акварела је већ планирана за излагање у тим мјестима.

Уз саборовање и 40 година активног сликања

Али, планови за 2012. годину Хаџи Бранка Никитовића се не завршавају са овом изложбом.

Као оснивача и организатора Међународног ликовног саборовања "Вишеград-Добрун", последње седмице августа очекује га 19. по реду смотра умјетника у Вишеграду.

-Већ сада имам потврду Милана Милића Јагодинског из Новог Сада и још неких учесника који ће свакако присуствовати овогодишњем саборовању, а у преговорима сам са Микутином Дедићем, академским сликаром, историчарем умјетности и путописцем и јако би ме радовало када би на овогодишњој колонији и Милић и Дедић узели своје учешће заједно. Надам се да ћемо све наше планове успјети да реализујемо и да не

будемо ништа мање вриједни него на предходном 18. ликовном саборовању, наглашава Никитовић.

Наравно, као и сваке године у Градској галерији у Вишеграду ће бити одржана прозивка учесника 25. августа. Учествоваће и сликари и вајари и графичари, а тема овогодишњег саборовања ће бити "У сусрет Андрићу".

У разговору са Хаџи Бранком Никитовићем осврнули смо се и на његов протекли рад. Поред свих планова за ову годину, када ће се изложбом својих акварела са мотивима Ђуприје на Дрини укључити у обиљежавање јубилеја 120 година од рођења Иве Андрића, и док планира 19. ликовно саборовање, ове године навршава се 40 година његовог активног бављења сликарством.

-Дуг је то период, али опет са друге стране и два вијека да живимо не би могли рећи оно што имамо да кажемо и не би могли да се одужимо свима онима са којима дјелимо ово мјесто под капом небеском вишеградском. То је мој дуг не само према тим годинама него према свима онима који су из љубави долазили у Вишеград, каже Никитовић.

Са поносом истиче да се у његовом атељеу пуно тога дешава и да настају лирски пејзажи, не само старог моста него и обала наших ријека и кањона за које се нада да ће изложити у Градској галерији у Вишеграду, уз наду да ће изложбеног простора бити и у "Андрићграду".

Акварели Ђуприје у Херцег Новом

-Повод 40 година рада је заиста добар и лијеп, али и обавеза да све то што у својој зрелости желите показати треба да буде достојно свих тих прошлих година, наглашава Никитовић.

У свом дугогодишњем раду Хаџи Бранко Никитовић је имао скоро тридесет самосталних и преко стотину колективних изложби. Учесник је многоbrojnih ликовних колонија, али и међународних бијенала малог формата, како на нашим просторима тако и у иностранству. Сликарством се активно бави од 1972. године.

Милица Кусмук

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ

Интервју са Ужичанином Драгишиом Милосављевићем, обновитељем угаслих српских средњовековних лаври у долини реке Лим, и добрым познаваоцем СПЦ

НАШЕ ВЛАДИКЕ НАПАДАЈУ ОНИ КОЈИ О ЊИМА НИШТА НЕ ЗНАЈУ

- Истраживања показују да цивилизацијски степен живота нашег народа није био на тако ниском ступњу у време османске владавине, како се иначе веровало

- Владика мишелевски Филарет припада највећим градитељима и обновитељима у крилу СПЦ. Не мислим на ово време, већ на распон од неколико векова, каже Милосављевић

Има људи који, свако у своме домену, истражују, бране, штите, најзад и пишу о српској културној баштини. Друго је питање што су вредносни критеријуми овога друштва сасвим изврнути па се о таквим људима мало зна и мало пише јер нису атрактивни за медије. Кога данас примериџе, занима истраживање Лимске Свете Горе, прецизније споменичког наслеђа у долини реке Лим? Али, вредносне критеријуме граде генерације и оне су створиле степене вредновања по којима меримо и судимо. Има људи ентузијаста, међу којима и младих, што даје наду да није све прекрио вео заборава. Они, као и ја, вредно раде, помажу црквама, монасима и калуђерима у неким забитим деловима где цивилизација по правилу, долази са закашњењем. О њима ћете мало шта наћи у новинама.

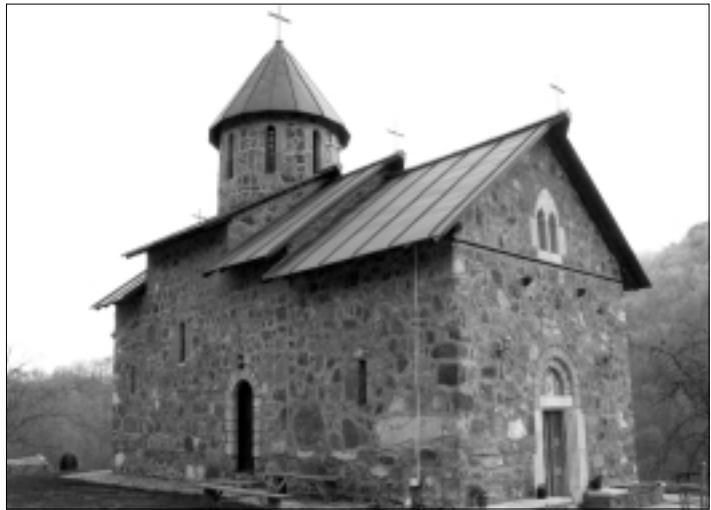

Драгиша Милосављевић

Овако Ужичанин Драгиша Милосављевић, обновитељ српских лаври у долини реке Лим, коју он назива "Лимска Света гора", аутор десет књига и добар познавалац СПЦ, одговара у интервјуу на питање зашто се о нашој Цркви све више говори у негативном контексту. О истраживачким радовима на манастирским остацима у долини Лима и Увица, које је својевремено започео као директор Народног музеја у Ужицу, каже:

- Није без значаја поменути да смо ми у истраживању и обнови били међу првима, и да је касније на сличан начин започео рад на многим другим српским манастирима. Радови на Увицу су трајали од 1994 - 1998. године, када је манастир Увац пропојао и предат Српској православној цркви. Пре тога ми смо радили на локалитету цркве Јање у селу Рутошима - Нова Варош, која такође припада корпусу лимских манастира. Последњих месеци и ова светиња је оживела, постала је манастир у оквиру Мишелевске епархије. Манастир Увац је постао својеврсна парадигма обнове, јер ако се он могао обновити, то значи да је заиста било све могуће. Налази се у долини истоимене реке, а до њега се долазило козјим стазама, без пута и могућности спуштања опреме. За почетак смо пешачили, опрема је спуштана војним хеликоптером, а локалитет је био без струје и конфорнијих услова. Радили смо нешто више од четири истраживачко-градитељске сезоне, а у међувремену прокопан је пут, и манастир је у великој мери реконструисан у односу на стари срушен у страшној одмазди с краја XVII века. Оно што сматрамо важним, - напомиње Милосављевић, - јесте наш допринос повећању научног сазнања епохе под Турцима. Цивилизацијски степен живота нашег народа није био на тако ниском ступњу у време османске владавине, како се иначе веровало. Велики број експоната, употребних предмета, покућства, накита, и друге опреме сведоче о релативно скромном или духовно завидном нивоу овог манастира. Овде су вероватно преписиване књиге, постојале су радионице, ковачке, столарске, можда је произвођена и употребна керамика али и много чега другог. Џакле манастири су представљали свеколика културна седишта која су била пре свега одраз цивилизацијског нивоа народа као и шире околине.

Приликом истраживања рушевина манастира Светог Георгија у Дабру код Прибоја пронађен је медицински прибор с почетка 16. века и остатци болнице?

- Што се тиче открића у манастиру Свети Георгије, то је такође истински допринос нашој науци. На пример откриће манастирске болнице у Св. Георгију био је невероватан догађај. Јер ако је у манастиру тога нивоа постојала у средњем веку као и касније у епоси турске владавине, болница са инструментима и опремом сличним европским установама тога ранга, какве су биле болнице у српским лаврама, Студеници, Милешеви, Жичи? Може се говорити о истинској жељи Срба да се са образованом Европом одржи корак у много чему. На пример, инструмент откривен у Мажићима за вађење метака-пројектила из људског тела, захтевао је перфектно знање пре свега анатомије човека. Није га могао користити лаик или надри-лекар. На Симпозијуму у Нишу, "Niš и Византија", 2004. године, један научник са Оксфорда, иначе византолог, посумњао је у веродостојност муга доказа о откривеним инструментима. Изгледало му је нестварно да се у тамо неком српском манастиру налази тако перфектан артефакт. Међутим, за нас је већи проблем што су и неки наши истраживачи, не могавши да победе завист, посумњали у ова открића.

Ваша књига "Изгубљена ризница манастира Милешеве", посебан је допринос нашој науци?

- У другим временима милешевског трајања - подсетићу да је за тачно девет година пуних осам векова Милешеве - овај манастир био је у хијерархији српских светилишта други, одмах иза Студенице. Међутим, мало се зна да је у пресудним временима Милешеве преузимала на себе улогу не само духовног већ и дипломатског центра у коме су доношene судбоносне одлуке, најчешће далеко од историје. Манастир је био стациониран на важном путу који је од Приморја водио даље на исток према Софији, Солуну и Цариграду, па је много знаменитих личности посетило Милешеву и о томе оставило писане трагове. Ипак, најважније за њену ризницу јесте чињеница да је Милешева више векова баштинила мошти највећег српског светитеља - Светог Саве. Дакле тамо се одлазило на ходочашће и поклоњење. И прилагало, поклањало, тражило лека. Временом у Милешеви је створена велелепна ризница

различитих драгоцености о којима тешко да можемо створити праву слику. О њој судимо не по нашим документима којих готово да и нема, већ по путописима странаца који су посебно у XVI и XVII веку, свраћали на ходочашће у Милешеву и о томе оставили писане трагове. Били су то амбасадори, дипломате, писци, трговци, пустолови. И свима је готово заједничко, да су се у Милешеви сусретали са драгоценостима које су на мало места, како пишу, могли видети на Западу. Трагична сеоба с краја XVII века била је почетак расипања знамените Милешевске ризнице и библиотеке. Многи предмети пренети су у недрима и бисагама како у херцеговачке манастире и наше Приморје, тако и у светилишта преко Саве и Дунава где су се монаси у несрећама селили. У нади да ће се некад вратити у манастир Светога Саве и повратити разнесене вредности, остали су само њихови гробови око цркве Славоније, Фрушке Горе и Угарске. Вреди истаћи да се и данас у цркви Св. Игњација у Дубровнику (Исусовачком манастиру) верници свакога Ускrsa благосиљају честицама Часнога крста које су пореклом из Милешеве.

Истражујући у манастиру Никољац код Бијелог Поља, открили сте јавности, са две монографије, сву лепоту иконописачке уметности сликарске породице Лазовић на простору од Боке Которске до централне Србије, а Народни музеј у Ужицу је чак преузео на себе обавезу, и то учинио, да заштити од пропадања бројне иконописачке цртеже пронађене у порти гамошње цркве?

- Нужно је подсетити да сам ја открио само део заоставштине сликарске породице Лазовић из Бијелог Поља. У науци ова је заоставштина била позната и раније. Није се знало све, као ни приближан број сачуваних цртежа, скица, студија. То су прворазредна открића, јер упућују на жеље и могућности наших старих зографа којима нису била непозната остварења италијанске ренесансе и каснијег барока. Наше самоуке сликаре вукла је нека чудна жеља за сазнавањем, глад за учењем да се досегне неки виши ниво од места на коме су били. Тако је Алексије Лазовић, син родоначелника Симеона, копирао Тицијана кога је вероватно видео негде у Дубровнику или можда и у самој Италији. Сликари Лазовићи познатији су по иконама и иконостасним целинама које су радили на широким просторима православног света, него по анатомским студијама људског тела. Тако их, на пример, срећемо у цркви брвнари под Муртеницом, манастиру Клисуре или у Дечанима и манастиру Савини код Херцег Новог. Били су то путници који су свуда стизали сликајући иконе тако потребне православним верницима. Написао сам две студије о овим сликарима и мислим да много тога није речено. Једноставно, још увек се откривају њихове иконе, потписане или не, или поуздано њихове. Народни музеј из Ужица организовао је преко конзерваторске радионице Народне библиотеке у Београду конзервацију комплетне заоставштине сликара Лазовића. Око 180 листова, скица, студија и других различитих радова из XVIII и XIX века. Све је то сачувано, каширано на изузетаном италијанском папиру и предато тамо где је и припадало, чак без икакве материјалне надокнаде.

Осим моје маленкости морам поменути још једну зајужну особу. То је госпођа Душица Бицок, шеф конзерваторске радионице Народне библиотеке, која је имала слуха да се заоставштина из Никоља сачува за будуће генерације. То је део наше културе, свеједно што се данас налази у другој држави. Култура је универзалнија него што то на први поглед изгледа, она подједнако припада свима.

**Нашу цркву нападају са свих страна, да-
нас је посебно на удару Владика Милешевски
Филарет. Какав је ваш став у вези са тим?**

- Када се створи јавни одијум против некога у Србији, ја изражавам своју сумњу према искреним мотивима, и изражавам симпатије према оном прогоњеном. О владици Филарету суде људи, хајде да их назовемо ителектуалцима, који о њему баш ништа не знају. Са каквим је правом, на пример, у више телевизијских емисија тај човек нападнут само зато што је поделио неколико одликовања Белог Анђела? Како може неко говорити о другом ако га апсолутно не познаје и ништа не зна о његовом раду? Овде се та права приграбе, на основу интелектуалног силецијства, коме држава даје официјелно усмерење - затим се ствара својеврсни одијум према неистомишљеницима, другачијим или различитим. И то траје дugo, и постаје српска методологија убијања.

Обновљени комплекс манастира Увац

Са Филаретом сам сарађивао, и сматрам мојом обавезом да говорим непристрасно, и поред чињенице да у свему са владиком нисам сагласан. Владика милешевски Господин Филарет припада највећим градитељима и обновитељима у крилу Српске православне цркве. Ка-да то кажем, не мислим на ово време већ на распон од неколико векова. То је истина и то ће разуме се, изгледати чудно и несувисло, посебно онима који га још увек гледају преко Ројтерс - фотографија из последњег рата. Дошао је на чело Епархије 1999. године у само једну просторију у Пријепољу. Пре њега администратор епархије био је почивши патријарх Павле. Од тада он је градио, обнављао, заводио ред у епархији која се налазила, и још увек се налази, у веома деликатном подручју. Навешћу само неке обновљене цркве и манастире: пре свега Владичански двор покрај Лима, адаптација старе и оронуле грађевине која је била ру-гло Пријепоља, затим манастир Свети Георгије у Да-бру, па манастир Пустиња код Пријепоља, Довоља и Св. Архангели у долини реке Таре, црква на Воденој пољани код Нове Вароши, манастир Дубница (Н. Варош), конаџи у манастиру Света Тројица код Пљеваља, Црква

Јања у селу Рутошима и највећи, убедљиво највећи радови, у порти саме Милешеве где су обновљени стари конаџи. Формирана је нова Милешевска ризница и велика библиотека, простор за госте, за све оне који у Милешеву долазе. Ја сам, разуме се, навео само део мени познатих остварења овог великог градитеља, много тога сам пропустио. Знам да владика понекад оштрије говори од других архијереја Српске цркве, али о томе ја немам право да пишем нити да судим, зато што ми је позната институција српског владике, која није другима. Ипак на крају, постављам још једном питање: Како се о владици Филарету могу паушално износити оцене од људи који о њему готово ништа не знају? Вреди ли можда заиста размислити, пре него што се донесе суд о једном високом достојанственику Српске цркве?

Уопште, где је православље и светосавље у Србији у овом тренутку?

- Мислим да је православље, прецизније Српска православна црква у својој историји била у далеко незавиднијим ситуацијама из којих је као што знате, излазила и опстајала. Мислим да Српска црква па и светосавље време мере вековима и да их се привид наше епохе мало дотиче.

**Били сте и у српским лаврама на Косову.
Како видите покушај да се Богородица Љеви-
шка, Грачаница и други споменици српске
културе и миленијумске српске цивилизације
на Косову назову "Косовска културна башти-
на"?**

- Косово је српска трагедија. Трагедија једног несрећног времена и још несрећнијих судионика. Ниједна нација на свету од најмање до највеће нема право да властити идентитет препусти другом народу или другој култури. То је универзални злочин без преседана. Култура се осим у језику, налази и тамо где су вам трагови и корени. Ако их изгубите или препустите - нестајете као нација. Ми смо таквих примера имали у нашој историји. Многи други народи - нису. Свака нација чува своје светиње дозвољеним али и и свим другим средствима. Можете ли замислiti да се Финци, Норвежани и Швеђани одрекну своје културе. Да ли би се допустило да поборници Далај - Ламе са Тибета напусте тибетанска светилишта а Јапанци шинту храмове? Или да их препусте другима? Да не подсећам на европске народе који своје до краја бране али туђе лако препуштају другима. Срби су за њих варварски народ па чему бранити њихов културни идентитет? Али заслуга за све то у много чему је наша. Прихватамо глобализам као утемељење туђе псеудо-културе. Свакодневно губимо језик и писмо и упорно ћутимо. Нико се не оглашава што су српски градови препуни реклами наслови и туђица (туђих речи) које мало ко разуме. Имају изванредне амбасадоре међу најшим људима. Овде у Србији живи дакле велики број острашћенијих бораца од оних на страни за бесмислене пројекте глобализма. Али наши постају парадигма издаје, јер ништа нису научили из сирове историје. А могли су. Не постоји, дакле, косовска културна баштина - то је српско културно и духовно наслеђе, и остаће у нашем власништву без обзира на привид овог времена, - закључује Драгиша Милосављевић.

Светислав Тијанић

ЛИЧНОСТИ

Новак Ђоковић - јунак наших дана

НАЈБОЉИ СПОРТИСТА ПЛАНЕТЕ

У избору за престижну Лауреус награду српски ас надмашио Месија, Болта, Фетела, Новицког и Еванса. „Имам свој поглед на живот, моя филозофија је једноставност и уравнотеженост у животу“, рекао је Ђоковић.

Нема вишег дилема, српски тенисер Новак Ђоковић је најбољи спортиста света - проглашено је на гала представи у вестминстерском Централ Холу, у Лондону.

По оцени најмеродавнијег жирија 47 врхунских асова са свих мериџијана, чланова Лауреус спортске академије, феноменални резултати најбољег тенисера света у 2011. години, запечаћени петом гренд-слем титулом у дивовском финалу Мелбурна, засенили су славу и дугогодишње успехе фудбала Лионела Месија, спринтера Јусеина Болта, шампиона Формуле 1 Себастијана Фетела, НБА кошаркаша Дирка Новицког и бициклисте Кадела Еванса.

Пред некадашњим спортским великанима и славним енглеским и америчким глумцима, на представи која се по узбуђењу и сјају пореди са филмским Оскаром, српски ас добио је највредније спортско признање.

У Ђоковићевим рукама нашла се Картијеова Лауреус скулптура, у коју је уграђено 670 грама солидног сребра и 650 грама злата. За 13 година додељивања ове награде, у мушкију конкуренцији њом није могао да се похвали ни један спортиста не само Србије, бивше Југославије и Балкана, већ нико из Југоисточне Европе.

„Немам речи да изразим колико ми ово признање значи“ - рекао је, поред осталог, Новак Ђоковић.

Ако је и било сумњи у такав исход, оне нису биле спортског карактера, а развејање су и пре званичног проглашења, када је америчка агенција Асошијет Прес потврдила претходно процуриле вести и пустила их у етар.

Британски премијер Камерон угостио Новака Ђоковића

Британски премијер Дејвид Камерон састао се да најбољим светским тенисером, Србином Новаком Ђоковићем, уочи доделе престижних спортских награда Лауреус.

Ђоковић је дошао на пријем који је Камерон организовао у својој резиденцији у Лондону у част свих номинованих спортиста за награду.

Било је то други пут у последњих неколико година да Ђоковић добија позив од Камерона.

Претходно су се сусрели средином новембра 2010. пред завршни турнир сезоне када је Ђоковић био у друштву Рафаела Надала, Роџера Федерера, Ендија Мареја и других учесника Мастерс купа.

Ђоковић: Љубав породице и пријатеља помогли да будем ово

Најбољи тенисер света Новак Ђоковић рекао је да су љубав породице и пријатеља, као и подршка бројних навијача, помогли да дође до светског трона. - „Вероватно да не бих постигао све ово да није било те подршке. Драго ми је ако могу на некога да утичем позитивно. Уколико помажем неком младом човеку да има праву визију живота, бићу срећан“, изјавио је Ђоковић.

Први рекет света истакао је да се труди „да се не мења“. - „Свестан сам да се мењају околности око мене откако сам тениски број један. Другачија је пажња, однос, све је потпуно другачије. Међутим, мој став, навике и све остало је и даље исто. Немам разлога да нешто мењам“, истакао је фантастични српски тенисер.

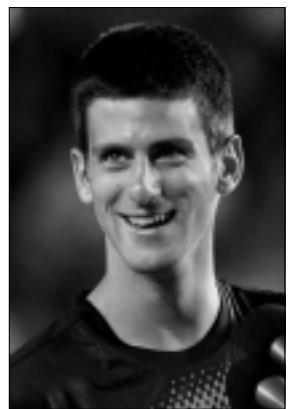
„Ја имам свој поглед на живот и тога се придржавам. Не осуђујем никога ако не аплаудира мом поену, нисам у кожи мојих противника и не могу да кажем шта је исправно, а шта не. Човек учи из сопствених грешака, а ја сам научио своју филозофију - једноставност и уравнотеженост у животу, то је оно“, нагласио је Ђоковић.

„Придржавам се тога и настављам да радим као и до сада“, поручио је Ђоковић.

Они су изабрали Новака Ђоковића

Лауреусова светска спортска академија има 47 чланова, а тренутни председник је Едвин Мозис, један од најпознатијих планетарних атлетичара свих времена.

У категорији „нај“ су и остали великанси који су за најбољег у 2011. изабрали Новака Ђоковића. Они су: Ђакомо Агостињи (Италија, мотоцикланизам), Маркус Ален (САД, амерички фудбал), Франц Бекенбауер (Немачка, фудбал), Борис Бекер (Немачка, тенис), сер Јан Ботам (Енглеска, крикет), Сергеј Бубка (Украјина, атлетика), сер Боби Чарлтон (Енглеска, фудбал), Себастијан Коу (Енглеска, атлетика), Нађа Команечи (Румунија, гимнастика), Денг Јапинг (Кина, стони тенис), Мик Духан (Аустралија, мотоцикланизам), Марсел Десаи (Француска, фудбал), Капил Дев (Индија, крикет), Емерсон Фитипалди (Бразил, аутомобилизам), Шин Фицпатрик (Нови Зеланд, рагби), Даун Фрејзер (Аустралија, пливање), Кети Фримен (Аустралија, атлетика), Тани Греј Томпсон (В. Британија, параолимпијска атлетичарка), Марвин Хаглер (САД, бокс), Мика Хакинен (Финска, аутомобилизам), Тони Хоук (САД, скејтбординг), Мајк Хорн (Ј. Африка, истраживач), Мигуел Индураин (Шпанија, бициклизам), Мајкл Џонсон (САД, атлетика), Кип Кеино (Кенија, атлетика), Франц Кламер (Аустрија, скијање), Дан Марино (САД, амерички фудбал), Џон Мекинро (САД, тенис), Навал Ел Мутавакил (Мароко, атлетика), Роби Нејш (САД, виндсурфинг), Илија Наастасе (Румунија, тенис), Мартина Навратилова (САД, тенис), Алексеј Немов (Русија, гимнастика), Џек Никлаус (САД, голф), Гери Плејер (Ј. Африка, голф), Морни Плесис (Ј. Африка, рагби), Хуго Порта (Аргентина, рагби), Стивен Редгрејв (В. Британија, веслање), Вив Ричардс (крикет), Моника Селеш (САД, тенис), Марк Шпиц (САД, пливање), Дејли Томпсон (В. Британија, атлетика), Алберто Томба (Италија, скијање), Стив Вон (Аустралија, крикет) и Катарина Вит (Немачка, уметничко клизање).

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

ПРИЧА О СВЕТОМ САВИ

Српски народ је веома наклоњен деци. Имати више деце Срби сматрају великим породичним благословом.

Немања и његова супруга Ана имали су два сина и неколико кћери. Онда су престали да добијају децу дugo времена, иако су желели да их још имају. Почекли су да се усрдно моле Богу да их обрадује и трећим сином, „који ће бити разонода нашој души, наследник наше владавине и потпора у нашој старости.“ Своје молитве подкрепили су заветом да ће, ако им Бог испуни жељу после тога наставити свој живот као брат и сестра, а не више као муж и жена. И Господ Бог, по величини своје доброте, подари им мушко чедо.

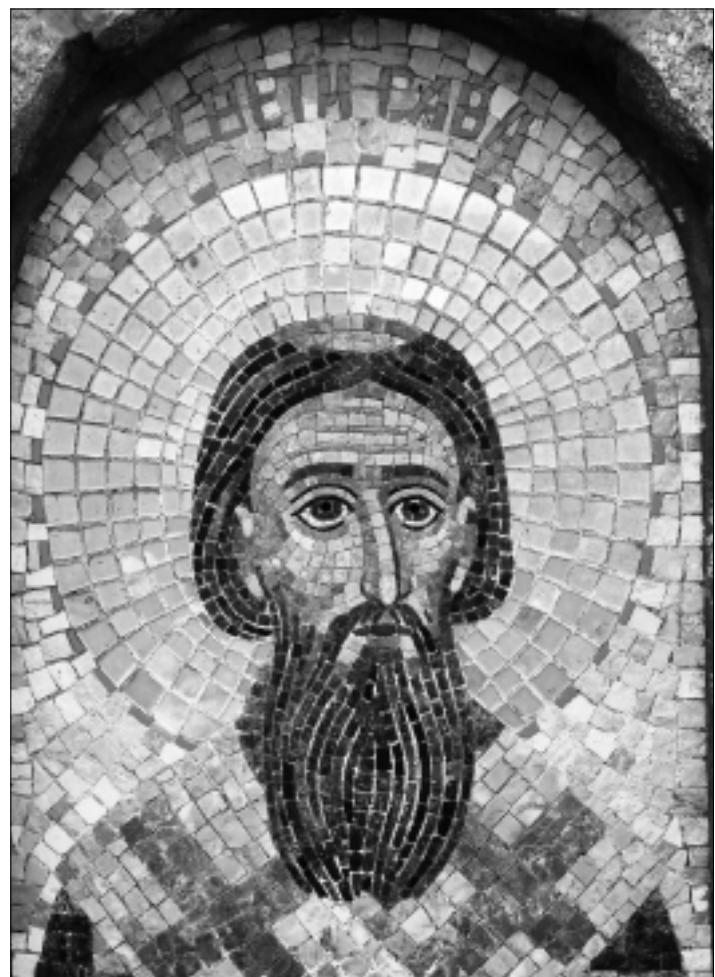
Оно је заиста било чудо од детета, лепо и бистро. На крштењу му дадоше име Растислав, скраћено Растко, што је Растко више растао све је више био вољен не само од својих постаријих родитеља, већ све уже родбине и целе државе. Срећни родитељи гледали су дете са нежном љубављу и светачким поштовањем, као да га нису они родили, већ као да је послато са неба. Посетиоци и многи други говорили су о њему: „Ово ће дете бити нови знак свету.“ Као дечак, Растко је био васпитаван од најбољих учитеља, које су љубимцу могли да пронађу његови драги родитељи. И у учењу и у владању он је био понос и радост својих наставника. Када је напунио петнаесту годину, Немања му даде једну покрајину, да би стекао искуство у управљању и администрацији.

Младом принцу додели отаџ неколико искусних државника и официра, да га упућују у принчевским дужностима и војним вештинама. Исто тако му је доделио неколико племићских синова да му праве друштво у спорту и разоноди.

Растко је ревносно и пажљиво пратио упутства својих старијих. Није избегавао ни по неке од пристојних разонода са својим млађим друговима. Чинио је то увек умерено, никад претерано. Научио је да цени вредност одмора и спорта. Увек љубазан, отворен и живахан, он је са друговима ишао на јавне игре, безазлене представе, лов и нарочито на војне вежбе. Међутим, никад није учествовао у прекомерним задовољствима, вечерњим гозбама или у неумерености у јелу и пићу. Речено је за њега да се никад није смејао, али је увек био ведар. Својом уздржљивошћу често би посрамио своје необуздане другове. Он их није укоревао речима или љутитим погледом; његов лични животни пријем био је довољан прекор за њих. Уместо да троши време на сујетне разоноде, он је читao озбиљне списе са пергамента, које му је отаџ набављао, нарочито оне о религији и историји. Редовно је присуствовао богослужењима у цркви, молио се, постio и давао милостињу сиротињи. Сви су се

дивили његовој чедности. Био је омиљен због необичне племенитости. Богате поклоне које је примао од родитеља и народа брзо би делио својим службеницима, учитељима и друговима, не задржавајући ништа за себе.

Чак и у својој раној младости Растко је волео да ду-

боко и дugo размишља о вери, што је необично за младе особе. Ово не значи да он није волео да ради. Напротив, био је веома вредан и извршавао је своје дужности најсавесније. Али после рада, у слободним часовима, најрадије је волео да размишља о великим тајнама човекова битисања и судбине. Велики кинески мислилац Конфуције рекао је: „Лако је радити, тешко је мислити.“ Према томе, има много више радника него мислилаца међу синовима човечијим. Српски принц је био увек спреман за рад и наклоњен размишљању. Ове две урођене особине створиле су најмудрије и најјаче личности у историји.

Такав је био краљевић Растко, син Немањин, нежна грана великог храста.

СРПСКИ ЈУНАЦИ

МИЛАН ТЕПИЋ

Милан Тепић (Комленац 1957. - Беденик 1991.),
мајор Југословенске народне армије и
народни херој Југославије.

Јула месеца 1991. мајор Тепић се нашао у централном складишту борбених средстава у селу Беденику у близини Бјеловара. Припадници хрватског Збора народне гарде (зенге) су припаднике Југословенске народне армије, који су се налазили на одслужењу војног рока у касарни "Божидар Ација" у Бјеловару, држали у окружењу. У касарни се налазила 265. моторизована бригада ЈНА и новопридошли регрутима. Команда 5. војне области ЈНА у Загребу је послала Посматрачу мисију тадашње "Европске заједнице" којој припадници Збора народне гарде нису дозволили приступ у касарну.

Пребег из ЈНА потпуковник Јосип Томшић, који је у међувремену постао командант одбране Бјеловара, припремио је напад на касарну у којој су се налазили преостали војници, официри и њихови чланови фамилија који нису пребегли на другу страну. Касарна у којој данима није било воде и струје је нападнута са 2.000 војника. Пошто команда ЈНА није послала помоћ, командант бригаде пуковник Рајко Ковачевић је наредио предају и одлагање оружја. По уласку у касарну, тадашњи председник Кризног штаба Бјеловара Јуре Шимић је наредио да се припадници ЈНА скину до појаса, након чега је из строја извео команданта Рајка Ковачевића са помоћницима, потпуковника Милька Васића и капетана прве класе Драгишу Јовановића, које је потом одвео 50 метара даље и убио из пиштоља.

Тепић је био приморан да се са својим војницима повуче у складиште и организује одбрану од хрватских паравојних формација које су опколиле објекат. Двадесет и деветог септембра 1991. не желећи да препусти непријатељу оружје којим би убијао његове војнике, мајор Милан Тепић дигао је у ваздух војно складиште и себе. Ово дело многи су упоредили са сличним потезом ресавског војводе Стевана Синђелића.

Приликом покушаја заузимања складишта муниције мајор Тепић је складиште дигао у ваздух и при томе је према званичним подацима, поред њега, погинуло 11, а према незваничним преко 200 нападача који су се касније водили као "нестали". У одређеном часу војницима ЈНА је наређено да се повуку од главног објекта - на безбедну раздаљину. Ово наређење мајора Тепића није послушао војник на одслужењу војног рока, Стојадин Мирковић, који је из оклопног транспортера дејствовао по непријатељу све док није био погођен противоклопним пројектилом. У знак одмазде стрељан је заробљеник - командир страже Ранко Стефановић.

Споменик народном хероју Милану Тепићу

Председништво СФРЈ, којим је председавао потпредседник Бранко Костић, 19. новембра 1991. године је мајора Милана Тепића "за изванредан подвиг у борби против непријатеља приликом њиховог напада на касарну ЈНА у Бјеловару" постхумно одликовао Орденом народног хероја Југославије и прогласило народним херојем Југославије.

Његово име носи улица у Београду (општина Савски венац), Бањој Луци, Источном Сарајеву, Нишу, Бачкој Паланци, Бешки, Инђији, Кули, Лесковцу, Новом Саду (три улице), Оџацима, Пироту, Сmederevju, Сомбору, Сремској Митровици, Темерину, Великој Плани, Вршцу, Зрењанину, и у више других српских градова.

У његову част, Српска је установила орден "за посебне заслуге у рату".

"Једанпут људи дaju ријеч, она остаје или се погazi. Ja сам дао ријеч да ћу да браним ову земљу ако јој буде тешко."

(Милан Тепић)

Припремио: Александар Савић

СРПСКА ТРАДИЦИЈА

Обновљени храм на Црквинама код Рогатице, који потиче из 13. вијека, окупља све већи број православних вјерника

СТИГЛЕ ИКОНЕ СА СВЕТЕ ГОРЕ

Један од три храма у рогатичкој мјесној заједници Борике од прије три године гради се, по благослову митрополита дабробосанског Николаја, на Црквинама, локалитету између села Рађевићи, Бањак и Бехећи, на тромеђи Рогатице, Хан Пијеска и Соколца.

Борике - Црквина, храм св. Јована Крститеља

По ријелима боричког пароха Драгише Симића нови храм на Црквинама, који је посвећен светом Јовану Крститељу, има облик крста на чијем је западном краку главни улаз, а на источном олтар, док су јужни и сјеверни кракови споредни улази, односно излази.

Изградња овог храма, чији је спољашни изглед практично завршен, финансира се добровољним прилозима вјерника.

- Одбор за изградњу ускоро планира отпочињање радова на постављању електроинсталација, након чега слиједи унутрашње малтерисање и израда тротоара око цркве, каже парох Симић.

Крајем 2011. године овај храм је добио и двије изузетно вриједне иконе, чиме практично почињу припреме и за његово унутрашње уређење и сликописање.

Монах Петар Чаркић (Хиландарац), иначе пројектом са подручја Рогатице, даривао је храму на Црквинама копије двије изузетно вриједне иконе.

Ради се о икони Пантократор (свемогући) на којој је Исус Христ, која спада у ред најљепших православних икона, а налази се у ризници манастира Хилендар на Светој Гори. Друга икона је Одигитрија на којој је Света Богородица путеводитељка, која је проглашена најљепшом иконом на изложби у Солуну 1997. године.

Иконе потичу из 13. вијека нове ере, а из Јерусалима на Свету Гору, по легенди, донио их је Свети Сава, тадашњи монах хилендаџија и Светогорац. Свети Сава донио је тада и патерију (штап) и икону Богородице Тројеручице, заштитнице Хилендаџија и Мљекопитатељку која је заштитница мајки, која се и данас налази у испосници Светог Саве у Кареји, у Грчкој.

Иначе, храм на Црквинама налази се на једном пропланку потпуно окруженој црногоричном шумом. Саграђен је на темељима храма који датира још из 13. вијека, када је овдје изграђена црква задужбина краља Драгутина и његовог брата Милутина, синова краља Уроша Немањића и Јелене Анжујске. Цркву су, по народном предању, срушили Турци 1581. године, да би од њеног камена саградили цамију у оближњем селу Годимље.

Око остатака ове цркве сваке године 7. јула, и док није била обновљена, вјековима су се одржавали традиционални народни зборови, на празник Рођења светог Јована Крститеља, као и 11. септембра, на празник Усјековања. Та традиција је настављена након њене обнове, тако да се на црквено-народним зборовима овдје окупља велики број православних вјерника са подручја Рогатице, Хан Пијеска, Соколца и других романијских и горњедринских општина.

Парох борички, јереј
Драгиша Симић

Јатариџама код Мокре Горе

ОСВЕШТАНА РУСКА СПОМЕН КАПЕЛА

YЈатариџама код Мокре Горе, почетком октобра 2011. године Епископ жички Хризостом и викарни епископ патријарха Московског и целе русије Сава, освештали су руску спомен капелу "Андреј Првозвани".

Капела је подигнута код тунела Будим, на обновљеној туристичкој ускотрачној прузи, где је приликом његовог прокопавања 1916. године затрпано и страдало око 200 руских и италијанских ратних заробљеника, које су ту довеле аустроугарске власти, а посвећена је и свим неимарима са руских простора који су учествовали у градњи пруге преко Шаргана од 1921. до 1925. године.

Епископи Хризостом и Сава

Након чина освећења епископ жички Хризостом је рекао да је ова мала капела посвећена седморици светих мученика Ефеских, који су такође били затрпани у једној пећини, за вријеме прогона хришћана.

Чину освећењу руске спомен капеле присуствовао је и амбасадор Русије у Београду Александар Конузин, који се захвалио Србима овог краја за сјећање на страдале Рuse и подсјетио на важне догађаје који су кроз историју били заједнички за руски и српски народ.

- Подизање ове руске капеле у Мокрој Гори и уградња руског звона у српском манастиру Милешева потврда су историјски испреплетаних судбина наших народа и дубине духовних и културних веза међу њима. Управо те вриједности и појаве, које нису у супротности са хришћанством, историјско заједништво славенског рода и језичне ћириличне сличности стварају темељ наших братских односа, нагласио је амбасадор Конузин.

У кратком обраћању предсједник општине Ужице Јован Марковић је указао на бројне примјере вишевјековног пријатељства између руског и српског народа.

Изградњу руске спомен капеле у Јатариџама код Мокре Горе финасирао је хуманитарни фонд "Андреј Првозвани" из Русије, уз иницијативу Завичајног удружења "Мокрогорци".

Безимена спомен плоча

У настојањима да за војне потребе повеже стратешки важну ускотрачну прругу од Вардишта код Вишеграда према Ужицу Аустроугарска монархија је током 1915. и 1916. године на њеној изградњи ангажовала неколико хиљада руских и италијанских заробљеника. Приликом пробијања тунела Будим 1916. године дошло је до одрона и обрушавања земље, у коме је остала затрпана цијела смјена од 200 радника - заробљеника. Након ове несреће радови су обустављени. Мјесто несреће је обиљежено скромним спомеником на коме је исписана само година страдања заробљеника.

Наставак градње пруге 1921. године

По декрету краља Александра Карађорђевића од 1921. до 1925. године реализован је пројекат повезивања ускотрачне пруге Вардиште - Ужице, чиме је Београд био повезан са Сарајевом, Дубровником и Боком Которском.

На изградње пружне трасе преко Шаргана ангажован је велики број инжењера и радника, изbjеглих из Русије послије Октобарске револуције.

По ријечима идејног творца "Шарганске осмице", Радована Глибетића, у архивама су пронађени оригинални спискови руских неимара који су радили на овом захтјевном пројекту, када је изграђен јединствен систем тунела, у свијету познат као Шарганска осмица.

C.X.

Фото Pagoje Tacuћ

СВИЈЕТ ИНФОРМАТИКЕ

КАКО САЧУВАТИ ЗДРАВЉЕ ПРАВИЛНИМ РАДОМ СА РАЧУНАРОМ?

Иако на први поглед рад у канцеларији делује безазлено, постоје ствари које, уколико током дужег периода времена радимо неправилно, могу да изазову низ здравствених проблема. У том смислу, рад на рачунару је једна од активности коју треба озбиљно схватити.

У неким професијама људи радији свој посао проведу и по 10 сати седећи за рачунаром и при томе не обраћају пажњу на последице које могу произести из неправилног држања тела. Основа свега и процес који најдуже траје током рада за рачунаром је седење. Дакле, одатле све креће. Неопходно је поставити тело исправно, то значи да, пре свега, имате што је могуће бољу столицу која ће подупирати ваше тело на прави начин и сто за којим нећете морати да се сагињете или пропињете како бисте правилно седели.

Правилно седите

Правилно седење подразумева да вам леђа буду усправна, да је доњи део кичме подупрт доњим

делом столице. Рамена би требало да су благо повијена у назад, али не спуштена нити подигнута јер се у том случају нагомилава напетост (у леђима и врату) која може да узрокује главобоље и болове у мишићима. Положај ногу би требало да подупира став вашег тела. То значи да би стопала требало да буду равно на поду или на неком подупирачу ако сте нижи и да са потколеницом, у седећем положају праве угао од 90 степени. Колена би требало да буду у слободном положају тј. није препоручљиво да имате нешто испод стола у шта бисте стално лупали ногама или што би вас спутавало у покретима.

Правилно држите руке

Положај руку треба да буде такав да не оптерећујете целокупно држање вашег тела. Руке треба да држите уз тело, лакат ослоњен на сто, а шаке треба да буду у висини са лактовима (који су повијени око 90 степени), како бисте минимизовали потребу за савијањем прстију док куџате. Положај тастатуре и миша ће вам у многоме помоћи. Тастатура треба да буде испред вас како би подржавала природан положај руку, а миш са десне (или леве) стране одмах поред тастатуре, како се не бисте истезали да га дохватите или кривили када га користите.

Правилно куџајте

Положај шаке, као и свега осталог, треба да буде што природнији, она треба равно да стоји уз подлогу тј. тастатуру, са прстима благо савијеним. Сваку врсту кривљења шаке треба да избегнете јер оно оштећује зглобове, а та оштећења могу бити трајна. Када померате миша трудите се да то буде целом руком, а не само зглобом јер га тако, такође, кривите и оштећујете. Сличан је случај кад користите два или више тастера одједном (писање великог слова или сл.), пробајте да том приликом користите обе руке и тако смањите стрес над зглобовима.

Правилан положај главе и врата

Монитор треба да вам стоји равно у линији погледа када вам је тело исправљено. Сместите монитор право испред себе. Удаљеност можете мерити дужином своје руке, не би требао бити близи од

врха ваших прстију када испружите руке испред себе. Пиликом рада на рачунару, врат не бисте смели да кривите нити да постављате у било који неприродни положај. Већина људи није вична слепом куцању, сходно томе, врат треба само благо да вам се повија горе - доле како бисте поглед упирали у монитор односно тастатуру. Ако радите на лаптопу, управо како не бисте стално кривили врат на доле да бисте гледали у монитор, добро је да кући и/или на послу имате фиксни монитор и тастатуру коју прикључите на лаптоп. И онда радите нормално гледајући право у монитор испред себе и не кривећи врат гледањем у монитор лаптопа. А ако сте виши па вам је и фиксни монитор низак тј. морате да спуштате поглед испод нивоа очију, онда није лоше да испод њега ставите неку кутију, књигу или други подупирач како бисте подигли монитор и онда гледали баш право у њега. Друга опција је да купите подупирача за лаптоп којим можете да подешавате његов положај и висину монитора.

Такође, уколико вам је осим компјутера за рад неопходно да гледате у папире, њих сместите испред себе. Најбоље би било да то буде између монитора и тастатуре, али уколико нисте у могућности, нека буду између вас и тастатуре (тако могу бити благо повијени). Ако папире стављате са стране, ваше тело ће сваки пут када будете гледали у њих, додатно да се криви и акумулира напетост у мишићима.

Чувајте вид

Још један од веома актуелних проблема које дуготрајан рад на рачунару може да узрокује је оштећење вида. Најчешче оболење које оштећен вид доводи у вези са компјутером је тзв. синдром компјутерског вида (Computer Vision Syndrome, CVS). Ови симптоми обухватају замор очију, суве очи или пак претерано лучење суза, црвенило и осећај печенења у очима, осетљивост на јаче осветљење, мутан вид на близину и далеко, као и успорено фокусирање, главобоље, преосетљивост на контактна сочива и поремећаје у перцепцији боја. Део "штете" можемо да спречимо користећи квалитетније мониторе. Међутим, неколико једноставних ствари можемо да урадимо како бисмо избегли ове проблеме. Прво је трептање које се смањује услед веће концентрације на посао који обављамо на рачунару - уколико натерамо себе да више трепћемо, природна структура очних капака ће штитити наш вид. Друга битна ставка је пауза. Ако на сваких пет или десет - петнаест - па чак и двадесет минута одвојимо поглед од монитора на неколико секунди, значајно редукујемо штетни утицај. И направно осветљење радног места, са минимумом бле-

штања и избегавањем извора светла директно у монитор и директно иза њега, спречава претерани напор и помаже очувању вида.

Правите честе паузе

Треба да избегнете да се префорсирате, а у ту сврху најбоље би било да правите више малих пауза него да тестирате своје границе. Више кратких пауза су ефикасније од неколико дужих. Када жељите да направите паузу не морате да излазите из просторије, довољно је да склонијете очи са монитора, одмакнете се од стола и испружите руке и ноге. Кратко истезање ће помоћи вашим мишићима да се не преоптерете и тако узрокују болове. Препоручљиво је да на сваких сат времена направите паузу од 10 минута. Прављење пауза прилагодите својим личним потребама.

Спречите "штету"

Умереност је став који бисте требали да заузмете. Иако ваш посао захтева од вас залагање, кратку паузу вам не може нико ускратити. Постоје озбиљне последице које треба да узмете у обзир. RSI (Repetitive strain injury), је само један од њих, а односи се на оболења услед учесталог понављања релативно сложених и малих покрета. Он укључује читав спектар поремећаја од упале тетива шаке или ручног зглоба до Синдрома карпалног тунела и Синдрома кубиталног тунела. Иако не делује као велико оптерећење, непоштовање ових правила може да узрокује веома озбиљна оболења. Први знаци да нешто није како треба су губитак снаге или координације покрета у рукама (чак испуштање предмета). Не искуси свако све симптоме нити их сви осећају редовно, у истим временским интервалима. Симптоми могу да се јављају и да потом нестану и да нам због тога улију лажан осећај да је све уреду. Ако приметите неке од симптома обратите се обавезно лекару.

Пре свега је важно да, ако имате утицај на куповину столице и монитора, изаберете оне који ће вам највише одговарати. Квалитетна столица ће свакако спречити многе потенцијалне болести врата, руку и ногу, док ће вас квалитетан монитор сачувати од проблема са видом и прераног ношења наочара. Осим тога, осветљење и вентилација у просторији морају да буду адекватни за рад од више сати дневно. Лоше осветљење, као и лоше преветрена просторија, могу да изазову главобољу. Такође обратите пажњу да избегнете погубан утицај климе која "бије" директно у вас.

Дигитални свет и ћирилицом

УЗ RS И СРБ

Ћирилични домен: срб стартовао са радом на Светог Саву - Локални домен је корак у очувању српског писма и културе

Јануар 2012 године остаће упамћен као месец када је Интернет обукао ново рухо. У историји ће остати забележени 12. и 27. јануар 2012. године, везани за почетак две велике промене на Интернету, а које су тестиране дужи низ година. У питању су нови домени, оних последњих неколико слова иза последње тачке у адреси сајта. То су такозвани домени највишег нивоа, а постоје две врсте: они који означавају земљу (**rs** је домен Србије) и они који означавају генералне ствари (**com** је најпознатији, али сте сигурно запазили и **net**, **info** за информативне сајтове, **org** за разне организације, **edu** за едукацију...).

Ранији од два напоменута датума тиче се целог света и представља старт за нове генералне домене, чије тестирање је почело још 2002. Ајкан, тело које управља свим доменима на Интернету, од 12. јануара (па у наредних 90 дана) примаће захтеве за домене као што су **moscow**, или **toyota**. Као што се из примера види, нови домени ће означавати географске целине (градове, планине, реке...) или имена организација или фирми.

Да бисте пријавили домен потребно је за почетак одвојити 185.000 долара и припремити се за дugo, најмање шест месеци, испитивање предложене речи. Специјална комисија Ајкана у том периоду проверава да ли би било нарушено неко ауторско или друго право, да ли је име јединствено и једнозначно указује на подносиоца захтева и многа друга питања, што све захтева период од поменутих шест месеци евалуације предложеног домена. У случају неке географске целине, права на такве домене првенствено имају државе, међутим - када се било који од оваквих домена одобри, постоји период жалбе неке од евентуално оштећених страна. Ајкан предвиђа да ће у тих 90 дана примити од 500 до 1.000 апликација за нове домене највишег нивоа.

Други датум има локалну важност. Тада је отворен други српски национални домен, који је писан ћирилицом убраузеру на рачунару или мобилном телефону. То је други ћирилични домен у свету (први је отворила

Русија - **rf**), а сличне домене на свом националном писму отвориле су многе арапске земље, затим Кина, Тајван и многи други. Већ две године Регистар националног интернет домена Србије (РНИДС) ради на развоју и тестирању овог домена, а адресе изгледају врло просто, без оног **www** већ једноставно **срб**.

Ћирилични домен **срб** стартовао је са радом на дан Светог Саве, а у првих шест месеци ће се прво заштитити корисници постојећег националног домена **rs**. Сваки од њих ће имати право да добије ћирилични парњак - одговарајући транслитерован ћирилични домен, и то по симболичној ценi од једног динара.

Постоје и проблеми. Око 40 одсто наших домена користи енглеске латиничне знаке у имени (q, w, x, y) за које не постоји транслитерација, а биће и оних који нису задовољни транслитерацијом (рецимо, **www.philips.rs** добија **филипс.срб**, па у том случају, уколико жели, овој фирмам преостаје да региструје **www.filips.rs** како би добила правилно транскрибован **филипс.срб**), па је период од шест месеци намењен да свако од њих регулише по жељи и заштити своје име (неки би рекли "бренд") на Интернету. Након истека ових шест месеци, ћирилични домен наставља свој самостални живот и почиње период слободне регистрације баш како то данас важи за **.rs**.

Шта ће нама све ово? Против отварања нових генеричких домена највишег нивоа устала је америчка Федерална тржишна комисија (FTC) која је изразила дубоку забринутост због иницијалног проблема који прати већ дуже време цео Интернет, па и сам Ајкан. Наиме, Интернет је препун сајтова који својим именом варају кориснике Интернета.

Ипак, нови ћирилични домен је локални национални домен, намењен Србима свуда у свету и само је један корак у очувању српског писма и српске културе. Наравно, он не укида наш други "латинични" домен. Да ли је онда ћирилични домен нешто лоше?

Проблеми са ћирилицом

Не постоји земља која користи ћирилицу а која није аплицирала за свој локални ћирилични домен. На пример, Бугарска тражи **бг** али је већ неколико пута одбијена јер је по Ајкану **бг** по изгледу "преблизу" латиничном домену Бразила (**br**). Да злобуде веће, Бугари имају већ хиљаду сајтова на ћириличном домену **бг**, који је видљив за сада само у Бугарској јер им Ајкан не дозвољава тај наставак. И Грци имају проблем јер њихово **ЕЛ** не задовољава основне критеријуме - по Ајкану нема јединственог знака својственог локалном писму, а ламбда то није јер је по изгледу слично слову A (наведен је пример марке аутомобила КИА и њихово слово A без средње црте).

Душан Стојичевић
Пренесено из Политике

УМЈЕТНОСТ

Душан Миловановић - Бесједа на отварању изложбе Момчила Моме Антонијевића у Парохијском дому Храма Светог саве на Врачару - Београд

УМЕТНОСТ ЈЕ РУХО ИДЕЈЕ

У времену уметности ненаклоњеном, додико се чудо једно, изненада, изнебуха, с „оне стране“, директно из сна у нашу јаву, вођено нама несазнатљивим принципима и намерама; **додико се чудо велике уметности.**

На много шта несвикли, заогрнути и заокупљени с много скрби, некако погрђени и на аут линији живота, готово да смо заборавили да се радујемо, прослављамо, сањамо... Пали на много којем плану, раслабљени и развучени којекаквим бригама рушимо се лагано у себе; разара нам се породица, гасе се села, и мали градови су на реду. Све је више безнадежних, све више заблуделе деце, све мање деце уопште, све више бескућника, луталица, људи на маргинама сваковрсним.

Бесједа професора Миловановића

Опет, „уметност“ око нас, понајчешће - не заслужује ни да се приближи - а камоли, под часну капу божјанског тога појма - да постави. Све су то некакве трице и све друго само не оно како су велики стварали и градили, а мудри тумачили. Понајвише нас додирује, овога тренутка, једна велика мисао мудрога богослова Георгија Флоровског који је дао вероватно најсажетију и свакако једну од најистинитијих дефиниција уметности; рекао је - једноставно да - **Уметност је рухо идеје**, односно, на наш скромни језик преведено - да када постоји велика идеја - постојаће и велика дела. Тако је било током читаве повеснице, а ни данас није другачије, Богу хвала. Само што данас оскудевамо у идејама, великим идејама, или су оне негде са стране, донекле недоступне или недовољно изражене да би додирнуле, и обичне и оне помиловане, талентоване, што славу и радост треба да проносе.

Чудо велике уметности, дакле! И с каквом то намером?

Пошто нисмо у ситуацији да разумемо Творца, његове намере и путеве само Њему знане, остаје да се овоме удивимо, над њим запрепастимо, уживимо - колико је коме дато, и да се узрадујемо што нас није напустио. Многи су Храм Светога Саве на Врачару сликали, али нико као овај човек; пред нама је предложение од 3x30 дела, па ово што гледамо хоћемо да разумемо као молитве, као велики број кондака, тропара, ирмоса..., или чак као велики (ликовни) акатист Светом Сави Србском. А све ово пред нама, јесте и - дар Божији из рuke господина Момчила Моме Антоновића, нама грешнима, смущенима и уцврђеним. Стиже овај дар пред нас као мелем, утешна реч, као крило материнско, плод љубави, као надежда да није све тако безнадежно.

А која ли то идеја води овог господина пред вама(?), шта ли то пуни његове батерије, ко му даје снагу да се, сред муке свакодневне и (сопствене) -

отисне на тежак пут истраживачки, попут чисте и радознале душе дечје, на пут уски и трновити, на пут захтевни и неизвесни, на пут којим се теже и ређе ходи. Сви одговори су јасни и једноставни: овај драги човек само следи предањко предање, идеју континуитета, идеју љубави за свој род и своју Веру, идеју покушаја узвраћања Творцу - за све таленте којима га је нештедимице обасуо. Племенито и часно! Сведочим одавде, господин Антоновић је, само наставио стазом одуживања дуга, чиста срца и намере бистре; или једноставније - обукао је Идеју, и - резултат није могао да изостане.

Придите, удобите се, загледајте се у ових 90 дела око вас и видећете, у сваком од њих - отисак племените душе православне, осетићете кад далеког атоског тамјана, и измирне Свете Земље, којом је ходио највећи син и отац Србаља - Свети Сава, молитвеник, утемељитељ и бранитељ наш, да се не распремо сасвим у, ветрометинама света.

И ко уме - видеће и оно давно, негдање светло, са врачарске ломаче, са највеће српске кадионице, што је обасјало васцело Српство, до данас, а и пре-ко тога, ако Бог да! А видеће, они благословени, и призрак светла Таворскога, који титра само у - делу чистом, часном и благословеном.

Не смено заобићи још једног посленика уз дело ово, господина Рајка Каришића, врлог светлописца и уредника монографије о овом циклусу.

Источник Српства, источник светла, источник Вере, упретник народа нашег, Храм врачарски - стиже из срца добростивог и душе богојазне и усљава се у ово наше, сиво и сирого време да га отопли и блажи.

Вечерас, дом овај часни - ангели походе; благословен је онај ко буде чуо њихов лепет, а сигурно ће неког, о радости, додирнути и крило анђeosко. И благословени буду такви, јер су примили плату, у Господу, попут овога, пред вама - господина Момчила Антоновића.

Стога, молим вас, учинимо метаније труду његовом, и хвалу дајмо што нас је ове мрзле ноћи сакупио у оваквом броју; и што нам је - пренео доброту и љубав оних који вазда бде над свима нама, Господа нашег Сведржитеља и чеда Његовог - Светог Саве Српског. И што нам је срца раскравио и у њих поново уселио лепоту, без које све је само дим, магла и ништа. Па, радујмо се и веселимо се, јер је Отаџбину нашу обасјало светло, још једном светло јо све-доčанства да - „лепота ће ипак спасити Свет“; овога пута подсредством раба Момчила, на радост Роду, на славу Богу, нама на весеље, а будућима на наук и покушај племенилог надгорњавања. Сада и у веке векова. Амин!.

*31/18. јануара 2012. лета Господњег
(Забиљежио: Хаџи Бранко Никитовић)*

КУЛТУРА

Како премостити године кризе: пример из Фоче

КУЛТУРА И РЕЦЕСИЈА

У годинама економске кризе, као по неписаном правилу, на удару се прва нађе култура. Тој дјелатности припадају само мрвиће од колача којим се, прије тога, морају подмирити сви други јер су сви они „важнији“ од културе. Како се наћи у таквој ситуацији и како култури, као огледалу идентитета и усправног хода сваког народа, сачувати и образ и лице, питање је на које ваља тражити и налазити одговор. Сарадња у области културе међу општинама горњег Подриња могла би бити путоказ на том путу.

Култура је област друштвене надградње која, као по неписаном правилу, посебно у годинама економске кризе, остаје на маргини актуелних дешавања. За културу се издаваја недовољно представа, а донатора и спонзора који би подржали неке манифестације у тој области већ одавно нема. Као непрофитној дјелатности, култури остаје да се сналази како зна и умије и да настоји да сачува и одржи ниво који је достигла, очекујући боље дане. У локалним срединама, односно у општинама горњег Подриња, које су, или сиромашне или слабо, односно средње развијене, култури се не придаје важност коју има. Најбоље се то види по буџетима локалних заједница у којима, не ријетко, ставка култура и не постоји.

Галерија слика у Центру за културу Фоча

У тој важној области друштвене надградње, када је о општинама горњег Подриња ријеч, најбоља ситуација је у Фочи у којој је култура учинила највећи искорак. Прије пет - шест година у Фочи је формиран Центар за културу и информисање (ЦКИ), установа која је објединила све што се у култури и информисању догађа и која је постала место у коме се креира културна политика, подстиче и афириши стваралаштво. У оквиру те установе простор за рад добили су : Културно-умјетничко друштво, Удружење ликовних умјетника, Гусларско друштво, Општински одбор „Просвјете“, а адекватан простор у том објекту, као читаоницу, користе студенти Медицинског и Богословског факултета . У центру за културу и информисање одржавају се сједнице Скупштине општине а простор Центра извршна власт користи за све значајније састанке, пријеме и сличне манифестације. Оно што је, такође за културу веома важно, објекат има централно гријање тако да се културна и сва друга дешавања могу одвијати током цијеле године. Све то даје значај овој установи и наглашава њену улогу у културном и друштвеном животу града.

Својим дјеловањем у програмима које организује, Центар је објединио сва поменута удружења, средње и основне школе, као и Основну музичку школу. Сви они учествују у неколико заједничких програма који се у Фочи организују поводом Божићних и светосавских свечаности, као и Дана општине када се организују манифестације „Јануарски дани духовности културе“, и „Мајске културне свечаности“, у оквиру којих су „Божићни концерт“, „Светосавска скадемија“ и „Свечана академија“ поводом крсне славе општине. Поред тога у ЦКИ се током године организује и низ других манифестација , као што су промоције књига, трибине, позоришне представе, музичке манифестације... Афирмацију локалног стваралаштва Центар реализује и својом издавачком дјелатношћу у оквиру које је у протеклом периоду објавио петнаест књига. Сарадња на издавачком плану реализује се са Медицинским факултетом и „Просвјетом“.

Поред афирмације локалних и стваралаца са поручија општина горњег Подриња , ЦКИ и „Просвјета“ успостављају сарадњу са установама ,организацијама и удружењима културе из других средина. Примјер недавног гостовања члanova „Нишког песничког круга“ у Фочи и договорено гостовање фочанских стваралаца у Нишу, добар су примјер такве сарадње која ће се, најављују организатори, проширити и на друге градове, не само у Републици Српској већ и Србији.

Дио својих програмских активности ЦКИ нуди и организаторима културног живота у општинама регије. На тај начин обогатио би се културни живот у тим срединама, подстакло стваралаштво, прије свега младих, а размјена културних програма добра је прилика за афирмацију стваралаца и културе у џелини, поготово ако је ријеч о аматерском стваралаштву.

Пјесници су чести гости Центра

У годинама рецесије, у којима већ јесмо и које ће потрајати, прије свега, ваља сачувати оно што је остварено, не допустити импровизације и срозавања, што је у борби за опстанак, најпримамљиви и најјефтинији избор. Ако дјелатници у култури на том путу посрну, тешко ће се исправити.

Ragisav Masic

СПОРТ

Вишеград угостио младе фудбалере Фудбалског клуба "Трепча" из Косовске Митровиџе

СПОНА БРАТСКЕ САРАДЊЕ

3адњег фебруарског викенда гости Српског соколског друштва "Соко" из Добруна код Вишеграда и његове спортске секције "Бамби - Соко" били су млади фудбалери и чланови управе Фудбалског клуба "Трепча" из Косовске Митровиџе.

Тим поводом у Градској дворани у Вишеграду одржан ревијални турнир у малом фудбалу на коме су, поред дјечака Трепчине школе фудбала и "Бамби - Сокола", учествовали и њихови вршњаци из фудбалских клубова "Младост" Рогатица и "Дрина ХЕ" Вишеград.

На свечаном отварању турнира публика је поздравила и наступ младе вишеградске интерпретаторке Катарине Тасић, која је отпјевала "Боже правде", а Томаш Хвоштик, припадник ЕУФОР-овог Словачког Лот тима у Вишеграду, иначе професионални тренер, који је тренирао и дјечаке "Бамби - Сокола", даривао им је комплет дресова.

Отварајући турнир Славко Хелета, предсједник Сокола, је нагласио да је ово Друштво од прошле године богатије за 55 дјечака "Бамби - Сокола" који су се својим фудбалским знањем афирмисали у регионалној Мини - макси лиги.

- Хвала свим дародавцима и спонзорима који су нам помогли да на достојан начин угостимо наше госте са Косова. Дјеља су тако постала спона са нашом браћом на Косову, рекао је Хелета, поручивши да ће неки од ових талентованих дјечака за деценију, па можда и прије, постати фудбалери врхунске класе.

Делегације школе фудбала "Трепча" и Соколове спортске секције "Бамби - Соко" примио је и начелник општине Вишеград Томислав Поповић. Пожељевши

им добродошлију нагласио је да у потпуности подржа-ва овакав вид спортске сарадње најмлађих спортиста два града из Републике Српске и са Косова.

Он је госте из Косовске Митровиће упознао са спортивским и другим достигнућима Вишеграда, интересујући се за актуелна дешавања са којима се сусреће становништво сјеверног дијела Косова.

- Захваљујући посјети подмлатка Фудбалског клуба "Трепча" конкретизовали смо пријатељство између Вишеграда и Косовске Митровиће, што и јесте једна од димензија спорта, изјавио је Поповић, додавши да успо-стављене спортивске контакте два града треба прошири-ти.

Гости из Косовске Митровиће обишли су Ћуприју на Дрини, Спомен учионицу Иве Андрића, Градску га-лерију Вишеград, Храм Рођења Пресвете Богородице у Вишеграду и манастир Успенија Пресвете Богороди-це у Добруну.

Дружење са члановима "Бамби Сокола" завршено је трпезом љубави у Народном дому манастира Светог Николаја у Добрунској Ријеци.

На овој свечаности, којој су поред осталих прису-ствовали начелник општине Вишеград Томислав По-повић и директор предузећа "Хидроелектране на Дрини", Миле Лакић, дјечацима и члановима управе Фудбалског клуба "Трепча" уручени су пригодни по-клони.

Архимандрит Јован Гардовић, игуман манастира у Добрунској Ријеци и духовник Српског соколског дру-штва "Соко", Фудбалском клубу "Трепча" уручио је Сребрни орден "Сокола".

Захваљујући на овом признању гости из Косовске Митровиће позвали су у госте дјечаке Соколове спор-тске секције "Бамби - Соко".

Гостовање младих фудбалера са Косова омогући-ли су Митрополија дабробосанска, општина Вишеград, предузеће "Хидроелектране на Дрини", Градска двора-на Вишеград, те већи број дародаваца.

M. Кусмук

РЕПОРТАЖНИ ЗАПИС

ПРИЧЕ ИЗ АКРЕ

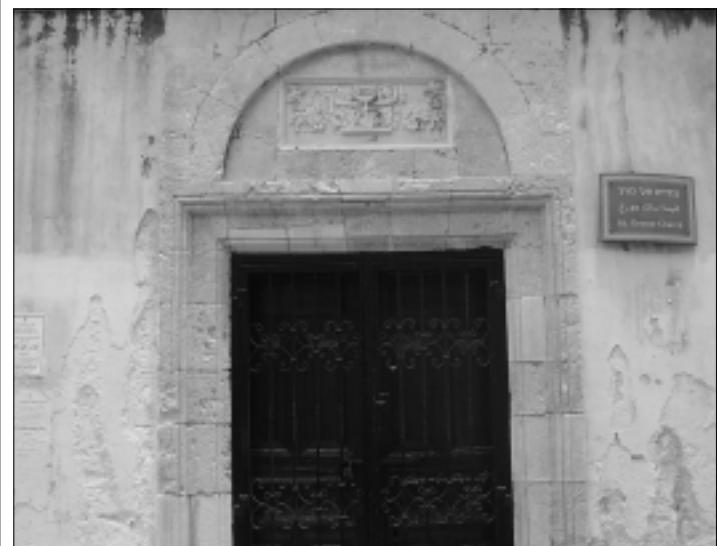
Стробарско сунђе купа се у благим таласима Средоземног мора, које запљускује зидине старог града Акре на крајњем западу Израела. Гледајући бродиће који пристају у невеликој луци, вучемо паралелу са годином 1229. када је у ту луку упловио Свети Сава. Сигурно је и он најприје прошао кроз источну капију старог града прије него што је стигао до манастира Светог Ђорђа, који се налазио унутар зидина града. Свети Сава је знао, а Ђеновљани нису, да је тај манастир припадао Светом Сави Освећеном. Он га је откупио од Ђеновљана. Док је била Немањићка држава, овај манастир је богато дариван и живио је као српски манастир. Пропашћу српске државе, овај манастир је кроз вијекове остао без иједне иконе свога ктитора Светог Саве. Тек у априлу 2010. године у руке игумана Филотеја, Грка, дошла је трудом многих људи икона Светог Саве, урађена у Београду и он ју је уз сузе положио на место цјеливајуће иконе. Он није ни знао да је тај манастир откупио Свети Сава. Питао је старог монаха, Грка, и он му је рекао да је то доиста некад био српски манастир.

Пролазећи кроз капију старог града, гледамо много младих дјевојака и момака у униформи израелске војске, који весело разговарају и сједе на градском тргу, држећи крај себе оружје дугих цјеви. Примјећујемо да међусобно разговарају на руском језику и питамо их откуда тако добро знају руски језик, а они одговарају да су им родитељи живјели у Русији а сада су се доселили у Израел.

Покушали смо обићи цркву Светог Ђорђа, али је она била закључана. На њој има једна мала црна табла и на табли натпис на арапском, хебрејском и енглеском језику ЦРКВА СВЕТОГ ЂОРЂА. Црква

је у већини случајева закључана, а једино је отворена у вријеме када се служи Света Литургија недељом. Наш водич у Израелу Душан Михалек, који живи тристо километара јужно од Акре, возом долази на то недељно богослужење у овој цркви. Тешко нам је што се суочавамо са властитим немаром према светосавском наслеђу. Шта је свако од нас учинио да се од најнижег до највишег образовања побуди свијест о оном што нам је оставио наш највећи просвјетитељ, правник, дипломата Свети Сава?

У другој уличици, у старом језгру града, смјештена је једна од највећих цамија у Израелу коју је градио Цезар паша. Наш водич започиње причу о граду Акру и његовој одбрани од напада Наполеона Бонапарте. И тада слушамо причу о Цезар паши од његовог дјетињства у сиромашној хришћанској породици у Стоцу, па до чувене побједе над Наполеоном код овог града 1799. године. Цезар паша се презивао Перван и био је родом из хришћанске породице из Стоца. Не зна се тачно његова година рођења, али се сматра да је рођен око 1720. год. Као сиромашно дијете, заједно са својим вршњацима имао је једину забаву да скаче са смокве изнад рјечице Брегаве у ријеку. Кад му је било седамнаест година чувао је стоку и заљубио се у једну дјевојку која му није узвратила љубав и он ју је убио и побјегао и отишао је да служи на брод. Док је брод пловио по Јадранском мору, напали су га гусари Арбанаси и он је заједно са посадом и бродом пао у њихово заробљеништво. Гусари Арбанаси су га продали као робље на пијаци у Каиру. Купио га је као роба велики везир Хаким Оглу Али

паша. Радећи као роб он је изазвао пажњу својих господара и прешао је на исlam узвеши име Ахмед и ступио је у ред мамлuka и постао војник. У 1768. години се посвађао са својим ранијим господаром Али пашом и прешао да служи султану. Истицао се у борбама и убрзо је постао човјек од султановог повјерења. Сматра се да је добио надимак Цезар по томе што је био веома окрутан у гушењу побуне бедуина 1756. год. и иначе према свима је био окрутан, а ријеч цезар на арапском значи месар-кољач. О томе свједочи и енглески путописац доктор Кларк који га је посјетио 1801. године у његовој палати у Акру. Каже Кларк сваки од сардника Цезар паше имао је или одрезано уво или нос или руку, а сам Цезар је био и министар и помоћник и апсолутни владар. Султан га је послao 1775. год. да ослободи град Акр од Дахр ел Омар паше који се одметнуo од султана и годинама није хтио давати порез султану. И прије тога је султан слao на њега војску, али он је сваког поразио. Цезар паша је успио да савлада одметнутог пашу и стварно је са својом војском управљао Сиријом и Палестином, а само је формално признавао султана. Цезар паша одлучио да управља својим вилајетом из града Акр, кога је прогласио за центар Сидонског вилајета. Он је изградио градску тврђаву, аквадукт, базар и чуvenу Цезар пашину цамију. За изградњу ове цамије везана је још једна прича, која осликава једну, да ли само нашу, карактерну особину људи. Како је тешко да два наша велика човјека могу истовремено бити и велики и бити заједно у неком заједничком раду. Прича каже да су Цезар пashi послали архитекту из Цариграда да уради цамију у Акри. Кад се он јавио Цезар пashi, овај га

је питao одакле је. Архитекта му је рекао да је он из једне мале земље Отоманског царства са Балкана и да паша сигурно не зна за ту земљу и да се она зове Херцеговина. На то га је, на опште архитектово изненађење, Цезар паша упитао из кога је мјеста из Херцеговине. Архитекта му је одговорио да је то мјесто толико мало да паша сигурно није чуо за њега и да је он из Стоца. Паша га је питao има ли

тамо још ријека да се Брегава зове и да ли се у њој још купају дјељa. Кад је архитекта потврдно одговорио, питао је Цезар паша да ли та дјељa још скчу са смокве која се нагнула над Брегавом код моста. Кад је архитекта и на то потврдно одговорио Цезар паша је рекао: "Ко са те смокве скочи, далеко доскочи!". Иди ти назад у Стамбол и нека ми султан пошаље другог архитекту, јер нас двојица у истом граду не можемо бити, јер оба хоћемо бити главни, а могуће је само један, и за то наређујем да те одмах истерају одавде! Доиста султан је послao другог архитекту. Како је недостајalo камена за изградњу цамије Цезар паша је наредио да се довезе камен из рушевина града Џесаре - Кесарије, града где је некад столовао римски намјесник Понтије Пилат и једном годишње пред Пасху одлазио да суди у Јерусалим.

Кад је било извјесно да ће Наполеон напasti и град Акр 1799. год. и да ће се кретати кроз Палестину, Цезар паша се сјетио да је са Наполеоном у војној академији био Роберто Де Филипо, Наполеонов најбољи друг, који се као монархиста разишао са Наполеоном. Одлучио је да позове Де Филипа као најбољег познаваоца Наполеона, да му он испланира одбрану града. Де Филипо је предложио Цезар пashi да поред постојећих градских зидина изграде још један зид и тако да Наполеон, када буде сматрао да је освојио град, он ће у ствари са војском упасти у сендвич између два зида и онда ће га Цезар паша са својом војском дотући. Освета Де Филипа свом некад најбољем другу Наполеону, успјела је у потпуности. Наполеон није могao да прозре ово лукавство и кад је његова војска, након опсједања града продрла кроз зидине, била је мета Цезар пашине одбране, а Французи су били збуњени и за час су представљали само крваву гомилу рањених и мртвих тијела. Рањени су покушали побjeđi, али врло брзо их је сустизала смрт. Наполеон је, без имало хуманости напустио своје рањенике и побјегао. Рањеници су, углавном, поумирали без пружене помоћи, а о њима данас свједочи један омањи гвоздени крст испред кармелитељског манастира у Хаифи и мала табла испод њега. На табли нема имена сахрањених у заједничкој гробници. На само тридесетак метара од крста је пећина у бруду Кармел у којој је боравио Свети пророк Илија.

А у Јафи, кажу најстаријем граду на свијету, који је добио име по Нојеву сину Јафету у јерменском манастиру видимо слику на којој се Наполеон рукује са својим рањеницима. А то је слика, а истина лежи под металним крстом испред кармелитељског манастира. Таласи мора носе приче, а њих је много, ово су једне од њих. Дјелићи вјекова у вјеку садашњем.

СРПСКА ТРАДИЦИЈА

У Вагану код Добрунске Ријеке одржан Митровдански сабор

НАРОДНИ ДОМ “ВЛАДИМИР МИЛАНОВИЋ”

Поводом празника Светог Димитрија Солунског Мироточивог, у Благовештенском скиту у Вагану код Добрунске Ријеке, уз присуство преко 250 вјерника, с почетка новембра 2011. године одржан је традиционални Митровдански народни сабор.

Свету Литургију служио јеprotoјереј ставрофор Хаџи Саво Брађоњић из Рудог, уз саслужење протонамјесника Живка Васића, пароха белобрђанског и архимандрита Јована Гардовића из манастира Добрунска Ријека код Вишеграда.

У својој бесједи вјерном народу, отаџ Саво је подсјетио на живот и чудотврдство Светог Димитрија, који и данас мироточећи својим моштима,

зрачи као један од највећих свјетилника који зближава и сједињује све људе.

Подсећајући на важност манастирског скита у Вагану он је додао да је ова црква брвнара послије манастира Добруна најстарија православна светиња у овом крају.

-Након што је Манастир Добрун - Крушево био срушен под најездом Турака, дио монаштва се повукао у ову светињу, где су наставили свој монашки живот, молећи се Богу за свој мученички народ. А чим су се створиле прилике поново су се враћали у манастир Добрун и уз помоћ народа обновљали порушене дијелове манастирског комплекса, подсјетио је отаџ Саво.

Након Литургије, у новоподигнутом народном дому Владимира Милановића, који је сопственим трудом и средствима чувао и сачувао ову светињу, служено је благодарење.

Архимандрит манастира Светог Николаја из Добрунске Ријеке, Јован Гардовић, као надлежни парох, у свом обраћању за трпезом љубави, подсјетио је на изведене радове, захваливши се свим приложницима и Митрополији дабробосанској, која је добрым дијелом помогла овај подухват, као и грађевинској екипи на челу са Гораном Лучићем, који су за дводесет и два радна дана ставили овај објекат под кров. Посебну захвалност он је изразио парохијанима који су учествовали у изградњи овог народног Дома.

C. X.

ОСВРТ

Златно јаје 5. Кустендорфа додјељено шпанском филму Село Алто Саусе

ПРЕСТИЖНЕ НАГРАДЕ ЗА БУДУЋЕ РЕЖИСЕРЕ

Према одлуци жирија 5. Међународног филмско-музичког фестивала Кустендорф, који се од 17. до 23. јануара одржавао у Дрвенграду филмског режисера Емира Кустурице, филм Село Алто Саусе Фернанда Помареса проглашен је најбољим студенским остварењем и додјељена му је награда Златно јаје. Жири, у коме су још били француски продуцент Џејмс Еделман и наш глумац и продуцент Зоран Џвијановић, Сребрно јаје додјелио је Јелени Гавриловић, Бронзано Јајетру Суботку, а Критичарско јаје Бартоломеју Змуди.

Победник Кустендорфа Фернандо Помарес

Награђени су се окитили престижним кустендорфским одличјима, које им реално отварају филмска врата у почетничкој каријери будућих режисера, што се најбоље показало на примеру младог италијанског редитеља Едуарда де Анђелиса, једног од лауреата првог Кустендорфа, који се на овогодишњу филмску смотру у Дрвенград вратио за изврсним дебитантским дугометражним играним филмом Приче о моџарели.

Жири за додјелу награде Вилко Филач, за најбољи сниматељски рад, у коме су били чешки сниматељ Мартин Шеј и дизајнер и монтажер звука Светолик Мића Зајц, ово признање додјеллио је српској сниматељки Татјани Крстевски за изузетан допринос филму Од пепела, Огњена Главонића.

Церемонију затварања Кустендорфа обиљежила је премијера Кустуричиног кратког филма Наш живот, који је дио омнибуса о религијама, насталог на иницијативу мексичког писца, сценаристе и редитеља Гиљерма Аријаге. Фilm је снимљен у Херцеговини, у Поповом Полу, доčaraјући свакодневно жртвовање једног православног монаха, у тумачењу самог Емира Кустурице. По оцјени бројних филмских посленика овај документарни филм нуди много више од почетног мита о Сизифу, нудећи поему о човјеку као жртвеном бићу,

свједочећи о људској истрајности обичног човека да живи, да се жртвује, враћајући са са врха брда назад.

Након премијере Емир Кустурица је студентима одржао радионицу, коју су протеклих дана држали: Џејри Фремо, Изабел Ипер, Лејла Хатами, Марђан Сатрапи, Ким Ки Дук, браћа Дарде, Нури Билге Џејлан, Андреас Дрезен, Тахар Рахим, Оливије Орле и Фредерика Аспик.

Завршне вечери фестивала бројну публику су, у поноћном концерту, забавили фолклористи и бенд Стрибор и тровачи.

Испунили му се снови

Након што је уручила главну награду Кустендорфа, предсједница жирија Лејла Хатами, је изјавила:

- Награђени шпански филм трансформише дијелове вијести у емотивно и поетично дјело које стилски подиже ову тему на виши ниво.

Побједник фестивала, Фернандо Помарес, не кријући одушевљење, захвалио се жирију и присутнима на награди ријечима:

- Ова награда ми пуно значи и чини ме веома срећним. За мене је она доказ да се снови испуњавају. Захваљујем се жирију и Емиру Кустурици. Хвала свима, јер сте ми пружили прилику да упознам многе дивне људе током овог фестивала, рекао је Помарес.

Награда за издавачки подухват

Прије главне церемоније затварања и додјеле награда на Кустендорфу, у Капор бару је додјељена награда за издавачки подухват године, коју је освојио фотограф Драган Теодоровић - Зеко за књигу Емир Кустурица и Но смокинг оркестра - 10 година, у издању РТРС-а.

Иначе, награде Кустендорфа, Златно, Сребрно и Бронзано јаје дјело су умјетнице Раденке Јунгић из Галерије Р у Бања Луци.

М. Кусмук

ЈУБИЛЕЈИ

У манастиру Светог Николаја у Добринској Ријеци Издавачка кућа Дабар прославила крсну славу и 15 година рада

УЗ ЧАСОПИСЕ И ДУХОВНА ЛИТЕРАТУРА

У сали народног дома манастира Светог Николаја у Добринској Ријеци крајем новембра 2011. године прослављена је крсна слава Свети апостол и јеванђелист Матеј издавачке куће Дабар, Митрополије дабробосанске.

Славски обред је обавио свештеник Саво Брадоњић из Рудог, уз саслужење свештенства и монаштва Епархије дабробосанске.

Подсјетивши да је Бог појединце обдарио разним даровима, нагласио је да монашко братство манастира у Добринској Ријеци, кога чине архимандрит Јован Гардовић, јеромонах Серафим и јерођакон Гаврило, обдарио даром приређивања разних духовних књига и часописа.

- Тим путем они на свој начин шаљу духовне и рођољубиве поруке православним вјерницима и свим осталим грађанима... - нагласио је Брадоњић.

Овој свечаности, којом је обиљежена и петнаеста годишњица оснивања Издавачке куће Дабар, присуствовао је велики број православних вјерника, међу којима је био и начелник општине Вишеград Томислав Поповић са сарадницима.

По ријечима уредника Дабра, архимандрита из манастира Светог Николаја Јована Гардовића, ова издавачка кућа почела је своју племениту издавачку мисију

1996. године у манастиру Добрин, одакле је 2009. године преселила у Добринску Ријеку, где су створени знатно бољи технички услови за рад.

- Све што смо до сада објавили прихваћено је са љубављу, јер у нашим текстовима људи проналазе одговоре на своја животна питања или проблеме. Сваки човјек посрђе и пада, али увијек са Богом пронађе излаз. Сама ријеч Дабар значи присуство Живог Бога, што нуди излаз из сваке ситуације, утемељен на Јеванђељу, рекао је Архимандрит Јован, подсећајући да су сви текстови у часопису Дабар и у духовној литератури ове издавачке куће базирани на Јеванђељу, које представља живот и рад Исуса Христа.

Он је нагласио да је Дабар прихваћен код бројних читалаца, јер се увијек, кроз Јеванђеље, дају одговори на сва питања, која су данас све бројнија, при чему је човјек потпуно збуњен, и не вјерује више никоме сем Богу.

Јеромонах Серафим, члан редакције Дабра, који је у овој издавачкој кући објавио и три своје књиге, подсјетио је да је Дабар за протеклих 15 година објавио бројне књиге духовног садржаја, међу којима и петнаестак књига Митрополита дабробосанског Николаја, а један дио су и уџбеници за потребе богословског факултета у Фочи, као и десетине других наслова.

- Уз то штампали смо 44 броја духовног часописа Дабар, те 19 бројева часописа за духовну и културну просвјету Соко, који је садржајно лаганији и разноврснији и у коме се на пригодан начин пише о обичним људима, јавним, културним и спортским радницима, рекао је отац Серафим, подсећајући да Издавачка кућа Дабар поред духовне литературе објављује и књиге младих пјесника и књижевних стваралаца.

C. Хелета

МИНИ ИНТЕРВЈУ

Матија Бећковић

ЂОКОВИЋЕВ РЕКЕТ ЈЕ НАША ПОСЛЕДЊА САБЉА

Песник и академик прича о Титу, Светом Сави, Карађорђевићима, краљици Елизабети, Тесли, Косову, Европској унији, Кустурици, четири српска С...

Матија Бећковић, песник и академик, после поеме Кај будем млађи најављује њен наставак Кај будем још млађи и додје: Мислим стварно. У том сам фазону.

Рођен је 29. новембра 1939. у Сенти. Основну школу је завршио у селу Веље Дубоко, ниже разреде гимназије у Колашину и Славонском Броду, а вишу гимназију са матуром у Ваљеву.

Матијин отац Вук Бећковић, официр, крајем 1944. одступио је са југословенском краљевском војском и успут нестао у 35. години. Мајка Зорка је током рата рођила брата Љуба и сестру Љубицу.

Школске 1958/1959. Матија се уписао на Филолошки факултет у Београду, на групу за југословенску и ошту књижевност. Прву песму је штампао као гимназијалац 1957. у Младој култури. За дописног члана САНУ изабран је 1983. а за редовног 1991. године.

Био је члан Одбора за слободу мисли и изражавања (1984-1990), председник УКС (1988-1992). Члан је Крунског савета од његовог оснивања. Сад је председник Фонда Слободан Јовановић.

Његова супруга је била Вера Павладољска којој је посветио једну од најпознатијих песама. С њом има ћерке близнакиње Људмиле и Ољу, а од њих троје унучади: Анђелију (18) и Алексеја (13) од Људмиле и Луку (17) од Оље. Живи у Београду, на Дорђолу.

Чему су Вас учили родитељи...

Имао сам мајку и - старатеље. Учили су ме оно што сам ја учио своју децу. Рејимо, да је Слободан Јовановић (онај са новчанице од 5.000) осуђен као ратни злочинац, да је Милутин Миланковић (онај са новчанице од 2.000) био хапшен. Али, ипак, ако си најбољи ђак, да ти нико ништа не може!

...школа...

Да ништа није онако како јесте. И ако хоћу да будем одличан, тачан одговор је да све оно што сам чуо у кући - није истина.

... а улица?

У Вељем Дубоком нема улица. Иде се путељцима и пртином.

Како сте стицали углед?

Тамо успевају само угледни и чувени. Нема другог разлога да се рађају.

Како се учи писање?

Потписивањем по камењу, маштањем и правилним дисањем.

Шта Вам је узео, а шта дао Тито...

Развио ми је смисао за хумор. И није имао начина да ми га узме.

...а ови после њега?

Не сећам се да је био неко после њега.

Како доживљавате ове тријумфе спортиста...

Какав је наш народ, сва та чуда ће и овај пут повезати са Светим Савом. И као што је пре два века гром загрмeo на Светог Саву, да се Србљи на оружје дижу, тако је загрмeo опет. Само што су сад другачији и бојеви и оружје. Сабља се прометнула у рекет, ћулад у лопте, а непријатељски чадори у противничке мреже. Свет се свео на спортске терене, а бојеве гледа цела планета.

...а како понашање политичара у тим победама?

За њих важи оно што је рекао Ленон: Живот је оно што се дешава између важних обавеза.

Круна је на застави, а у животу Србије?

Само у Србији траје егзотична расправа - да ли је једини краљев син престолонаследник? Кажу да Београд може бити престоница и без престола, али престолонаследник не може. Има два решења. Или да се Карађорђевићима имовина врати или да се указ којим је одузета обнови, а они врате одакле су и дошли. И обавести краљица Елизабета да није знала кога је држала на рукама кад га је крстio патријарх српски Гаврило. То је било давно па је можда и заборавила, али зашто је недавно баш престолонаследника Александра позвала да седи поред ње кад је женила унука?

Шта ће бити с прахом Николе Тесле...

Не знам никога сем Светог Саве и Николе Тесле да је прво сахрањен по православном обреду, па потом извађен из гроба и спаљен. И то је било мало него је после тавог варварства и прах остао несахрањен, а сахрана постала деликатно питање.

...шта са Косовом...

Можда је решење да Србима дају само она права која су имали Албанци пре него што су се побунили.

...а шта са ЕУ?

Гете је рекао да народ који има такву поезију заслужује бољу судбину, а не да буде роб. После векова ропства, велика врата Европе отворили смо народним умотворинама, митовима и легендама. Сад, чини се, да нам за улазак у ЕУ само сметају. Постављају нам се свим други услови. Ни прваци света, ни златне медаље не значе ништа. Тако се ћерамо до ЕУ и назад.

Колико поштујете наду и илузију?

На пешачком прелазу не бих се предавао ни надама ни илузијама. То могу себи да приуштим тек кад пређем улицу.

Шта су нам приоритети...

Ми не одлучујемо шта су наши приоритети.

...а највећа грешка?

Сувише слабо смо информисани да бисмо имали своје мишљење о било чему.

Извојте бар неку?

Изједначавање људи и народа са њиним вођама и администрацијама.

Имате ли девизу?

Ако ме нико не воли, бар имам пару!

Како гледате плаћенике, патриоте, издавнике?

Мој унук је ватрени звездаш. На питање који су највећи издајници у историји човечанства одговорио је да су то Јуда, Вук Бранковић и голман Стојковић!

Да ли за нечим жалите?

Што нисам основао бенд. Кад су сви, могао сам и ја.

Чиме се поносите?

Што још увек разликујем лифт од рерне. И што ми се ретко дешава да ташну бајцим у контејнер, а с кесом смећа продужим у град.

Која је филозофија Вашег живота?

Речи Светог Саве: Утеши се општом људском судбином, да Богу, твојим случајем, не досађујемо!

О чему ових дана размишљате?

Покушавам да доскочим једном од четири слова С. Са слободом нисмо имали среће, од слоге смо одустали. Можда да покушамо са спортом. И да нам нова лозинка буде: Само спорт Србина спасава!

Новак Ђоковић?

Његов рекет је наша последња сабља. Беше ли он повод за ону реч - да је Бог бацјо калуп кад је њега створио?

Тарабићево пророчанство и Кустурица који режира, пише, свира, подиже куле и градове...

По Мокрој Гори се прича како се ових дана обистинило Тарабићево пророчанство да ће највећи снег пасти кад Кустурица постане председник Скијашког савеза Србије.

Славко Трошљ
(Пренесено из Политике)

СУДБИНЕ

Заборављено јунаштво Ранка Иконића-Белог, након мусиманског злочина из засједе у Кукавицама код Рогатице

ХЕРОЈ БЕЗ ПРИЗНАЊА

Послије подне, 27.августа 1992.године, посљедњи српски изbjеглички конвој из Горажда, мучки и из засједе напале су мусиманске војне јединице у Кукавицама, на магистралном путу Горажде - Рогатица. Само у аутобусу, у коме је било преко 120 дјеце, жена и старих, убијено је 12 горажданских Срба, а 60 је тешко рањено.

Ипак, овај трагични биланс био би далеко тежи да се за воланом аутобуса наје налазио Ранко Иконић, предратни професионални возач Азота из Витковића. Иако тешко рањен у обје ноге, Ранко није зауставио аутобус, већ је под кишом метака додао гас, пробио камену барикаду на путу и наставио да вози до Рогатице, и то на фелгама, јер су гуме биле избушене меџима.

Због разних калкулација у Сарајеву и Хагу, злочинце из Кукавица, који су тог дана мучки убили 25 српских цивила и више од 100 ранили, још није стигао суд правде.

На жалост, осим усмених хвалоспјева, хероју из Кукавица ни током рата, а ни у послијератном периоду нико званичан није бар писмено захвалио, а о одликовањима да и не причамо.

Ранко Иконић, познатији као Бели (56), рођен је у Горажду, а данас је становник Фоче, где је личним средствима и уз помоћ стрица Милосава Јегдића, успио основати нови дом заједно са супругом Невенком, синовима Недељком и Дарком, кћерком Далиборком и унучићима.

Изнад Горажда, у селу Оџак, има имање и у рату угасло домаћинство, где воли доћи и бацити који поглед према Дрини.

Сналази се и преживљава

-Није ми јасно како смо остали живи?! Гораждански Срби су, ни криве ни дужне, протjerivani тамо-овамо током рата, а ни након рата нисмо се успјели скрасити у завичају, сјетно прича Иконић.

Прије рата је, вели, био богат и срећан човјек, а у рату је био херој, хуманиста, рањеник, затвореник, спашавао своју рањену дјецу, и неку другу дјецу, српску и мусиманску, сахрањивао брата и рођаке, а послије рата је, заједно са члановима породице, истински умјетник у борби за свакодневно преживљавање, радећи све и свашта, скупљајући отпадно жељезо по обалама Дрине и превозећи стоку и дрва на свом омањем камиону, док се синови снalaže радећи сезонске послове у Црној Гори и Србији.

Стављајући у други план свакодневицу, навиру му сјећања на тај злокобни avgustovski дан 1992. године.

-Срби са лијеве обале Дрине су напуштали Горажде и околна села под најездом велике мусиманске офанзиве. У тој, посљедњој колони, било нас је скоро дviјe хиљаде. Возио сам препун аутобус са преко 120 људи, јер су родитељи у крилима држали своју дјецу. Преко пута мене сједила је моја супруга Невенка са дјеџом... И, одједном у Кукавицама започе пакао... Мусимански војници су пустили неколико путничких возила да прођу барикаду, а онда су осули паљбу на нас. Метак ме погодио у кољено, али наставио сам даље... Људи иза мене су гинули, јаукали, крв је текла по аутобусу, куршуми су покосили и старију Танкосу Гавриловић и дјечака Саву Ђуровић, а Радојка Ђурђевић је пала мртва преко мојих леђа. Она ми је спасла живот. Један метак је фијукнуо кроз косу моје ћерке и она је крикнула... Онда је аутобус погођен и ручном гранатом... Гелери су ми се забили у другу ногу, пукла је гума... Ипак, наставио сам даље и возио још два и по километра на фелгама до Рогатице... Онда сам се онесвјетио и пробудио у болници на Сокоју, прича Ранко Иконић о злочину који још увек није процесуиран упркос чинијеници да се знају имена многих злочинаца из засједе, а да је тужба одавно била у Хагу, а већ неколико година чека на ред у Сарајеву.

Преживјели ратну драму

Ратни и поратни пут породице Иконић је драма у безброј чинова. Тако се, недуго пошто се мало опоравио од рана задобијених у Кукавицама, са штакама вра-

тио у Фочу где га је одмах чекао позив на ратни положај. Како позивар није имао разумјевања за његове ране и проблеме са смјештајем породице, херој из Кукавица се 1993. године обрео у затвору!

-Седам дана сам био са криминалицима, а кад сам изашао, успио сам некако да смјестим породицу под једну плочу. Не питајте како нам је било, прича Иконић, а супруга Невенка наставља о трагедији која се д догодила 5. септембра 1994. године.

-Наша и комшијска дјеца су се играла у дворишту, кад је један од њих донио бомбу и активирао је. Тај дјечак је погинуо, а међу шесторо рањених су били наши синови. Они и данас осјећају посљедице те експлозије, прича Невенка, додајући како су и њен и Ранков брат погинули у минулом рату.

Ранко са супругом сваке године, 27. августа, одлази у Кукавице на помен и положе свијеће на спомен обиљежје погинулим пријатељима и комшијама.

-И након свега што су нам учинили ти зликовици, ми данас кажемо да има добрих Бошњака, да су нам неки од њих и помогли послије рата... Оно што смо увијек жељели је да злочинци одговарају за своја злодјела. А што се тиче нас - ми ћemo се снаћи. Јесте да немамо пензија, ни посла ни плату, а и минималну инвалидност су ми укинули, али важно је да је и нас почело мало да грије сунце са нашим унучићима, поручује Ранко Иконић, херој прве врсте који за то никад није добио никакво званично признање.

За херојство такве врсте никад није касно. напротив! Само би се надлежни коначно требали сјетити, ако не законске, а оно бар људске обавезе.

Спасилац

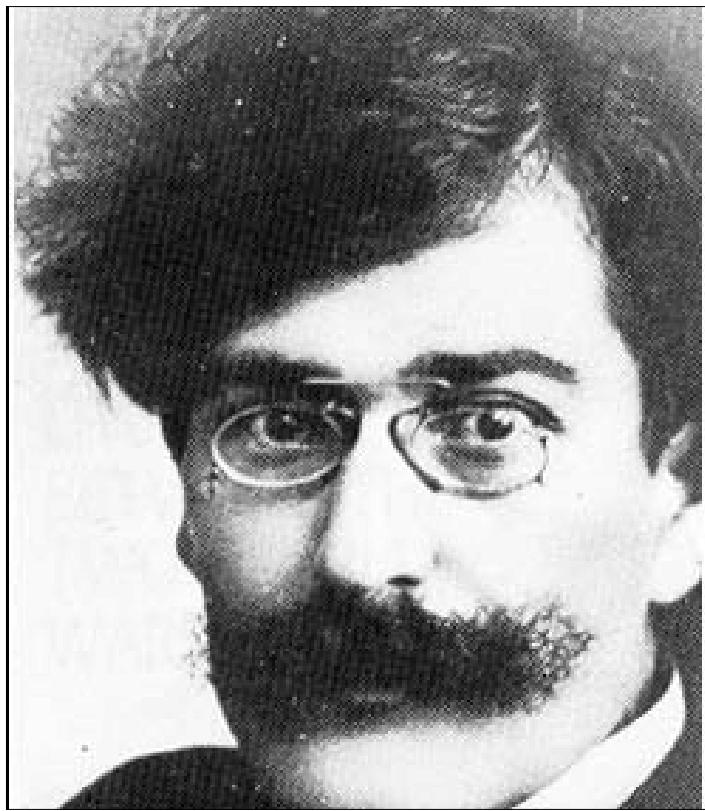
Ранко је у лето 1992. године спасио ћерку свог комшије Меха Живојевића. Захваљујући њему тешко болесна дјевојчица Минка пребачена је у болницу на Соколац где је дugo лијечена и на крају излијечена. Током лијечења дружила се у болници са Миодрагом Спасојевићем, дјечаком који је рањен у избегличкој колони у Кукавицама. Слике мусиманске дјевојчице и српског дјечака на болничкој постељи својевремено су обишли свијет, али је и то временом изблиједило из медијског сјећања.

Славко Хелета

ПОЕТСКА СТРАНА

ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ - ДИС

Владислав Петковић Дис (Заблаће код Чачка 10. март 1880 - 16. мај 1917, код Крфа) је био српски песник. Велики српски песник и родољуб. Радио као учитељ и царински службеник. Био је извештач са фронта у Балканским ратовима. За време Првог светског рата, преживео је повлачење преко Албаније, одакле је пребачен на Крф, а затим транспортуван у Француску где пише своју последњу збирку песама Недовршене песме. При повратку у Грчку брод на коме је пловио пресреће и потапа немачка подморница код Крфа.

Школовање

Био је сасвим осредњи ћак, али је у седмом разреду гимназије у Чачку написао своју прву песму "На прозору свећа гори" и то на немачком језику који једва да је срицао. Два пута ће безуспешно покушавати да положи матуру. Када ни други пут није положио, овог пута у Зајечару, он је председника комисије позвао на част: -Дозволите да попијемо по чашу пива. Ја се не љутим, праведно сте ме оборили. Али то нас не чини непријатељима. Ја чашћавам...Дис је, дакле, био просечан ученик, али са натпросечним песничким талентом. Својим двема збиркама поезије, заслужио је место у скоро свим антологијама српске поезије.

Да би се очувала успомена на овог великана наше поезије, завичајна библиотека која носи Дисово име, организује већ 37 година културну манифестацију "Дисово пролеће". Дисове свечаности почињу 10. марта, на

песников рођендан, а завршавају се доделом "Дисове награде". "Дисово пролеће" подстиче стваралаштво младих, па сваке године награђује најбољи рукопис за прву песничку збирку. У едицији "Токови" објављено је до сада 19 књига, а многи добитници данас су постали позната песничка имена.

Књиге

Дис је песник ирационалног, он слике налази у подсвесном. Песник је суморних расположења и чак очаја, његов је израз сетан и музикалан. Јован Скерлић га је критиковао, јер се Дис није уклапао у његов идеал напредног песника. Каснија критика, почевши од Исидоре Секулић, уврстила је Диса међу најбоље српске песнике налазећи да је увео у српску поезију модерну поетику и нов сензибилитет, и поред извесних језичких небрижљивости. Књигу "Утопљене душе" Дис је објавио 1911. године. Штампао ју је о свом трошку, јер није било издавача који би објавио поезију песника за коју је Јован Скерлић, тада најутицајнија личност српске критике, тврдио да "јесте једна неука и груба имитација". Поезија "Утопљених душа" је негаторска, болећива, плачна и црна. Уводи у њу-бодлеровске мотиве што представља новину, али ту је присутан и мотив умрле драге, кога налазимо и у народној лирској поезији. Његова поезија иде у ирационално, у њој су Дисови снови и његове тишине.

Збирка поезије "Ми чекамо цара" написана је 1913. године. Његови кафански пријатељи су говорили да би било боље да ју је насловио "Ми чекамо пара". У овој збирци песник је настојао да изрази славу своје отаџбине. То, међутим, није радио клик-ћући у националном поносу, као други пјесници, него је тужно лутао по згариштима и трулежи. Најпознатије и уметнички највредније песме Владислава Петковића Диса су: "Тамница", "Можда спава" и "Нирвана".

Дисова награда

Градска библиотека "Владислав Петковић Дис" од 1964. године додељује Дисову награду за животно дело савременог југословенског, односно српског песника. Манифестација поводом доделе награде и књижевно вече посвећено награђеном госту представљају централни и завршни догађај сваког "Дисовог пролећа", а традиционално се одржавају у другој половини маја месеца. Дисова награда се својом дуготрајношћу, избором добитника, саставима жирија чврсто укоренила на месту једне од најпрестижнијих домаћих песничких и књижевних награда. Последњих година Дисову награду чине плакета која се уручује добитнику и новчани износ награде.

Припремио: Александар Савић

НАШИ ПЈЕСНИЦИ**ДАНКА ЂУКАНОВИЋ****СУДЊИ ДАН**

*Волела бих да могу да кажем
Драго ми је Оче што те видим
Ал' се овог сусрета ја стидим.*

*Тек су сада јасна моја дела
Обасјана Светлошћу већ слепим
Вај, бедна је моја душа цела
Све је гнев што некад сматрах лепим!*

*Радујући се сусрету Сило
Што понизно висинама поја
Твоме суду предаје се мило*

*Испуњена страхом душа моја
Као што је кроз векове било
Нека и сад буде воља Твоја!*

(20. јун 2009. године)

ТАМЈАН

*Кад одлучиши, Преблаги, да грешнике
Опоменеш по њиховим делима
Праведно поделиши заслужене муке
Сети се и мене недостојне с' њима.*

*Али молим те, као Доброг Пастира
Пре него ми судиш за све што сам крива
Пусти ми мирис сваког манастира
Да још једном осетим како сам жива.*

*Јер кад ме обузме велика невоља
Честице тамјана ка Теби ме воде
И страха нема, јер Твоја је воља
Шта ће даље бити, Преблаги Господе!*

*Дозволи ми, Спасе, да као травка
Кличем и прослављам Твоја чудеса
Јер ја могу рећи да сам Православка
Која удише мирис са небеса!*

(24. мај 2010. године Господње)

БОЖИЈА ВОЉА

*Требала сам завирити у себе
Да бих схватила..у трену тишине
Сва искушења долазе од Тебе
Од Светости, Живота, Истине.*

*Свако биће Теби једино хрли
Тебе тражи, за Тобом душа зебе
Јерничега што срце силно грли
Не би било, да није било тебе.*

*Ни игре између светlosti и мрака
Без Твоје промисли бити не може
Ни васелене, нити вечних зрака*

*Које љубављу надахну и проше-
Вај, ниједна невоља није лака
Без Твоје помоћи и воље, Боже!*

(3. август 2009. године)

**ИСПРАВКА
ИЗ ПРОШЛОГ ДВОБРОЈА**

У двоброју Сокола, 18-19, од августа 2011. године, на страници 62 грешком су потписане двије пјесме чији су наслови: Ја Српкиња и Да-нас.

У Соколу је као аутор потписана Дане Благојевић, а аутор пјесама је, у ствари, вишеградска пјесникиња Олга Делић, која их је посветила Дани Благојевић.

До грешке је сасвим ненамјерно дошло приликом прекуџавања пјесама које смо добили у рукопису.

Редакција се извињава Дани Благојевић уколико је због ове ненамјерне грешке имала било каквих непријатности.

Извињавамо се и пјесникињи Олги Делић што није потписана као аутор испод својих пјесама.

Редакција Сокола

РЕПОРТАЖА

Након више од два мјесеца од удеса повријеђени полицијаци из Вишеграда се опорављају код својих кућа

ОПЕТ БИ СТАЛИ НА ПУТ КРИМИНАЛЦУ

Послије неколико хируршких захвата и болничког лијечења двојица припадника Полицијске станице у Вишеграду, који су са још једним колегом 16. децембра прошле године службеним возило препријечили пут и покушали да зауставе бијег криминалаца Рамадана Бахтирија, опорављају се код својих кућа.

Послије удара комбија којим је управљао Бахтири у полицијско возило најтеже је повређен Слободан Сарић а тешке повреде задобио је и командир полицијске станице у Вишеграду Зоран Ушћумлић.

Слободан Сарић

“У удару комби-возила у наше смрскана ми је на више мјеста лијева поткољеница, повријеђена лијева бутна кост и десно колено, расјечена брада и усна а кажу да сам задобио и лакши потрес мозга па сам дugo био без свијести”, присјећа се Сарић.

Зоран Ушћумлић је имао мулти-фрагментални прелом десне поткољенице, тешко му је повријеђена глава и смрскана јагодица и ситније кости око ње где су му на операцији утрађене специјалне металне полочице а слично је урађено и са ногом.

Полицијац Савић дане оправка проводи у специјалном кревету који му је позајмљен у Клиничком центру у

Фочи. Нога му је увезана посебним уделагама и кретање уз помоћ штака сведено је на минимум.

Он каже да му за оздрављење, према мишљењу љекара, треба неколико мјесеци. Док лежи, прикован за кревет - каже - размишља о свему ономе шта му се десило.

“Мислим да бих опет тако поступио да заштитим животе грађана јер сматрам да је то дио нашег послана,” каже кратко Савић.

Ушћумлић се по кући тешко креће са штакама. Нога му је још под отоком.

“Било је ужасно или да нисмо тако реаговали могла се десити и тежа несрећа јер да је тај криминалац комбијем ушао у град не би презао да удари на било кога, било полицијацу или цивил,” каже Ушћумлић.

Зоран Ушћумлић

Обојица повријеђених полицијаца кажу да се за њихово здравље распитују прво колеге, представници Министарства унутрашњих послова и грађани Вишеграда дајући им моралну подршку да издрже и оздраве.

Многи тврде да су храбри полицијаџи ризиковали животе да спријече криминалаца да угрози грађане а посебно дјецу која су ишли у школу.

Тог 16. децембра прошле године криминалац Рамадан Бахтири је након саобраћајног прекршаја у Сарајеву украденим комбијем бежао према Вишеграду. Пратила га је полицијска потјера а на улазу у град три полицијаџи су му препријечили пут. Он је комбијем при брзини од 130 километара на сат ударио у полицијско возило, убрзо се зауставио и онда из њега скочио у Дрину након чега је ухапшен.

У полицијском аутомобилу лакше је био повријеђен и полицијац Денис Рашић.

Pagoje TASIC

Запис из Терзића авлије код Ужица

ОВАКО ЈЕ НЕКАД БИЛО

У сеоском туристичком домаћинству "Терзића авлија" у селу Злакуси код Ужица, које се бави и музејском дјелатношћу, у једној дрвеној кући реконструисана је и учионица основне школе из прошлог вијека.

Власник "Терзића авлије" Саша Дрндаревић каже да је у комплексу старих зграда српског села у којима се налази музејска и туристичка поставка, крчма из тог доба и други објекти, "оживио" и некадашњу учионицу.

"Све што је у учионици је оригинално. Скамије су из 1939. године а ту су и јегиштери, таблице за писање, Упутство за наставу учитељима, ђачке књижице из Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, штапићи за рачунање до десет и старе дрвене рачунаљке и бројни други предмети који су употребљавани у школама", каже Дрндаревић.

Дрндаревић је пронашао и у учионици изложио и свеске за краснопис, први пут штампану "имну" (химну) "Боже правде", затим ђачке торбице

упртаљке ткане на разбојима, као и народне ношње које су ученици тог доба свакодневно носили.

"За посјету учионици влада велики интерес ђачких екскурзија а ученици с пажњом разгледају предмете који су ђаци некад користили и питају за начин кориштења скоро сваког од њих", додаје Дрндаревић.

Старији посјетиоци музеј учионице често захтијевају од кустоса да им одобри да се фотографишу у скамијама и да се "подсјете како је то некад било кад су они били ђаци".

Сеоско туристичко домаћинство "Терзића авлија" отворено је 2005. године. У њему се одржавају бројне туристичке етно манифестације а гости могу видјети како грнчари на грнчарском колу праве од глине ћасе, лонџе, бардаке, тестије, вазне и многе украсне предмете.

Злакуса је село познато у Србији по чувеним грнчарима и њиховим производима.

P. ТАСИЋ

КУЛТУРА

Пренесено из Подгоричког листа *ДАН* (Децембар 2011)

ВИШЕГРАД КУЛТУРНА ПРЕСТОНИЦА С ОБЈЕ СТРАНЕ ДРИНЕ

Мала варош на свјетском гласу. Иако мала и сиромашна варош, Вишеград је у 2011. години био међијски занимљивији и од Сарајева и Бањалуке, политичких и економских центара Федерације БиХ и Републике Српске. Догађаји у Вишеграду су током 2011. просто сустизали један други. Низом манифестација обиљежавано је пола вијека од уручења Нобелове награде за књижевност најпознатијем Вишеграђанину, знаменитом српском књижевнику Иву Андрићу. Такође знаменити српски редитељ Емир Кустурица почео је да гради камени град уз Дрину који ће носити назив Андрићград, а страни туристи су, најзад, почели да стижу возом, узаном музејско-туристичком пругом из правца Мокре Горе.

Народ је у овом крају живнуо, све је више осмијеха на напаћеним, најчешће изbjегличким лијима. Будућност житеља источног дијела Српске је, намах, знатно извјеснија јер, према неким пројјенама током 2012. године у Вишеград би могло да стигне око 150.000 туриста!

У 2011. завршени су сви припремни радови за почетак обнове ћуприје на Дрини, ремек дјела средњовјековног градитељства које је на листи УНЕСКО-а као споменик од изузетне важности.

Али, мноштво је и оних "малих" догађаја који су обиљежили 2011. годину у источном дијелу Српске, и који су, ако ништа друго, имали утицаја на живот грађана.

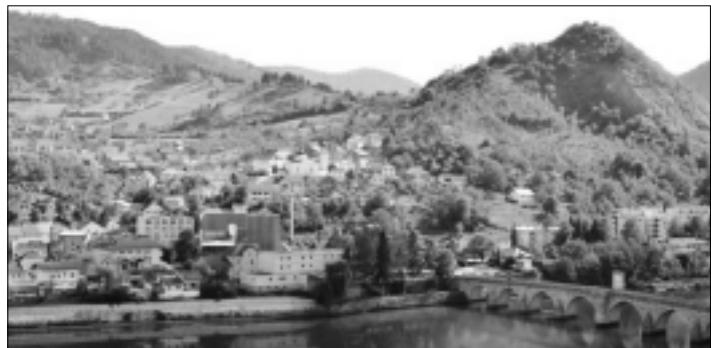
Ваља издвојити значај новосаграђене цркве у селу Топлица у општини Сребреница, јер је то први знак да се Срби враћају на своја вјекова огњишта одакле су их муслиманске паравојне формације протјерале и десетковале прије двије деценије. У сребреничкој општини обновљени су и изgraђени православни храмови у селима Склани, Факовићи, Жлијебаџ, Височник, Прибојевићи, Крнићи и Карна.

Ниску драгоцјених догађања у Вишеграду започели су већ 4. јануара 2011. редитељ Емир Кустурица, српски министар културе Небојша Брадић, министар цивилних послова БиХ Средоје Новић и министар просвете и културе Српске Антон Касиповић. Тема њиховог разговора било је обиљежавање Андрићевог јубилеја.

Андрић за сва времена

Када сте међу Вишеграђанима, било обичним људима или, рејимо, агилним професорима српског језика и књижевности, Данком Митровић, Дијаном Милошевићем, или Стојком Мијатовићем, или ако сте у друштву Бранка Хаџи-Никитовића, директора Градске галерије и оснивача Међународног ликовног саборовања

или овдашњих новинара Славка Хелете и Радоја Тасића, ви осјетите у њима необичан понос и огромно задовољство што живе у граду у коме је добар дио дјетињства и дјечаштва провео Иво Андрић. То, сигурно, преносе и на своје ђаке и своје суграђане, па данас нема у Вишеграду дјетета, нити одрасле особе, а да не зна ко је Иво Андрић и шта је написао.

Много је тога у 2011. години приређено у Вишеграду у оквиру обиљежавања значајног јубилеја, пола вијека од дојдјеле Нобелове награде Андрићу. Традиционална културна манифестација "Вишеградска стаза" одржана почетком јуна, 32 по реду, била је у знаку овог јубилеја. На свечаној академији под називом "Похвала Иву Андрићу", за коју је програм написао књижевник Милован Витезовић, бесједу о Андрићу говорио је академик Светозар Колјевић. Међу учесницима су били глумци из Београда Вјера Мујовић, Рада Ђуричин и Небојша Дугалић, композитори Зоран Христић и Раде Радивојевић, хор "Јединство" из Бањалуке и други. Пригодан програм приредили су и ученици Средње школе "Иво Андрић", а одржани су и Сусрети библиотекара Републике Српске. Отворена је и изложба фотографија Ива Андрића из колекција Музеја града Београда, и одржан округли сто на тему "Визија Андрића у савременом свијету уз стално ишчитавање у библиотекама".

Ваља додати да је у оквиру "Вишеградске стазе" Народно позориште из Крушевца извело представу "Проклета авлија", те да су представљене књиге "Оно што одувек желим", лауреата НИН-ове награде Гордане Ђирјанић, и књиге "Имам причу за тебе" аутора Миленка Пајића, добитника Андрићеве награде за најбољу збирку прича.

Такође, традиционално Међународно ликовно сaborovanje у Вишеграду, на коме се окупило више од 30 умјетника из десетак земаља, било је у знаку овог јубилеја. У низу свечаности одржан је и час у Андрићевој спомен-учионици. Како је у краћој бесједи истакла магистар књижевности Ђанка Митровић, управо у Вишеграду.

граду, на обалама Дрине, опчињен љепотом пејзажа, тих, њежан и замиšљен, загледан у комадић неба изнад Буткових стјена, Иво Андрић је започео сан о љепоти стварања. Тада досањали су грађани Вишеграда на најљепши начин у 2011. години.

- То је био његов први дјечачки немир, прва спознаја зла и неправде, која му се као дјечаку дубоко урезала у памћење. Тај немир постао је дио његове умјетничке љепоте и свега онога проистеклог из његовог пера - рекла је између осталог Данка Митровић.

Андрићев јубилеј обиљежиле су и Поште Српске. Промовисале су, у децембру 2011, јубиларну марку са ликом Ива Андрића, номиналне вриједности 90 фенинга, штампану у тиражу од 15.000 примерака. Светислав Ковачевић, представник Пошта Српске, уручио је блок јубиларних поштанских марака вишеградској Народној библиотеци "Иво Андрић", Дому културе, начелнику општине Вишеград Томиславу Поповићу и Данки Митровић.

Бира, најзад, довезао странце

У јесен 2011. године, послије вишемјесечног чекања на листи пријављених путника, у Вишеград је музејско-туристичком пругом узаног колосијека из правца Мокре Горе стигла прва група од стотинак страних туриста. Требало је само доживјети њихово усхићење, посебно кроз кањон ријеке Рзав која у овај крај, и на ушће у Дрину у Вишеграду, доноси мирис Златибора и планине Муртенице испод које извире. Ти махом сиједи Европљани су настојали да забиљеже тренутак када парњача излази из тунела. Воз се зато заустави на "отвореној прузи" мало подаље од тунела, путници изађу, заузму положај за фотографисање, а парњача уз препознатљиви писак врати композицију назад кроз тунел. Права је свечаност када се послије неколико тренутака отуда помоли сва обавијена димом и паром. Сами Бог зна у колико су приватних колекција широм Европе, мејлом или на други начин, стigli снимци са те прве "међународне вожње", направљени у кањону миришног Рзава на маштовитој прузи Мокра Гора Вишеград, или међу дјечијом са хљебом и сољу у рукама и у српским народним ношњама на Жељезничкој станици Вишеград.

Коначан долазак првог редовног туристичког воза у Вишеград помогла је и Влада Републике Српске и Жељезнице РС. Ипак, допринос "компија", Жељезничара са Шарганске осмице, је немјерљив. Њихови неимари су поставили колосијек, а њихова парњача и вагони су повезли прве туристе из Швајцарске који су закупили прву вожњу. За везу са Вишеградом музејско-туристичком пругом највише се залагао Мокрого-раџ мр Радован Глибетић, директор финансијског сектора Железница Србије и предсједник Одбора за обнову Шарганске осмице. Његов сан се најзад остварио. Возови сада поново тутње долином Камишине и Рзава. Када је ова пруга укинута 1974. као нерентабилна, ваља на то подсјетити, све жене у кућама око пруге убрали су црне мараме у знак жалости.

Град за цијело човјечанство

Посве необичним перформансом, уз звуке багера и камиона, али и опере у извођењу симфонијског орке-

стра и хора РТС-а, у Вишеграду је на Видовдан 2011. започела градња Андрићграда. Емир Кустурица, идејни творац овог новог културно-туристичког чуда, које ће свакако надмашити Дрвенград у Мокрој Гори, каже да ће то бити град достојан бесмртног Ива Андрића. Том својеврсном спектаклу присуствовало је неколико хиљада Вишеграђана и становника сусједних општина у источном дијелу Српске и Златиборског округа у Србији. Почетку градње присуствовали су највиши функционери Српске Милорад Додик и Александар Цомбић, већи број министара, представници политичких партија и заједничких органа БиХ, Српске православне цркве и Исламске заједнице.

- Ово је пројекат ентузијазма, љубави и вјере у бољу и срећнију будућност - рекао је Милорад Додик, потврђујући да је већ на почетку градње Андрићграда ангажовано неколико стотина радника из вишеградских фирм.

Емир Кустурица је нагласио да ће овај комплекс бити ренесансни град од камена, у коме ће доминирати средњовјековни православни храм, тврђава, улице и тргови, мале пијаће, занатске радње, па хотел, позориште, мултиплекс биоскоп, галерија. Непуне три седмице након свечаног почетка радова, терен на ушћу реке Рзав у Дрину у Вишеграду је раширен и започели су грађевински радови. Камен темељац за прве објекте поставили су заједно Милорад Додик и Емир Кустурица, а у темеље је узидана и флаша маслиновог уља, симбол мира и благостања. На њој је записано: "Љета господњег 2011. године. Милорад Додик и Емир Кустурица". Већ током јесени 2011. први објекти су стављени под кров. Појашњавајући брзину градње објеката прве фазе Андрићграда, Кустурица је нагласио да се то постигло добром организацијом, по западним искуствима, али и захваљујући изузетно лепом времену, које је продужило грађевинску сезону.

- Добром организацијом посла и бригом о свакој уложенју марки у овај пројекат, успјели смо да у 2011. под кров ставимо зграде позоришта, биоскопа, главне капије, и градске куће, а назире се и главна улица - Страдун. Лијепо вријеме нам је омогућило да почнемо и радове на градњи Андрићевог института и Робне куће, објеката из друге фазе. Настављамо радове истим темпом, да би смо испоштовали задати рок, да Андрићград буде завршен и комплетно стављен у функцију крајем 2014. године.

Светислав Тијанић

Општина Вишеград и СПКД “Просвјета”, на дан Андрићевог јубилеја, 50 година од уручивања Нобелове награде за књижевност славном писцу, приредили свечану академију

ВИШЕГРАД НОБЕЛОВЦУ

Свиљежавајући 10. децембар, 50-ту годишњицу уручивања Нобелове награде за књижевност чувеном писцу и свом суграђанину Иви Андрићу Српско просветно и културно друштво “Просвјета” и Општина Вишеград, приредили су 9. децембра 2011. године свечану академију у великој сали Дома културе, под називом “Вишеград нобеловцу”.

У кратком обраћању начелник Вишеграда Томислав Поповић подсјетио је да је Иво Андрић, правилно тумачећи прошлост, прославио Вишеград и учинио га већим него што су његови уски простори око дринских обала.

Осврћући се у прошлост, у којој је наш нобеловац заувијек утиснуо печат властитог непролаза и вјечности, нама преостаје само да, уз његову мисао и идеју, наставимо градити будућност, проширујући ћуприје које спајају не само ријечне обале, већ људе и њихова срџа, рекао је Поповић, додавши да као резултат те филозофије и захвалности великим писцу, као никадје у свијету, у Вишеграду ниче Андрићград, који ће изнова афирмисати овај град, стари камени мост и велико Андрићево дјело.

Након поздравне ријечи Војислава Топаловића, у име “Просвјете” Републике Српске, који је подсјетио да је Иво Андрић постао њен члан давне 1919. године, бесједу о великому књижевнику говорила је професор књижевности Данка Митровић, предсједник вишеградске “Просвјете”.

Данка Митровић

-Покушавамо ли схватити дефиницију Андрићевог живота и карактер његове мудрости схватићемо да је

Хор и етно група Богословије “Свети Петар Дабробосански” из Фоче

читаво његово сазнање о свијету сократовско, јер не инсистира на појашњавању појава и збивања. Без обзира на велико животно искуство и снагу разума, живот за Андрића је мутан и неразјашњен. Као да сви његови природни, друштвени, историјски и биолошки закони само служе да би се у појединим људским судбинама од њих одступало, нагласила је Митровићева, додавши да је, ваљда, то разлог што Андрић избегава крајње закључке, већ предочавајући стварност људских односа читаоцима препушта доношење суда о њима.

У програму Академије учествовао је хор и етно група Богословије "Свети Петар Дабробосански" из Фоче, а глумац Иван Вучковић је читao одломке из Андрићевог чуvenог романа "На Дрини ћуприја".

Реџитатори Основне школе "Вук Караџић" и Средње школе "Иво Андрић" из Вишеграда читали су преписку славног писца са ученицима вишеградске Гимназије, те дијелове из његових "Записа поред пута".

Вишеградски средњошколци Дејана Мосић, Стојка Васиљевић и Мирко Ђукановић извели су пјесму Ива Андрића "То од све није љубав", за коју је специјално за свечану академију на овогодишњој "Вишеградској стази" музику компоновао Раде Радивојевић из Београда.

Наглашавајући "да је Андрићева књига Балканска библија и својеврсни животни путоказ", у завршној ријечи на свечаној академији Андрићу у част професор књижевности Дијана Милошевић позвала је вишеградске просвјетне, културне и јавне раднике и ствараоце да слиједе утабане стазе нашег нобеловца, најављујући за наредну годину достојно обиљежавање 120 година од рођења Иве Андрића.

У склопу академије Поште Српске су промовисале јубиларну марку са ликом Иве Андрића, номиналне вриједности 90 фенинга, штампане у тиражу од 15.000 примјерака. Преставник Пошта Српске, Светислав Ковачевић, овом приликом јубиларни блок поштанских марака уручио је вишеградској народној библиотеци "Иво Андрић", овдашњем дому културе, начелнику Вишеграда Томиславу Поповићу и Данки Митровић, предсједнику вишеградске "Просвјете".

У оквиру пратећег програма, у холу Дома културе приређене су изложбе књига Издавачке куће "Дабар" Митрополије дабробосанске и радова Соколове секције Кућне радиности.

C. Хелета

У Спомен разреду Ива Андрића обиљежен велики тишчев јубилеј

АНДРИЋЕВ САН О ЉЕПОТИ СТВАРАЊА

Биљежавајући 50. година од како је најпознатијем вишеграђанину и нашем највећем књижевнику Иву Андрићу уручена Нобелова награда, вишеградски културни, просвјетни и јавни радници и ствараоци пригодним часом у његовом спомен разреду, обиљежили су овај велики и значајни јубилеј.

У препуној Андрићевој учионици пригодан час је водила професор књижевности Дијана Милошевић.

Крајом бесједом магистар књижевности Данка Митровић, предсједник вишеградске "Просвјете", је подсјетила да је управо у Вишеграду, на првим и склисским обалама Дрине, опчињен љепотом пејзажа, тих, њежан и замишљен, загледан у комадић неба изнад Буткових стијена, почeo Андрићев сан о љепоти стварања.

-То је био његов први дјечачки немир, прва спознаја зла и њеправде, која се дубоко урезала у памћење вишеградског дјечака. Тај немир постао је дио његове умјетничке љепоте и свега онога проистеклог из његовог пера, нагласила је Митровићева.

Она је истакла да је љепота Андрићевог дјела надахнута и драматична, рафинирана и госпотствена.

-Али, трагајући за љепотом трагао је Андрић и за истином. Спознавши истину објелоданио је и љепоту. "Свеједно је која је ваша истина. Пренесите је као светињу и не изневјерите као душу своју никада", говорио је Андрић. За Андрића је то постала хипотеза коју је увијек изнова требало потврђивати, бесједила је Митровићева.

Подсјетивши на Андрићев однос према Босни и њеном човјеку она је истакла да је Андрић увијек истичао оно што је тог човјека одувијек красило-његову душу, занемарујући све оно што је пролазно, материјално и безвrijедно.

-И тако је Андрић постао наш учитељ, рекла је Митровићева.

У пригодном програму у Андрићевом разреду у Вишеграду учествовали су реџитатори и пјевачи Средње школе "Иво Андрић" и Основне школе "Вук Караџић" из Вишеграда.

C. X.

САБОРИ

У Новом Горажду, октобра 2011. године, одржан 8. сусрет братства фамилије Чарапића

ПОНОСНИ НА СВОЈЕ СЛАВНЕ ПРЕТКЕ

Зјековима помјерани са својих огњишта, почев од постојбине у селу Убавац код Куче, двадесетак километара од Подгорице, па све до по-сљедњег ратног сукоба у Босни и Херцеговини, братство фамилије Чарапић данас је расуто дљем свијета.

То је, како кажу, основни разлог што су почев од 2004. године почели са организовањем братствених сусрета.

Домаћини 8. сусрета били су Чарапићи поријеклом из Горажда, а сусрет је одржан код храма Светог Ђорђа, у Доњој Сопотници, у општини Ново Горажде.

Чарапићи испред храма Св. Ђорђа у Сопотници

Била је то прилика да се виде најрођенији, да међусобно упознају своје млади нараштај и да изврше својеврсну „инвентуру“ унутар братства. Тако су са радошћу констатовали да су између два годишња сусрета још бројнији новим потомцима. А у знак сјећања на преминуле чланове одржан је помен парастос, кога је служио парох гораждански Новица Ђебић.

Др Саво Чарапић

У склопу сусрета Чарапићи су обишли градско гробље и новоизграђену Спомен собу погинулим припадницима Горажданске бригаде Војске Републике Српске, а затим је дружење настављено у мотелу „Јагодин“ у Устипрачама.

Комплетно и изврно поријекло Чарапића овјековјечно је у обимној књизи Милорад Чарапић из Бара, један од најстаријих међу њима.

Милорад Чарапић

-Податке о нашем поријеклу сакупљао сам пуне четири године да би 2003. написао родослов, а одмах након тога и обимну књигу. Највише података добио сам од Небојше Чарапића из Куршумлије, потомка чувеног и славног Кађорђевог војводе Васа Чарапића, те од др Сава Чарапић, поријеклом од Горажда, каже Милорад.

Он додаје да су Чарапићи дио чувеног племена војводе Марка Миљанова, које се дugo времена одупирало турској сили.

-Никоме нису плаћали харач, а ни порез кући Петровића. На жалост у два наврата Чарапићи су 1774. и 1856. године попаљени и расељени, прецизира Милорад, додајући да су Чарапићи данас расељени по свим градовима Црне Горе, затим по многим градовима у Босни, са базом у Горажду, те по Србији у Белом Потоку, Београду, Куршумлији, у Рудничком округу... а има их практично на свим континентима.

По ријечима Др Сава Чарапића њихово братство на Бучје код Горажда долази прије 170 година.

-Прогнани из Куче Борак Брдо насељавају два брата, од којих је Јован имао девет синова и двије кћери. Један од његових синова такође је имао девет синова. Зато је ова грана Чарапића међу најбројнијим, али на жалост након посьедњег рата и најрасељенија, обзиром да их у Горажду данас, од 50 предратних породица, има свега неколико, наглашава Др Саво Чарапић.

При растанку, након годишњег сусрета, забиљежили смо код већине сузе у очима, али и радост због чувања традиције на заједничко поријекло.

Домаћинство наредног, 9. сусрета бројног братства фамилије Чарапић преузели су њихови сродници из Куршумлије.

С. Хелега

АКТИВНОСТИ СОКОЛА

Вриједне чланице секције Кућне радиности Српског соколског друштва "Соко" из Добрена све више се намећу својим оригиналним радовима

ЊЕГУЈУ НАРОДНО СТВАРАЛАШТВО

Секција Кућне радиност, која дјелује при Српском соколском друштву "Соко" из Добрена код Вишеграда, формирана је 2006. године и чине је жене из Добрена и Вишеграда. У секцији дјелује 15 ткаља, а пет чланица се бави народним везом, плетењем, хеклањем и израдом традиционалних сувенира.

-Основни циљ секције је израда народних рукотворина ткањем на разбоју, народним везом, традиционалним плетењем, хеклањем и израдом чипки, затим кројењем и шивењем, организовањем изложби и других видова представљања јавности, те прерадом сировине за ткање, плетење и везење на традиционални начин, каже Бранка Чарапић руководилац ове, једне од најактивнијих, Соколових секција.

Од оснивања добрунске ткаље раде по усклађеним мустрама на властитим разбојима у својим кућама, јер немају властите радионице.

-Посредством "Сокола" секција је реализовала подстицајни-развојни кредит код општине Вишеград у износу од 16.200 марака. Тако је 12 ткаља успјешно завршило курс ткања и добило нове разбоје, уз мању количину почетног материјала, каже Чарапићева, појашњавајући да по основу кредитног задужења свака чланица мјесечно враћа по 26,15 марака.

Обзиром да већи број ткаља не ради, а још увијек нису успјеле значајније тржишно пласирати своје производе, секција је у два наврата тражила од општине Вишеград отпис преосталог дуга, али то, на жалост, није наишло на разумјевање одборника Скупштине општине.

-Без обзира на то ми смо истрајне и са нашим изложбама пратимо сва културна и друга дешавања у Вишеграду, а посебно у манастирима у Добрину, Вардишту, Горњој Лијесци и Добрунској Ријеци. Излагале смо наше радове у Фочи, Чайни-

чу, Рудом, Прибоју, Рогатици, Новом Горажду, те у Мокрој Гори, каже Чарапићева.

Са успоставом саобраћаја на ускотрачној туристичкој прузи Мокра Гора-Вишеград, у договору са Туристичком организацијом и општином Вишеград Соколове ткаље су прошле године, на платоу испред жељезничке станице, дочекивале бројне туристе са изложбом својих радова.

-Планирамо то наставити и током 2012. године, али знатно организованије. Због тога ћемо конкурирати Општини Вишеград са пројектом набавке монтажних изложбених тезги. Уз то, преко општине и Туристичке организације настојаћемо у згради же-

љезничке станице, уз сагласност "Жељезница Републике Српске", обезбедити мањи простор где би чували тезге и наше радове, најављује Чарапићева, додајући да у зависности од спонзора планирају и организовање сајма рукотворина, а много очекују и од будућих посетилаца "Андићграда".

Она истиче да су ткаље у значајној мјери савладале овај прастари занат.

-Добар број је успио проникнути у старе народне мустре. То је мукотрпан посао, обзиром да на простору Горњег Подриња нема међу живима домаћицама које су се бавиле ткањем. Зато смо принуђене да проучавамо њихове радове и препочињемо традиционалне мустре на нашим разбојима, појашњава Чарапићева, додајући да су на тај начин већ успеле да тржишту понуде препознатљиве сувенире овог краја.

C.X.

Og 1996. године учитељица Мирјана Александровић успешно води школску драмску секцију у Доброну код Вишеграда

ЦИЈЕЛА ШКОЛА ДРАМСКА СЕКЦИЈА

Све је почело 1996. године када је у мноштву изbjеглих Срба из Сарајева, након Дејтона, свој нови завичај у Доброну код Вишеграда пронашла Мирјана Александровић.

- Као просвјетни радник убрзо сам ангажована у подручној основној школи у Доброну, заједно са колегињицом Ратком Лемез, која је ту остала само двије године. Уз ђаке, а било их је тада 18, полако сам лијечила ране за изгубљеним завичајем, прича ова вриједна учитељица која је тада, самоиницијативно, основала школску драмску секцију.

Оно што је најинтересантније од тада па до ових дана, из генерације у генерацију, сви основци овог подручног одјељења били су, практично без изузетка, чланови запажене Драмске секције.

- Монах Јован Гардовић, из манастира Светог Николаја у Добрунској Ријеци, пратећи рад и активности мојих малих глумаца 1998. године нам је

предао палицу школских Савинданских свечаности, присјећа се учитељица Мирјана, додавши да су 2000. године, када је у манастиру Доброн основано Српско соколско друштво "Соко", постали колективни чланови Соколове драмске секције.

Расли уз подручну школу

Мирјана прича како је због смањења броја ђака 2001. године подручна школа у Доброну била, практично, пред гашењем.

- Спали смо били на само три ђака, али убрзо добили четвртог. Сјећам се, био је то Радомир Трифковић. Колико сам била радосна због опстанка школе, толико и због новог члана драмске секције, казује Мирјана.

Она је од 1996. године уз подршку Сокола и манастира Доброн, али и матичне школе "Вук Караџић" из Вишеграда одњеговала и подучавала основама глуме 15 генерација основаца. Отприлике кроз секцију је продефиловало њих стотињак, који су је напуштали након петог основне, али увијек се интересујући за њихов рад.

- Добар број њих је и по преласку у више разреде у Вишеград, па чак неки и као средњошколци, глумио у неким од наших комада. Тако сам уз помоћ мојих основаца, мојих младих глумаца, драматизовала скоро сва дјела Бранка Ђопића, разне бајке и друге дјечије комаде, прича Мирјана Александровић.

Најрадоснија је, каже, кад добије нове ђаке-прачиће и кад у њима препозна нове глумце, макар статисте, а најтужнија кад се са њима, након петог основне растаје.

- Немамо сцене, ни неких посебних реквизита, али имамо велику вољу, надареност и ђачки урођени таленат. Ја имам неку своју тајну којом их кроз другарство и вјежбе након наставе ослобађам треће приликом званичних наступа уз дан школе овде и у Вишеграду, на разним приредбама, промоцијама, крсним славама, на Васкршњој академији у манастиру Добрун, те приредбама у манастиру Добрунска Ријека, појашњава учитељица Мирјана.

Сви глумци одлични ђаци

Хвали се да су активности школске и Соколове драмске секције овјековјечене у документарном ТВ филму, снимљеном у манастиру Добрун, да их сви хвале, али да до сада нису добили нека значајнија признања за свој предани аматерски рад.

- Срећна сам што сам кроз дружење са мојим ђацима преко драмске секције стекла велике пријатеље, али и одличне ђаке. Сви који наставе школовање у Вишеграду, а има их већ и на факултетима, по правилу су одлични и врлодобри ђаци, прича нам Мирјана Александровић, потајно се надајући да ће неко од њих "залутати" на праве позоришне даске и постати први прави глумац поникао у Соколовој драмској секцији у Добруну.

До пензије јој је остало још четири године, а од ове године у подручно одјељење добила је младу колегиницу Јелену Сикирић.

- Радосна сам што се Јелена активно укључила у рад наше драмске секције и што сваког дана по-прима неопходну љубав према овој ваншколској

активности. Надам се да је у мојим савјетима, као и моји ђаци, препознала значај оваквог дружења и оваквих активности, чија је круна добро изведен драмски комад пред задовољном публиком, која нас увијек награђује са великим и дуготрајним аплаузима. Макар некад моји мали глумци направили неки гаф, грешку или на тренутак заборавили текст или комплетну улогу, прича Мирјана Александровић, најављујући нове наступе Соколове драмске секције из Доброна уз Божићне и Новогодишње Празнике, те уз савинданске школске свечаности.

Жеља јој је да ову њену племениту драматуршку мисију, након њеног пензионисања, настави Јелена Сикирић.

C. Хелета

ЗАНИМАЊА

СВЕ СТАЗЕ ПОШТАРА ГОРАНА

Најчешћи важан гост код домаћина у више-градским селима некад је био порезник, па милиционер, шумар и поштар.

Сељаци су се од ових службеника, како су их звали прибојавали па су се трудили да на астал (сто) пред њих изнесу најбољу ракију и неко мезе.

У села, насељена углавном старачким домаћинствима, данас мало ко улази. Остали су им вјерни само поштари, који редовно закуџају на врата носећи пензије и рачуне.

Горан Тубић са поштанском торбом на рамену тумара сеоским ливадама и странпутицама пуних 25 година.

“Ова ми је најтежа зима у животу. Џипеле сам скинуо и обуо гумене чизме послиje Нове године и још их не скидам с ногу. До сеоских кућа често први пропртим снијег, а прије неки дан, да бисмо сти-

гли у Велетово три електичара и ја платили смо трактористу да нас довезе у сметовима завејано село”, прича Тубић.

Овај кршни делија, одговоран према свом послу, не признаје да има препрека да обави задатак. Тако је, како вели, 12. фебруара кад је снијег висок 1,5 метар блокирао села, са компанијом Мијом Бабићем пет сати лопатама пробијао пртину до болесног Светозара Зарића у Добрунској Ријеци.

“Морао сам то учинити јер двадесет дана нико није дошао до његове куће а лијекови су му били неопходни. Обрадовао се и пензији иако је није тада имао гдје потрошити”, прича Тубић.

Овај поштар у згради поште у Доброну увијек има на располагању два пара гумених чизама и исто толико пари вунених чарапа.

“Кад дође вријеме подјеле пензија и којекаквих рачуна онда дневно препјешачим од 25 до 30 километара,” говори Тубић.

Соски поштар пун је прича о згодама и незгодама са сељацима. Тако, каже, сваки од њих жели бар пола сата да с њим посједи, исприча се, пита за новости у граду али и код компанија код којих не може да дође.

“Сељацима дођем као неки добровољни сервис. Ево види, у поштанској торби поред чекова и рачуна носим обавезно кафе, шећера, паклију цигарета, рахатлокум или бриферију за испитивање струје и изоловане комбинирке да неком старцу или старици, ако му је прегорио осигурач, поправим то и доведем у нормално стање,” присјећа се поштар Горан.

Сељаци често моле поштара, који је омиљен у народу, да неком у друго село пренесе за њих важну поруку. Као “поручи дер Гвоздену да имам јунџа за продају па ако оће да га купи да упари с оним својим биком.”

Старије колеге поштари причали су му да је не тако давно поштар у село морао да донесе и тужну вијест и телеграм да је сељаку неко умро у болници “на аперацији” или у далеком свијету као и војну позив за “резерв” која је људе по мјесец дана одвајала од земље и важних сеоских послова.

Радоје ТАСИЋ

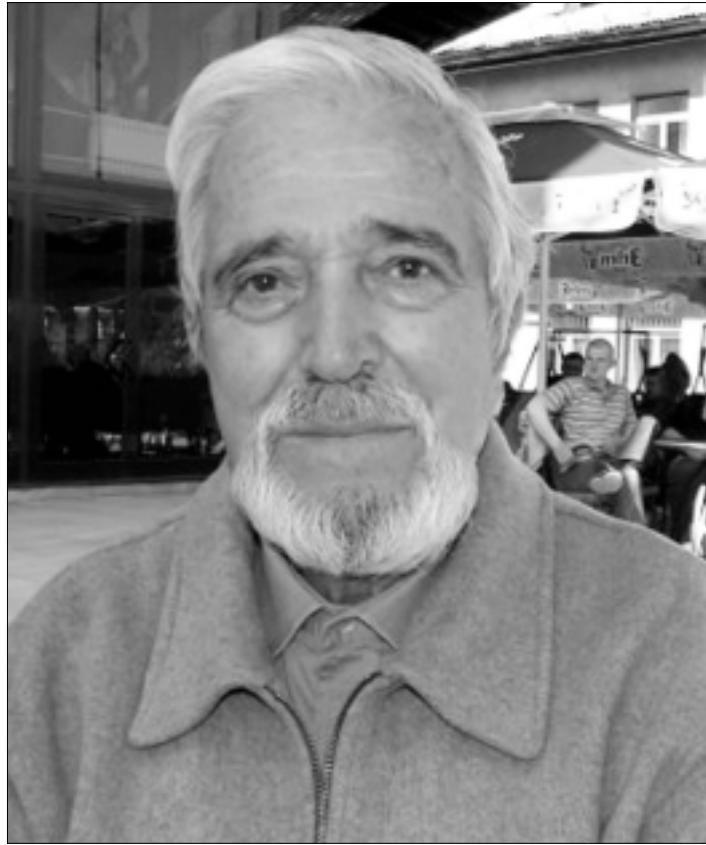
ВИЈЕСТИ ИЗ КУЛТУРЕ

Петко Чанчар, фочански пјесник и афористичар, објавио своју 50-ту књигу

“У ИМЕ НАРОДА” УЗ ЈУБИЛЕЈ

Пензионисани адвокат и магистар права, Петко Чанчар из Фоче, почетком ове године објавио је своју, ни мање ни више, већ 50-ту књигу.

Овај пут ради се о збирци под насловом “У име народа”, у којој је објавио око хиљаду најновијих афоризама и епиграма, тематски разноврсних, од љубави, преко мржње до политике.

Појашњавајући наслов и садржај посљедње књиге Чанчар каже “да се, по правилу, сви када дођу на власт позивају на народ”!

-А када се, тешког срца, “растану од хотела”, опет се сјете свог народа, истиче Чанчар.

Каже да је своју прву књигу поезије за дјецу објавио у 21. години живота, још као загребачки студент права, за коју је добио и награду. Касније, током дугогодишње правничке каријере, увијек је налазио времена и за писање, али то није објављивао.

Активирао се тек по пензионисању 1999. године, тако да је у том животном добу, када већина није радно активна, објавио преосталих 49 књига!

-Само у 2009. години објавио сам девет, а у 2010. чак 15 књига поезије и афоризама. Многи кажу да сам по томе специфичан и својеврсни рекордер, појашњава Чанчар, додајући да је прије четири године, на Свјетском фестивалу хумора “Милован Илић Минимакс”,

добио награду за једну од својих бројних књига афоризама.

У свом богатом радном вијеку Петко Чанчар је, између остalog, био судија Врховног суда Републике Српске, предсједник Вијећа општина предратне БиХ, а био је и посланик првог сазива Народне скупштине Српске Републике БиХ.

Очигледно је да је његово богато радно искуство, након пензионисања, изњедрило нове пјесничке стихове, а знатно више афоризме које је овај заљубљеник писане ријечи са папира уоквиро у својих 50 књига.

C. X.

*Међународна афирмација фолклориста
“Светог Ђорђа” из Новог Горажда*

МЕЂУ ОДАБРАНИМ У ПОЉСКОЈ

Фолклористи “Светог Ђорђа”, који већ пет година успјешно дјелују при Српском просвјетном и културном друштву “Просвјета” из Новог Горажда, израсли су у искусне и афирмисане фолклорне ансамбле.

Уз бројна гостовања и наступе на саборима и фестивалима широм Републике Српске и Србије прошлог ћетра су гостовали и у Пољској, где су код организатора признатог и афирмисаног Међународног фестивала фолклора у Новом Сончу добили бројне похвале и ласкава признања.

-На конкурс за учешће на овом фестивалу пријавила су се фолклорна друштва из чак 126 земаља свијета. Наше је одабрано међу шест, што је за нас изузетно велико признање. Поред нас на фестивалу у Пољској учествовала су фолклорна друштва из Венеције, Индонезије, Чешке, Аустрије и Црне Горе, прича Благоје Џеровић, умјетнички руководилац “Светог Ђорђа”.

Млади фолклористи Новог Горажда у пољском граду Нови Сонч, за пет дана трајања овог међународног фестивала, представили су се са четири кореографа-

фије: Шумадија, Нишава, Гламочко коло и пјесме и игре из Сарајевског поља.

Преносећи изузетно позитивне утиске са овог гостовања, вођа пута и члан управе "Просвјете" из Новог Горажда, Милорад Нешковић каже да су у Пољској нашли на срдачан пријем и изузетно гостопримство.

-Поред домаћина, за наша гостовања интерес су исказала и друштва из неколико земаља, учесници овог фестивала, прецизира Нешковић.

Благоје Џеровић каже да је на ово гостовање ишло 30 најодраслијих и најискуснијих фолклориста.

-Поред њих радимо и са млађим селекцијама, тако да редовно окупљамо стотињак чланова. Мало је теже са ношњама, али се сналазимо, а што се тиче финансирања увек нам је, путем "Просвјете", у сусрет излазила и излази Општина Ново Горажде, наглашава Џеровић.

C.X.

Традиционални Конкурс часописа Соко из Добруна код Вишеграда

КРАТКЕ ПРИЧЕ НА ТЕМУ “ХРИСТОС ВАСКРСЕ”

Редакција часописа за духовну и културну просвјету СОКО, Српског соколског друштва Соко из Добруна код Вишеграда расписала је традиционални конкурс за кратку причу на тему "Христос Васкрсе".

На конкурс се пријављују необјављене приче, чији су аутори из свих српских крајева.

Један аутор може конкурисати са највише три приче дужине до 150 редова, које се достављају у три примјерка потписана шифром, с тим да посебна коверта садржи рјешење шифре и податке о аутору.

Радови се шаљу поштом на адресу Српско соколско друштво СОКО, са назнаком за конкурс часописа Соко, 73247 Добрунска Ријека-манастир св.Николаја, а крајњи рок за достављање је 24. март 2012. године.

Редакција Сокола најуспјешније ауторе наградиће: За прво место са 200 марака, за друго место са 100 марака, а за треће место са 50 марака.

Проглашење најбољих и уручивање награда обавиће се на Васкршњој академији у манастиру Добруну, 22. априла 2012. године.

Поред три награђене, редакција Сокола ће одабрати одређени број квалитетних кратких прича које ће бити објављене на страницима часописа и у оквиру посебне збирке.

На конкурсу не могу учествовати чланови редакције часописа Соко, а додатне информације се могу добити на телефоне број: 058 612-112, 058 630-511, 065 431-505 и 065 536-386.

С. Хелета

У Вишеграду, након дужих најава, обједињена два фолклорна ансамбла

КУД “БИКАВАЦ” БРОЈНИЈИ И КВАЛИТЕТНИЈИ

Подржавајући иницијативу администрације локалне управе у Вишеграду су се крајем јануара објединила два фолклорна ансамбла: КУД "Бикавац" Вишеград и фолклорна секција Српског соколског друштва "Соко" из Добруна.

То је озваничено на објединитељској скупштини, на којој је наглашено да вишеградски фолклористи, поред додатне масовности, очекују знатно квалитетнији рад, уз већи број разноврсних кореографија и оригиналних ношњи.

Програмом рада за 2012. годину предвиђено је додатно омасовљење чланства, уз укључивање у рад знатно већег броја активиста. Обједињени КУД ће, како је наглашено, посветити знатно већу пажњу стручном оснаправљању старијих чланова, од којих се очекује да постану будући кореографи.

Најављени су бројни наступи у Вишеграду, широм Српске и Србије, те наставак међународне сарадње са фолклорним друштвима из више Европских земаља, са којима су протеклих година сарађивала два фолклорна друштва.

-Обједињено друштво преузима и афирмисани Соколов Међународни фестивал фолклора, који се по девети пут одржава почетком маја ове године у Вишеграду, нагласио је Нови Ичагић, секретар КУД-а "Бикавац".

За предсједника КУД-а, који ће наставити активности под називом "Бикавац", изабран је Зоран Гаџић. За предсједника Скупштине изабран је Милан Комад, а за његовог зајменика Александар Којић. Функција секретара повјерена је Нову Ичагићу, благајнику Милици Васић, а економа Ковиљки Мотика. Изабран је и Управни одбор од девет, те Надзорни одбор од три члана, а дужност духовника КУД-а повјерена је свештенику Драгану Вукотићу.

Предсједник обједињеног КУД-а "Бикавац", Зоран Гаџић, нагласио је да уз подршку општине Вишеград очекују помоћ и других спонзора, како би израсли у престижан градски фолклорни ансамбл, који је Вишеграду, у коме се реализују капитални културно-туристички пројекти, итекако потребан.

Како је најављено, прве пробе два обједињена вишеградска фолклорна ансамбла почеће 4. фебруара у холу Средње школе "Иво Андрић", до када ће нови Управни одбор одредити и кореографе.

Очекују приступање и трећег КУД-а

У Вишеграду, од прије пар година, дјелује и трећи фолклорни ансамбл - "Краљ Петар Први Ујединитељ". Очекује се да ће и они у овој години приступити обједињеном КУД-у "Бикавац". Тиме би се, без сумње, додатно добило на масовности и квалитету.

Нови управни и надзорни одбор

У Управни одбор КУД-а "Бикавац" изабрани су Зоран Гаџић, Зоран Васиљевић, Предраг Марковић, Борислав Пољчић, Ивана Мутапчић, Златко Далфого, Зоран Рајковић, Јелена Симеуновић и Игор Васић.

У Надзорни одбор обједињеног КУД-а изабрани су Обрад Трифковић, Славко Хелета и Борислав Пољчић.

C.X.

Признање Божидару Станару, књижевном ствараоцу из Рогатице

НАГРАДА ЗА ПЛОДНО СТВАРАЛАШТВО

Књижевни стваралац из Рогатице, Божидар Станар, иначе активни члан књижевног клуба "Романија" из Соколца, на прогодишњем 56. међународном београдском сајму књига промовисан је у лауреата издавачког предузећа "Жиравац" из Пожеге.

Ради се, о тек установљеној, годишњој награди "Жиравац" најплоднијим књижевним ствараоцима. Станар је, наиме, у издању "Жиравац", у последње четири године, објавио три романа, једну збирку поезије и једну приповједака.

-Награда "Жиравац" за књижевно стваралаштво, која се од ове године додељује ауторима који код њих објављују своја дјела, за мене је велика част и признање. Тим прије што "Жиравац" годишње изда око 40 разних

књига, међу којима су и дјела великих књижевних имена, као што су Добрило Ненадић, Слободан Ристовић и низ других стваралаца. Награда ми је још значајнија што је додељена на Сајму књига у Београду, казује Станар, који је од 1996. до октобра ове године објавио једанаест књига поезије, три романа, једну књигу шарене прозе и двије књиге приповјетки.

Божидар Станар је, поред поменутих књига, објавио збирке пјесама: "У сретање живота", "Западно од матице", "На распећу", "Држи се мали", "У смирај дана", "Смарагд библије", "Гласиначке омеђине", "Сонети", "Коњ лијепе циганке" и "Одсјај душе", затим књигу шаљиве поезије "Вешо с Романије", романе "Снови и јава Вукобрата Катане" и "Гласови самрле браће", те збирку приповједака "Младежи боје купине".

На недавно одржаном Сајму књига у Београду "Жиравац" је организовао промоцију најновијих књига чланова књижевног клуба "Романија", са сједиштем у Соколцу, а који окупља књижевне ствараоце из овог града, Рогатице, Власенице и Хан Пијеска. На овој промоцији, под називом "Трозвјежђе над Романијом", промовисане су четири нове књиге. Гордана Милошевић из Власенице промовисала је збирку пјесама "Раскопчај љубав", Миланко Боровчанин-Ромсок из Соколца поему "Нећу никуд недам ништа", а Божидар Станар из Рогатице роман "Жена с оне стране канона" и збирку прича "Усудио се да опсује цара".

C. Хелета

Крајем децембра 2011. године у Рудом одржана културна манифестација "Видаковићеви дани"

ПЈЕСНИЦИ ВИДАКОВИЋУ У ЧАСТ

Представљањем књиге пјесама "Да разрежем језик" аутора Бојана Бјелића у Рудом је завршена тродневна културна манифестација "Видаковићеви дани", која се по десети пут одржава у овом граду у част рано преминулог пјесника Руђанина Милоша Видаковића, савременика и пријатеља Иве Андрића.

"Књига "Да разрежем језик" искри истином која читаоца запљусне попут водоскока јер јер њен аутор у сваком тренутку истражује смисао пролазног и трајног. Он, уствари, кроз своје пјесме а вјероватно и живот, стално покушава да у том пролазном нађе смисао трајања," рекао је реџизент књиге професор Драган Папоњак.

Необичан наслов књиге Бјелић објашњава игром ријечи јер, каже, између глагола разрежем и развеже има мало разлике.

"Човјек мора да проговори кад-тад а обично се тада уједе за језик", каже, лаконски, аутор књиге.

Централни догађај манифестације било је књижевно вече посвећено Видаковићу на коме су пјесме говорили Љиљана Браловић, Дара Радојевић, Гордана Милошевић, Милад Обреновић, Миленко Боровчанин Ромсок, Мирко Иконић, Драгојле Дрчелић, Слободан Ристовић као и Зоран Недељковић, Радомир Јагодић и Драган Папоњак.

У оквиру свечаности одржана је и панел дискусија "Значајне личности у историји руђанског краја" а Драмска секција "Просвјете" из Рудог извела је позоришну представу "Свастике".

Приређена је и изложба тридесетак слика Радомира Јагодића из Рудог и изложбена поставка рукотворина, сувенира и фолклорних ношњи Вање Крехо Глиговић.

Цјеловечерњим концептом су се представили и КУД "Просвјета" из Рудог и "Сретење" из Рогатице.

"За овако мали град био је ово прворазредан културни догађај. Све приредбе су биле изузетно посjeћене", закључила је Оливера Станковић, дијектор Центра за културу у Рудом.

P. Tasić

Вишеградски пјесник Божидар Шкобић објавио роман за дјецу под насловом "Росијада"

ЗНАЛАЧКИ ИСКОРАК ИЗ ПОЕЗИЈЕ У ПРОЗУ

Књижевни фонд "Свети Сава" из Источног Сарајева објавио је роман за дјецу вишеградског пјесника Божидара Шкобића, под насловом "Росијада", посвећен дјевојчицама некадашњег хора "Новотравничка роса", који је крајем минулог вијека успјешно дјеловао у Новом Травнику, ауторовом предратном завичају.

Шкобић се, за разлику од предходних збирки пјесама за дјецу и младе, овај пут читалачкој публици представља са басновитим романом за дјецу у коме је овјековјечно сјећања на своје младалачке дане у Новом Травнику.

-Божидар Шкобић је одавно заузео место у ѡачким уџбеницима и читанкама, а његову песму "Прва књига" можете пронаћи чак и на првој страни Буквара за први разред основне школе у Црној Гори, пише у својој рецензији Тодор Бјелкић, додајући да нас овај роман учи да не будемо жедни, да не мрзимо и да увјек пропагирамо љубав.

Наглашавајући да је уживао читајући овај роман, књижевник Владислав Павићевић је у својој рецензији записао да је Шкобић познавање дјечије душе показао својом елоквенцијом, лирски топлим и срдачним пријатељско-родитељским односом.

-Овим романом аутор чини искорак из поезије у прозу, тако што је структура романа стихована проза са мотивом игре дјеце на шумовитом пропланку у бајковитој средини, одјевеној прољећним рухом, нагласио је Павићевић.

Божидар Шкобић, родом из Новог Травника, активан је као пјесник већ 50 година, а након послеђњег рата пише и ствара у Вишеграду, свом новом завичају, где је активни члан Друштва љубитеља писане ријечи "Мост".

Објавио је књиге поезије за дјецу: "Новотравничке успомене" (1980), "Корачамо упоредо" (1983), "Мајстор и по" (1987) и "Звјездница падалац" (2005), те књигу поезије за младе "Поклон са предумишљајем" (1987).

Неке од његових пјесама су компоноване и извођене на бројним дјечијим фестивалима широм бивше Југославије.

Како кажем, на штампање чека његових девет нових рукописа.

C. X.

*Ликовни ствараоци из Соколца с краја 2011.
излагали у рогатичкој
галерији слика "Раденко Мишевић"*

"ПЕТОРИЦА ИЗ СОКОЛЦА"

Девет сталних и придружених чланова Удружења ликовних умјетника "Петорица из Соколца" приредило је изложбу слика у Рогатици под називом "Фрагменти стварности".

Поставка од 54 слике, рађене техникама уље на платну, уље на картону, темпера на дасци и цртежи у тушу, изложена је у галерији слика "Раденко Мишевић", која дјелује при Центру за културу Рогатица. Најчешћи мотиви на изложеним сликама су пејзажи са мотивима Романије, а аутори слика су Рајко Ђајић, Ненад Пржуљ, Младен Ђајић, Срђан Бјелотић, Богдан и Снежана Радовић, Мирко Шолаја и Славица Вуксановић из Соколца, те Јово Вучинић из Рогатице.

Умјетници из Соколца, окупљени око Удружења "Петорица из Соколца", заједнички су излагали у рогатичкој Галерији слика "Раденко Мишевић" и почетком 2006. године.

C. X.

У Вишеграду промовисан роман "Вишеграђани",
Божидара Тушевљака

ХРОНИКА О ВРЕМЕНУ И ЉУДИМА

У препуној малој сали вишеградског Дома културе, у организацији Народне библиотеке "Иво Андрић", 27. септембра 2011. године промовисан је роман "Вишеграђани", аутора Божидара Тушевљака.

Најављујући овај Тушевљаков првенац Ивана Мачар, директор вишеградске Библиотеке је нагласила да ова књига обогаћује изузетно богату хронику Вишеграда.

Дијана Џић-Милошевић, лектор и рецензент овог романа је истакла да аутор исказује истинску љубав према властитом граду, препоручујући роман читоцима као одлично штиво за обогаћивање сјећања и упознавање са новим сазнањима о једном времену и његовим људима.

-Водећи се поруком нашег нобеловица Ива Андрића, наталожено искуство о времену и људима вишеградског краја истицало је из ауторовог пера, а са племенитим циљем да нас, као свезнајући приповједач, о томе обавјести и понуди нам могућност да његова утемељена сјећања на прошлост његујемо и обогаћујемо, написала је Дијана Џић-Милошевић у својој рецензији, додавши да је Тушевљаковог романа писан чистим, јасним и изворним језичким изразом, тако да се странице саме листају, откривајући скривену, дубоко закопчану душу Вишеграда и Вишеграђана.

У овом роману, иначе првом дијелу његове хронике Вишеграда, Тушевљак води причу кроз перспективу дјечака Бранка, кога је у овај крај донио вртлог друштвених збивања.

-Желио сам да овјековјечим најљепши дио у историји овог града, из седамдесетих и осамдесетих година прошлога вијека. Дјечак Бранко је лик кроз кога сам приказао тадашње вријеме, људе и дogaђаје, њихове радости, љубави, туге, успјехе, згоде, шале и досјетке. У роману је описано педесетак личности, а посебно занатске и угоститељске радње, око којих је врвио живот, објаснио је Тушевљак.

Аутор се у овом роману везао за три, по њему, најзначајнија дogaђаја из тог периода: укидање женског дома у Калатама код Вишеграда, кроз који је прошло око 250 ратних сирочади, претварање брзе, бистре и плаховите Дрине у вјештачко језеро хидроелектране Бајина Башта и укидање ускотрачне пруге која је била жила кујавица овог краја.

-Мада сам из оправданих разлога измијенио имена неким ликовима, у роману је све аутентично, јер сам желио да на папир пренесем, овјековјечим и сачувам од заборава традицију, културу и обичаје људи вишеградског краја и његове околине, појаснио је Тушевљак, најављујући рад на другом дијелу ове занимљиве књиге.

C. Хелета

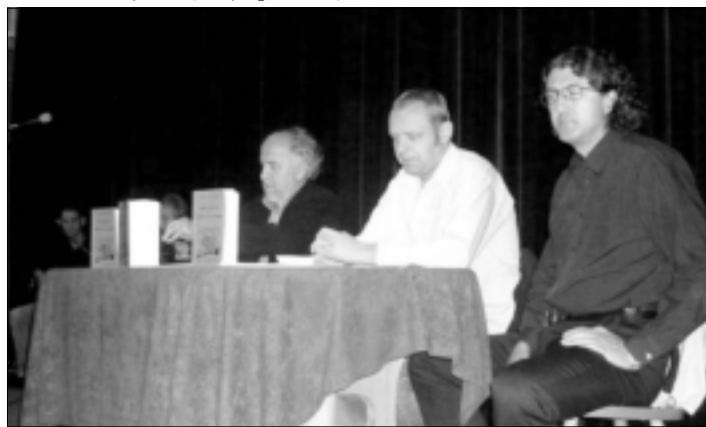
У Фочи промовисана збирка пјесама "Пред олују-Битка за сунце", Владимира Пантовића

РИМЕ О СУДБИНАМА ОБИЧНИХ ЉУДИ

У Центру за културу и информисање у Фочи, а у организацији овдашњег општинског Одбора Српског просвјетног и културног друштва "Просвјета", промовисана је збирка пјесама фочанског пјесника Владимира Пантовића.

Горан Максимовић, декан Филозофског факултета у Нишу, који је један од рецензената Пантовићеве збирке, нагласио је да је овај пјесник стасавао у вријеме великих историјских ломова, због чега је његова поезија одраз суштинских проблема човјека и друштва.

-Пантовићева збирка пјесама је слика сићушног и уплашеног човјека, између земље и неба, који за себе тражи наду и простор. У његовој поезији има много меланхолије, сјете, пессимизма, али се негдје у дубоким слојевима значења појављују и искре оптимизма, које говоре да човјек има право да вјерије у боље дане, користећи емоције које су суштинско поимање његовог живљења у свијету, рекао је Максимовић.

Он је ојјенио да поезија Владимира Пантовића има три суштинска значења: симbole у нама, као израз наше бића, затим симbole над нама, који означавају наше покушаје да нађемо везу са Богом, те објективне симbole из пјесничке видљиве перспективе.

Своје књижевно стваралаштво Пантовић, кога стручна јавност сврстава међу истакнутије српске пјеснике с краја 20. и почетка 21.вијека, почиње послије рата, када пјеснички сазијева као студент српског језика и књижевности на Филозофском факултету у Источном Сарајеву. До сада је објавио заједничку збирку пјесама са фочанским пјесницима Бојаном Максимовићем и Јарком Племићем, која је објављена 2004. године. Иначе, његове пјесме објављене су у бројним књижевним часописима.

Пантовић наглашава да у својим пјесмама највећу пажњу поклања обичним људима и њиховој борби за опстанак.

-Кроз ту борбу представаљам и борбу цијelog друштва. Као свједок свих недаћа које су нас задесиле минулих година желио сам да, и поред трагедија у својим пјесмама, изњедрим искру оптимизма, рекао је Пантовић на промоцији збирке паралелног имена "Пред олују Битка за сунце", додавши да су ове пјесме настајале у периоду између 2004. и 2009. године.

Уз Горана Максимовића, рецензент и уредник ове збирке је и Радисав Машић, директор фочанског Центра за културу и информисање. Издавачи ове занимљиве збирке пјесама су Центар за културу и информисање и Српско просвјетно и културно друштво "Просвјета" Фоча.

Владимир Пантовић је иначе професионални новинар, запослен у локалном радију у Фочи.

У Вишеграду, у новембру 2011. године, промовисан илустровани хербаријум "Мозаик биља"

МЕДИЦИНА НА ДОХВАТ РУКЕ

Да је љековито биље изузетно цијењено показала је промоција илустрованог хербаријума „Мозаик биља“, кога су реализовале Бранка Чарапић и Ранка Кузман, чланице неформалне групе сакупљача љековитог биља из вишеградске мјесне заједнице Вардиште.

Паралелно са припремама за штампање овог илустрованог хербаријума она су током протеклог љета на еколошки чистим ливадама и пашњацима сакупиле већу количину љековитог биља.

-Приликом брања користили смо литературу из ове области, тако да смо употребили наша знања о врстама, значају и љековитим својствима разног биља, кога у нашем окружењу има у изобиљу, каже Ранка Кузман.

На промоцији илустрованог хербаријума, која је одржана у холу вишеградског Дома културе, окупило се неколико стотина посјетилаца. У културно забавном програму бројној публици представила се, овом приликом, млада вишеградска интерпретаторка Катарина Тасић и рок група „Скај лаб“.

Пригодан рецитал о биљкама су приредили ученици нижих разреда Основне школе „Вук Караџић“ из Вишеграда, а посебну пажњу присутних привукла је Сања Мутлак, ученица шестог разреда вишеградске основне школе, која је за ову прилику била окићења разноврсним љековитим биљем у стилу „Покретног биљног жбуна“.

Бранка Чарапић, стручни сарадник на овом занимљивом пројекту, подсјетила је на значај и улогу љековитог биља које нас, практично свакодневно, окружује, а да тога нисмо ни свјесни.

-Препоручујемо свима да се већ наредног љета, са нашим илустрованим хербаријумом запуте на оближње ливаде, пашњаке и шумарке, где ће уз мало труда, уживљујући у еколошки чистој средини, убрati бројне љековите траве. Дакле, само се треба одлучити и мало помучити, јер је разноврсно биље практично на дохват руке свима, поручила је Бранка Чарапић.

На овој занимљивој промоцији приређена је и дегустација чаја од природног биља, које су посјетиоци могли добити и у малим паковањима. Промоцију су својом изложбом ручних радова увеличале чланице „Соколове“ секције кућне радиности из Добрена, те издавачка кућа „Дабар“ из Добрнске Ријеке, која је представила своја најновија издања, међу којима је и илустровани хербаријум „Мозаик биља“.

Издавање илустрованог хербарија „Мозаик биља“, кроз пројекат „Култура у руралним заједницама“, подржала је фондација „Мозаик“ из Сарајева, уз финансијску помоћ швајцарског програма за културу.

ВИЈЕСТИ

(припрема Славко Хелета)

Богојављенско пливање за часни крст у Вишеграду

ПОБЈЕДНИК МИОДРАГ САВИЋ

На велики хришћански празник Богојављење, тачно у 12 часова, испод ћуприје на Дрини, пред преко двије хиљаде гледалаца, свештеник Драган Вукотић подизањем крста у вис, означио је почетак Другог богојављенског пливања за часни крст, које су организовали православна Црквена општина Вишеград, уз подршку Општине Вишеград.

За пригодне награде пливало је пет такмичара из Вишеграда и један из Фоче, а поред бројних вишеградских власника чамаца и бродића, који су обиљежили стазу дугу 33 метра, тачно онолико колико је Христос провео међу људима на земљи, за безбједност пливача бринули су чланови ронилачког клуба "Волф" из Фоче. Прије старта ове занимљиве трке, на температури од два степена и по релативно лијепом времену за ово доба године, организатори су приредили пригодан програм.

Прву мјесто и титулу побједника Другог богојављенског пливања за часни крст у Вишеграду освојио је Миодраг Савић (22) из Вишеграда, студент ДИФ-а на Палама, коме је начелник Вишеграда Томислав Поповић уручио специјалну награду, икону Господа Исуса Христа у позлати, рад умјетничке радионице "Традиција" из Вишеграда.

Свечаности поводом Богојављења у Вишеграду почеле су светом литургијом у храму Пресвете Богородице на Мегдану и освећењем богојављенске водиџе, која је подијељена вјерницима.

C. X.

Комплекс "Андићграда" 2. фебруара посетила прва организована туристичка група

ВОЈВОЂЈАНИ НЈАЈАВЉУЈУ НОВЕ ПОСЈЕТЕ

Интерес за "Андићград", који се по идеји режисера Емира Кустурице гради на ушћу Рзава у Дрину у Ви-

шеграду, превазилази сва очекивања. Тако је 2. фебруара 2012. године градилиште "Андићграда" посетила прва званична туристичка група, у којој је било 65 туриста из Војводине.

Ради се о групи агронома који се ових дана налазе на зимском семинару на Златибору, која је у Вишеград стигла у организацији туристичке агенције "Холидеј Травел" из Новог Сада.

Гости из Војводине, како кажу, поласкани су чињеницом да су прва званична туристичка група која је посетила "Андићград".

Перо Алума из Врбаса одушевио се величином и складношћу објекта, изненадивши се да се радови одвијају и током зиме.

-Импресиониран сам, а могу само мислити како ће ово изгледати кад буде готово. У Војводини влада велики интерес за овај комплекс и свакако планирам доћи кад буде завршен, нагласио је Алума.

Сличног мишљења је и Милан Јоцић из Опова, а своје одушевљење није крила ни Тамара Џано из Бачког Петровог Села.

-Прелепо ће бити. Надам се да ћемо имати прилику доћи кад сви садржаји добију планирани облик и намену, изјавила је Џанова.

Шеф градилишта "Андићграда", Радомир Стојић туристима из Војводине појаснио је намјену и распоред појединачних садржаја.

-Драго ми је што се и овом првом званичном посјетом туриста шири позитивна прича и идеја професора Емира Кустурице, о намјени "Андићграда". Као што

видите, мада је температура пет степени испод нуле, не прекидамо радове. Наравно, изводимо оне радове које то овакво вријеме дозвољава, рекао је Стојић, додајући да су тренутно ангажовани на ископу земље на локацији будућег хотела, те на шаловању плоче Робне куће.

Војвођански туристи су предходно, посредством Туристичке организације Вишеград, обишли Мост Мехмед-паше Соколовића и Спомен учионицу књижевника и нобеловица Иве Андрића.

С. Хелета

Росићи из Наплећа код Рогатице пуних 16 година чекали прикључак на електричну енергију

СИЈАЛИЦЕ КОНЈЧНО УГАСИЛЕ ПЕТРОЛЕЈКЕ

Након Горњих Месића и заселака око Вражалица, у општини Рогатица, задњег децембарског викенда 2011. године електрична енергија је, послије подужег чекања још од краја љета, прикључена и у селу Наплеће. Међу житељима овог планинског краја, на надморској висини од око 1.000 метара, најрадостији су, без сумње, чланови породице Чеда Росића.

Росићи су се овде међу првима, након посљедњег рата, вратили на уништено домаћинство. Затекли су згаришта, али су, не чекајући бројне обећане донације, сами, властитим радом и средствима, почели са обновом и до данас, уз кућу, обновили и под кров ставили скоро петнаестак пратећих објекта, потребних једном напредном сеоском домаћинству какво је њихово.

-Помоћ од бројних донатора нас је обавезно заобилазила. Једино смо од општине Рогатица 1997. године добили 500 комада цигли и новчану помоћ од 2.500 марака. Остало смо зарадили и уложили сами, што новчјем, а што личним радом, каже Чедо Росић.

Он додаје да им то није толико тешко пало, колико чињеница да су на прикључак електричне енергије чекали све ове послијератне године, мада су струју у своје домове одавно добили сви Бошњаци повратници у сусједним селима према Вражалицама.

-Можда је апсурд да сам чекао на струју толико година, а радим на обезбеђењу хидроелектране "Месићи", удаљене неких пет километара испод Наплећа, истиче Росић.

Најтеже им је, каже, било љети, јер уз четворочлану породицу ту су често и чланови бројне фамилије, па скоро свакодневно и радници на извлачењу балвана.

-Мој син Мирко се већ годинама бави тим тешким и опасним послом, тако да су нам чести гости и његове колеге. Довијали смо се на разне начине за храну, али је тога пола пропадало, јер не можеш ништа сачувати без струје и фрижидера, прича Росић.

Сада ће, каже, бити друга прича. Активираће одавно набављени фрижидер и замрзивач.

-Имамо агрегат, али смо га користили само навече да одгледамо дневник на телевизији, па с првим мраком на починак, а онда ујутро с пјетловима на разне послове. Сијалице су све до ових дана мијењале петролејке и свијеће, казује Росић, додајући да им је ово прикључење струје, на неки начин, значајније од оног из шездесетих година минулог вијека, када су сијалице замјениле вјековне петролејке.

У овом узорном и вриједном домаћинству, које се бави земљорадњом, сточарством и воћарством, уз шумске послове, поред Чеда је супруга Милена, бака Божана и син Мирко.

Како кажу, смирили су љетину, мирују и послови у шуми, па ће сад, кад су и бунари напуњени са водом након киша које су чекали још од Илиндана, уз сијалице моћи до касно у ноћ пећи ракију од прикупљених шљива и крушака, које су прошле јесени родиле, као никад до сада.

С. Хелета

Крајем 2011. године одржана Изборна скупштина ССД "Соко"

ОЈЛЧАЊА СПОРТСКЈА СЕКЦИЈА

У народном дому манастира Светог Николаја у Добринској Ријеци 29. децембра 2011. године одржана је редовна изборна скупштина Српског соколског друштва "Соко". У својен је извјештај о раду и финансијски извјештај за протекли период, те оквирни план рада издавачке, драмске, спортске, грађевинске, хуманитарне и секције кућне радиности за 2012. годину.

Донијета је одлука о издавању Соколове фолклорне секције, која ће од наредне године дјеловати заједно са фолклористима КУД-а "Бикавац", те одлука о колективном учлањењу у Соколову спортску секцију фудбалера полетараџа из вишеградске школе фудбала "Бамби", који се од скора такмиче у оквиру Мини-макси лиге. Они ће убудуће наступати под називом "Бамби-Соко".

За новог предсједника "Сокола" изабран је Славко Хелета, руководилац издавачке секције, а за чланове предсједништва Бранка Чарапић, Драган Вукотић, Благоје Андрић, Александар Савић, Милан Комад и Мирјана Александрић. У надзорни одбор изабрани су Драгутин Станчић, Средоје Андрић и Миладин Пешић.

М. К.

ПОМЕНИ

У порти манастира Горња Лијеска, с краја октобра 2011. године, одржан 40-то дневни паастос и освјештан споменик јеромонаху Стефану Милошевићу

ОСТАО УЗ СВОЈ МАНАСТИР

Упорти манастира Светог Саве у Горњој Лијесци код Вишеграда, задње октобарске недеље одржан је 40-то дневни помен паастос упокојеном јеромонаху Стефану Милошевићу, сабрату манастира у Горњој Лијесци.

Паастос је, по благослову Митрополита дабробосанског Николаја, у присуству великог броја православних вјерника служио свештеник Саво Брадоњић из Рудог, уз саслужење свештенства и монаштва Митрополије дабробосанске.

Након освјештања споменика, свештеник Рајко Џвјетковић из Рогатице, у крађој бесједи, подсјетио је на живот и дјело јеромонаха Стефана, и на његову одлуку да се, мада рођени Београђанин, опредјели за монашки живот подно Сјемећа и Романије, у новоформираном манастиру у Горњој Лијесци, заједно са игуманом Симеоном. Да се ту Богу поклањају и народ око Цркве окупљају.

-Имао је кратак, али не и промашен живот, одричући се свега - Христа ради, нагласио је Џвјетковић, додајући да ће његов споменик у облику рускога крста, поред манастирске цркве, свједочити да је дивна душа, у лицу оца Стефана, остала уз свој манастир.

Јеромонах Стефан рођен је 1977. године у Београду, а у новоосновани манастир Светог Саве у Горњој Лијесци код Вишеграда дошао је као искушеник 2008. године, у коме је са својим духовним оцем и игуманом протосинђелом Симеоном Перенчевићем, основао ра-

дионицу за свештеничке одједе и разне црквене предмете.

Манастирска радионица за израду одједи и других црквених предмета убрзо се афирмисала и ван Епархије дабробосанске, а манастир Светог Саве у Горњој Лијесци успио је окупити православне вјернике из овог краја, који је посљедњих деценија доживио велику миграцију људи.

C. X.

У помен упокојеном оцу Стефану, монаху манастира Светог Саве на Горњој Лијесци

МОНАХ СТЕФАН

*Свијећу упали себи
Бројаницом крст украси
Молитву са собом
Однесе
Монах наши Стефан
Дијете Божије
Дијете наше
Узе живот на плећа
Па оде
Без страха
У светлост
Божију*

*И анђелима пјесму поје
И просипа милост
По нама
Док јесењи дан
Пише његову
Нову адресу
Пета бола
Гази наша срца
Испирамо душу
Молитвом*

*Драгица Грубић-Драга
(Вишеград, 24. септембар 2011. године)*

Сјећање на Љубомира Мутапчића - Чичу, доајена вишеградског новинарства

ХРОНИЧАР ВИШЕГРАДСКОГ КРАЈА

У 83. години живота, 4. фебруара 2012. године, преминуо је Љубомир Мутапчић - Чича, доајен вишеградског новинарства, са којим је активно друговао пуне 62 године.

Свој радни вијек почeo јe у фочанском "Маглићу", а потоm наставio у Вишеграду, гдje јe у администрацији предратне општине обављao низ одговорних функција.

Али, изнад свега Чича Љубо је био велики заљубљеник у новинарство, са којим је активно почeo друговати далеке 1950. године.

Подсјетимо, био је пуних 45 година дописник београдских "Новости", а текстове је објављивао у бројним часописима, дневним и периодичним новинама и на Радио Сарајеву. Оснивач је и дугогодишњи уредник предратних "Вишеградских новина", те један од оснивача Радио телевизије Вишеград. Чича Љубо је од оснивања био стални сарадник часописа "Соко" и члан његове редакције.

У својим текстовима описивао је град Иве Андрића и његову околину, а посебно камени мост који је нашег Нобеловија инспирисао да напише чувени роман "На Дрини Ћуприја". Као истински хроничар забиљежио је бројне важне датуме и догађаје из новије историје Вишеграда, што без сумње, може послужити као изванредна грађа за монографију овог града.

Млађим колегама, које су од њега упијале вишегодишње новинарско искуство, савјетовао је да његују истинско информисање, на нивоу овог специфичног затата који се не може научити, ако га истински не заволите.

Уз новинарство, залагао се за развој туризма, оснивање и његовање културних манифестација Андрићу у част, попут "Вишеградске стазе", чији је један од утемељивача.

За немјерљиви дугогодишњи рад у новинарству Љубомир Мутапчић је добио бројна признања, а једно од њих је Плакета дописника године "Новости". У 2007. години уручена му је и Повеља општине Вишеград.

Чича Љубо је био човјек од кога су полазиле бројне иницијативе, новинар коме су се као својеврсном домаћину обраћале колеге по перу при доласку у Вишеград, човјек који је увијек био спреман за кафу и пријатан разговор у најљепшој летњој башти од Београда до Дубровника, крај Ћуприје на Дрини, која га је увијек и изнова инспирисала да пише и кад га здравље није служило. Друговао је са обичним људима у кафанама и на улици, без икаквих предрасуда, не предајући се ни у подмаклим годинама.

Изнад свега волио је Вишеград и његова знаменја-посебно чувену Ћуприју на Дрини.

Чинећи му част, његове колеге Вишеградски новинари, пријатељи и родбина, на дан сахране, 6. фебруара, испунили су му посљедњу жељу и пренијели ковчег са његовим посмртним остацима преко Ћуприје на Дрини.

Вишеград је остао без човјека који је овај град носио у свом срцу, који ће га памтити по његовим дјелима која је оставило у својим текстовима, али и по другованују за које је увијек имао времена.

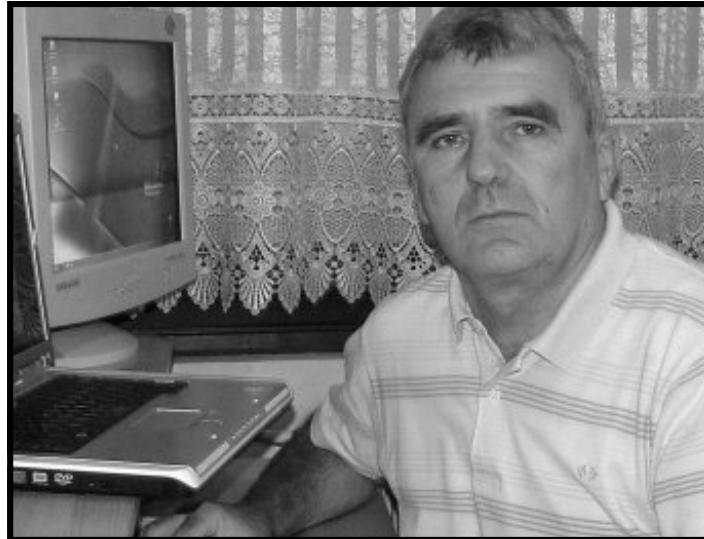
Љубомир Мутапчић - Чича, у присуству бројних Вишеграђана, сахрањен је 6. фебруара на вишеградском гробљу Црнча.

C. Хелета

Сјећање на Зорана Тмушића, познатог ужишког новинара

ПОКРЕТАЧ БРОЈНИХ ХУМАНИХ АКЦИЈА

Севојну је 6. фебруара, у 56. години живота, након кратке и тешке болести, преминуо Зоран Тмушић, дугогодишњи новинар из Ужица.

Новинарску каријеру је започео у фабричком листу Ваљаонице алуминијума Севојно, а потом је активно сађивао са "Ужишком недељом", "Нашом борбом", "Блицом" и другим редакцијама у Србији и региону. Последњих неколико година био је дописник Вести.

У својим текстовима бавио се социјалним, политичким и економским темама. Најчешће је писао репортаже о проблемима обичних људи и њихових породица, активно се укључујући у бројне хуманитарне акције које су водиле франкфуртске Вести.

Био је репортер који је допирао до свих мјеста, пишући о бројним догађајима истанчаним новинарским и људским осећајем за приче обичних људи. Његови текстови социјалног карактера код небројених читалаца широм света биле су хуманост и инспирисале их да пружају помоћ јунацима његових репортажа. И сам је помагао многима, сматрајући да се живот и новинарска професија укрштају на бројним хуманим примјерима.

Поред текстова из ужишког краја Тмушић је у Вестима објављивао бројне репортаже са простора Босне и Херцеговине, посебно Републике Српске. Вишеград га је посебно инспирисао, одакле је радо писао о његовим знаменћима, људима и догађајима.

Оставио је дубок и неизбрисив траг у југословенском и српском новинарству. Био је сарадник многих писаних медија у региону и широм света. Између остalog био је стални члан редакције часописа за културну и духовну просвјету "Соко" из Добруна код Вишеграда.

Зоран Тмушић је сахрањен 8. фебруара, на гробљу у Севојну.

С. Хелета

НАШИ ПЈЕСНИЦИ

У МОМ РОДНОМ КРАЈУ

*С успоменом драгом,
И занесен њоме,
Ја се журно враћам,
Завичају своме.*

*Већ позната стаза,
Предамном се вије,
Не знам куд ме води,
Неће га се крије.*

*И дом стари, ту је,
Над њим сунце сија,
А ноћ шири крила,
Спокојна и тија.*

*Нигде никог нема,
Да ми тугу блажи,
У мом родном крају,
Најслађе су дражи.*

Момир Дошло,
Источно Сарајево-Војковићи

ВОЖДУ ДОБРУНСКОМ

*У загрљају криша
Заспала јутра
Уснула стијена вијекове сни,
Исток се буди, дигнутих вијећа*

*Будно око
Овдје стражари.*

*Бреме година
Носило вријеме,
Тутњало небом; пуцњава, јека,
Историја писана крвавим словима*

*На бусији Вођа
Стражари, чека.*

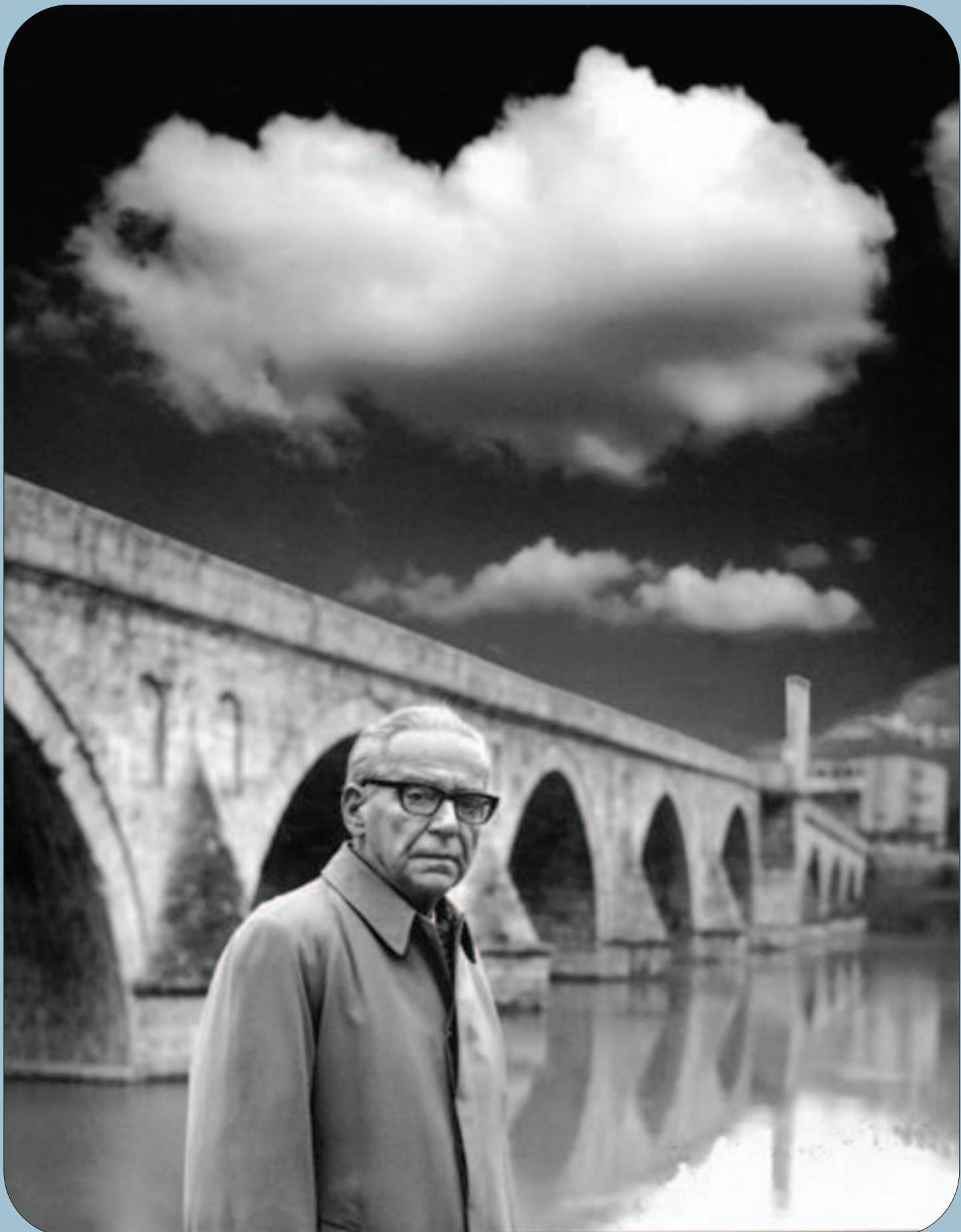
*Доље блаженство
Он у висини
Звона га стално музиком маме
Истрајан буди, светиње чувај
Да свјетлост буде
Умјесто таме.*

*Којекуде,
Речи, Вођо,
Из Србије кришном гором ја вам дођох
Да заједно ми бранимо гниездо своје,
Завјештање од предака
Наше то је.*

Петроније Шимшић,
Вишеград, 2010. године

Тим поводом у Градској дворани у Виншеграду одржан је ревијални турнир у малом фудбалу на коме су, поред дјечака Трепчине школе фудбала и "Бамби - Сокола", учествовали и њихови вршњаци из фудбалских клубова "Младост" Рогатица и "Дрина ХЕ" Виншеград.

Нобеловац Иво Андрић у Вишеграду 1972. године